

GMINA KŁODZKO 2030

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY KŁODZKO
NA LATA 2022–2030

Dokument został opracowany przez
„EffiCon sp. z o.o.” sp.k. z siedzibą we Wrocławiu
na zlecenie Urzędu Gminy Kłodzko.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. DIAGNOZA W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	5
II. WNIOSKI Z DIAGNOZY	78
III. CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	82
IV. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	105
V. EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU	106
VI. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	108
VII. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	110
VIII. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	129
IX. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	130
X. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	134
XI. OPIS PRZEBIEGU OPINIOWANIA ORAZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	135
XII. OPIS PROCEDURY STRATEGICZNEJ OCENY ODZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	137
SPIS RYSUNKÓW	139
SPIS TABEL	140

WSTĘP

SZANOWNI PAŃSTWO,

Upłynęło sześć lat od przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2016-2022. Dynamicznie zmieniające się otoczenie wymaga, aby kluczowe cele i kierunki działania były aktualizowane z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych oraz nowych wyzwań i perspektywy rozwoju.

W związku z tym przedstawiam Państwu Strategię Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030. Priorytetowe cele, jakie zostały w niej wyznaczone, to: podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie kapitału społecznego, przyspieszenie lokalnego rozwoju gospodarczego i wzmocnienie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia. Ich realizacja wraz z wyznaczonymi wielokierunkowymi działaniami sprawi, że Gmina Kłodzko wzmocni swoją konkurencyjną pozycję i stanie się miejscem atrakcyjnym do życia i prowadzenia działalności gospodarczej.

Ów dokument stanowi fundament do prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Wartym podkreślenia jest również fakt, iż cele zawarte w niniejszej Strategii są spójne z celami dokumentów strategicznych na szczeblu zarówno lokalnym, jak i regionalnym, centralnym oraz Unii Europejskiej. A to oznacza, że urzeczywistnienie wizji: Gmina Kłodzko – innowacyjny rozwój zakorzeniony w tradycji na każdym etapie będzie koherentne z polityką krajową i europejską.

Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030 prowadzone były z zachowaniem partycypacji społecznej. Serdecznie dziękuję radnym Rady Gminy Kłodzko, przedstawicielom lokalnych społeczności i jednostek organizacyjnych gminy, pracownikom samorządowym i mieszkańcom – dziękuję wszystkim, którzy odpowiedzieli na zaproszenie i włączyli się w proces przygotowania tego ważnego dokumentu.

Z poważaniem
Wójt Gminy Kłodzko

I.

DIAGNOZA W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM

Diagnoza w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym przedstawia opis sytuacji gminy Kłodzko, który został przygotowany w ramach procesu tworzenia projektu „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022–2030” (dalej Strategia).

Diagnoza jest spójna z postanowieniami art. 10a. ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹.

Intencją autorów diagnozy jest przedstawienie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Kłodzko w porównaniu do powiatu kłodzkiego i województwa oraz zaprezentowanie zmian jakie nastąpiły w okresie pomiędzy 2014–2020 r.

Z tego powodu oraz w celu zapewnienia rzetelności i porównywalności danych wykorzystano przede wszystkim dane pochodzące ze źródeł publicznych, w szczególności Głównego Urzędu Statystycznego.

Ponadto w dokumencie zaprezentowano informacje pochodzące z Monitora Rozwoju Lokalnego. Narzędzie to zostało opracowane przez Związek Miast Polskich i jest rekomendowane przy tworzeniu strategii rozwoju. Umożliwia ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i relacji do innych jednostek, wykorzystując wyłącznie oficjalne dane statystyczne, których źródłem jest Główny Urząd Statystyczny lub Ministerstwo Finansów².

Gmina Kłodzko w Monitorze Rozwoju Lokalnego została zakwalifikowana do grupy porównawczej gmin wiejskich o umiarkowanych funkcjach rolniczych (Grupa I4). Na potrzeby analizy do porównania wybrano 5 innych gmin wiejskich tj.: Dzierżoniów, Żary, Nowa Ruda, Goleiszów oraz Blizanów – wskazane przez narzędzie jako referencyjne dla gminy Kłodzko. Dane użyte do niniejszej diagnozy pochodzą z końca grudnia 2021 r., a analiza obejmuje lata 2014–2018.

W Diagnozie została również zastosowana norma PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia. Norma ta jest częścią serii norm międzynarodowych opracowywanych przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO) na potrzeby zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju. W konsekwencji tego, w analizie zostały uwzględnione ustandaryzowane wskaźniki mierzące efekty zarządzania usługami i jakość życia na przestrzeni lat.

Rozdział stanowi ważny punkt wyjścia do dalszych decyzji planistycznych w Strategii, a informacje w nim zebrane pomogły sformułować cele i kierunki działań.

¹ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2021 poz. 1057).

² Źródło: <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego> [dostęp: 22 grudnia 2021].

Judyta Ciszewska, 13 lat³

ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ

DEMOGRAFIA

Liczba ludności w gminie Kłodzko na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na koniec grudnia 2020 r. w gminie mieszkało 16 986 osób, co stanowiło 10,9% mieszkańców powiatu kłodzkiego. W stosunku do 2014 r. liczba ludności gminy uległa zmniejszeniu o 2,2% (383 osób). Warto przy tym podkreślić, że zjawisko zmniejszania się liczby ludności zaobserwowano również w przypadku powiatu kłodzkiego i Dolnego Śląska, jednak proces depopulacji w powiecie przebiegał szybciej, a w regionie wolniej.

Tabela 1. Liczba ludności – stan na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko – ogółem	17 369	16 986	97,8
Gmina Kłodzko – mężczyźni	8 578	8 366	97,5
Gmina Kłodzko – kobiety	8 791	8 620	98,1
Powiat kłodzki – ogółem	163 672	156 283	95,5
Dolny Śląsk – ogółem	2 908 457	2 891 321	99,4

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W strukturze ludności gminy zauważalne jest nieznaczne odchylenie od stanu równowagi pomiędzy liczbą kobiet a mężczyzn. W 2020 r. współczynnik feminizacji, który określa liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn kształtował się w gminie Kłodzko na poziomie 103.

³ Podczas prac przygotowawczych nad projektem Strategii przeprowadzono konkurs plastyczny dla uczniów Szkoły Podstawowej w Krosnowicach pt. „Przestrzeń bliska naszej rodzinie”.

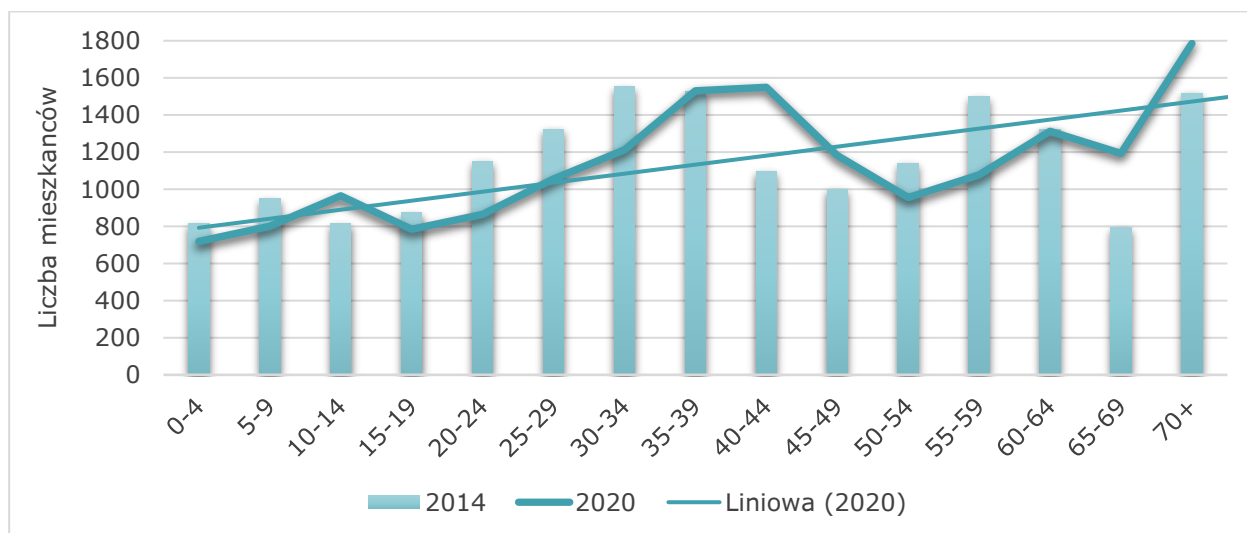
Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy posłużono się danymi GUS. Z analizy zmian ludności według roczników wynika, że w latach 2014–2020 wzrosła liczba ludności w wieku: 10-14 lat (o 18,1%), 35-39 lat (0,4%), 40-44 lata (1,2%), 45-49 lat (8,7%), 65-69 lat (50,6%) oraz powyżej 70 lat (17,7%) przy jednoczesnym zmniejszeniu się liczby ludności w pozostałych rocznikach.

Tabela 2. Struktura wiekowa gminy Kłodzko – stan na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)	Różnica w liczbie ludności
0-4	813	719	88,4	-94
5-9	951	801	84,2	-150
10-14	817	965	118,1	148
15-19	873	784	89,8	-89
20-24	1 151	865	75,2	-286
25-29	1 324	1 055	79,7	-269
30-34	1 551	1 212	78,1	-339
35-39	1 524	1 530	100,4	6
40-44	1 097	1 549	141,2	452
45-49	996	1 182	118,7	186
50-54	1 139	955	83,8	-184
55-59	1 499	1 078	71,9	-421
60-64	1 324	1 312	99,1	-12
65-69	792	1 193	150,6	401
70 i więcej	1 518	1 786	117,7	268

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W analizowanym okresie największy wzrost liczby ludności odnotowano w grupie wiekowej 40-44 lata (wzrost o 452 osoby) oraz 65-69 lat (wzrost o 401 osób). Największy spadek liczby ludności zanotowano w grupie wiekowej 55-59 lat, gdzie zmiana wynosiła (-421) osób oraz w grupie wiekowej 30-34 lata (-339 osób).

Rysunek 1. Struktura wiekowa gminy Kłodzko – stan na 31 grudnia

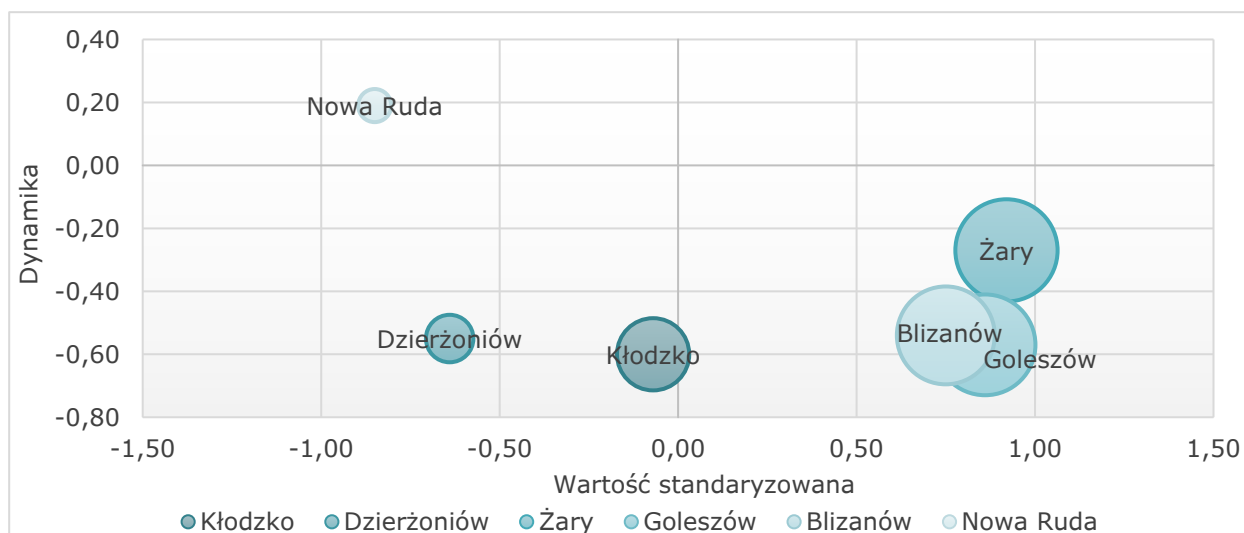
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Według danych Monitora Rozwoju Lokalnego, wartość nominalna wskaźnika „Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym” w gminie Kłodzko wyniosła (-0,93). Wśród gmin przyjętych do porównań w gorszej sytuacji znalazła się Nowa Ruda (-2,57) i Dzierżoniów (-2,11).

Tabela 3. Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	-0,93	-0,07	-0,60
Gmina Dzierżoniów	-2,11	-0,64	-0,55
Gmina Żary	1,16	0,92	-0,27
Gmina Nowa Ruda	-2,57	-0,85	0,19
Gmina Goleszów	1,04	0,86	-0,57
Gmina Blizanów	0,81	0,75	-0,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 2. Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Poniższa prognoza ludności gminy Kłodzko została opracowana w oparciu o założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014–2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014–2050⁴.

Tabela 4. Prognoza ludności gminy Kłodzko do 2030 r.

Wiek	2022	2023	2024	2025	2026	2028	2030
Ogółem	16 975	16 933	16 885	16 836	16 785	16 678	16 562
Przedprodukcyjny	2 900	2 854	2 788	2 729	2 678	2 565	2 492
Produkcyjny – ogółem	10 151	10 082	10 024	9 981	9 929	9 808	9 644
Produkcyjny – mobilny	6 191	6 033	5 933	5 825	5 693	5 412	5 164
Produkcyjny – niemobilny	3 960	4 049	4 091	4 156	4 236	4 396	4 480
Poprodukcyjny	3 924	3 997	4 073	4 126	4 178	4 305	4 426
0-14	2 326	2 281	2 224	2 179	2 141	2 083	2 016
15-59	10 121	10 080	10 035	9 977	9 944	9 804	9 668
60+	4 528	4 572	4 626	4 680	4 700	4 791	4 878
15-64	11 350	11 236	11 115	11 045	10 949	10 788	10 632
65+	3 299	3 416	3 546	3 612	3 695	3 807	3 914
80+	615	601	586	571	582	688	826

Źródło: opracowanie na podstawie „Prognoza ludności gmin na lata 2017–2030” – GUS.

Z powyższej Prognozy wynika, że ogólna liczba ludności w gminie Kłodzko nadal będzie się zmniejszać. Negatywnej zmianie ulegnie także liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mobilnym. Jednocześnie wzrośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym niemobilnym. W rezultacie na terenie gminy postępować będzie proces starzenia się społeczeństwa.

⁴ Główny Urząd Statystyczny – Prognoza ludności gmin na lata 2017–2030.

Znaczącymi czynnikami, które wpływają na kształtowanie się bilansu ludnościowego gminy i jej profilu demograficznego są: ruch naturalny określający zmiany w liczbie ludności (urodzenia i zgony) oraz występujące w gminie procesy migracyjne.

W 2020 r. w gminie Kłodzko wartość wskaźnika „urodzenia żywe na 1000 osób” wynosiła 6,03 i była najniższa w całym analizowanym okresie. Jednocześnie w 2020 r. najwyższą wartość osiągnął wskaźnik „zgony na 1000 osób” (13,76). Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy, należy wymienić panującą od marca 2020 r. pandemię COVID-19, która miała znaczny wpływ na śmiertelność, szczególnie wśród seniorów.

Niestety, przez cały analizowany okres w gminie Kłodzko utrzymywał się ujemny przyrost naturalny. W 2020 r. wartość niniejszego wskaźnika wyniosła (-7,73). Był to jednocześnie najgorszy wynik w analizowanym okresie.

Tabela 5. Ruch naturalny na 1000 osób w gminie Kłodzko w latach 2014–2020

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	9,96	7,33	8,66	10,18	9,16	8,34	6,03
Zgony	10,25	11,78	12,14	11,80	11,71	12,95	13,76
Przyrost naturalny	-0,29	-4,45	-3,49	-1,63	-2,55	-4,61	-7,73

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Chociaż, jak wcześniej stwierdzono na obszarze gminy Kłodzko mamy do czynienia z ujemnym przyrostem demograficznym, to jednak warto podkreślić, że sytuacja gminy na tle innych gmin powiatu kłodzkiego oraz samego powiatu jest relatywnie korzystna.

Tabela 6. Przyrost naturalny na 1000 osób

Jednostka terytorialna	2014	2020
Gmina Kłodzko	-0,29	-7,73
Gmina Bystrzyca Kłodzka	-1,79	-9,24
Gmina Duszniki-Zdrój	-4,52	-20,55
Miasto Kłodzko	-4,84	-9,29
Gmina Kudowa-Zdrój	-0,49	-8,63
Gmina Łądek-Zdrój	-5,72	-9,67
Gmina Lewin Kłodzki	-0,52	-6,22
Gmina Międzylesie	-4,29	-4,47
Miasto Nowa Ruda	-5,80	-10,80
Gmina Nowa Ruda	-5,67	-9,32
Gmina Polanica-Zdrój	-6,17	-11,16
Gmina Radków	-1,93	-5,10
Gmina Stronie Śląskie	-3,49	-5,77
Gmina Szczytna	-0,67	-5,37
Powiat kłodzki	-3,51	-8,86
Dolny Śląsk	-0,94	-4,09

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2020 r. w lepszej sytuacji demograficznej od gminy Kłodzko były gminy: Lewin Kłodzki (-6,22), Międzylesie (-4,47), Radków (-5,10), Stronie Śląskie (-5,77), i Szczytna (-5,37). Natomiast w gminach: Duszniki-Zdrój, Nowa Ruda, Polanica-Zdrój ujemny przyrost naturalny osiągnął wartość dwucyfrową. W powiecie kłodzkim w 2020 r. wskaźnik „przyrost naturalny na 1000 osób” wyniósł (-8,86).

Równolegle w badanym okresie na obszarze gminy Kłodzko:

- dominowało dodatnie saldo migracji ogółem i saldo migracji wewnętrznych,
- dominowało ujemne saldo migracji zagranicznych.

W 2020 r. saldo migracji ogółem na 1000 ludności wyniosło (3,81). W stosunku do 2014 r. sytuacja uległa poprawie, wówczas saldo migracji ogółem wynosiło (1,44). Wpływ na korzystniejszą sytuację gminy miało dodatnie saldo migracji wewnętrznych, wynoszące 4,3.

Tabela 7. Ruch migracyjny na 1000 osób w gminie Kłodzko w latach 2014–2020

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Saldo migracji ogółem	1,44	b.d.	1,10	1,74	-0,70	-1,28	3,81
Saldo migracji wewnętrznych	2,8	-0,2	2,6	2,1	0,5	0,0	4,3
Saldo migracji zagranicznych	-1,32	b.d.	-1,45	-0,32	1,22	-1,28	-0,47

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Należy podkreślić, że ujemne saldo migracji ogółem na 1000 osób w 2020 r. odnotowano w powiecie (-2,24) i w większości gmin wchodzących w jego skład.

Tabela 8. Saldo migracji ogółem na 1000 osób

Jednostka terytorialna	2014	2020	Różnica
Gmina Kłodzko	1,44	3,81	2,4
Gmina Bystrzyca Kłodzka	-1,49	-2,51	-1,0
Gmina Duszniki-Zdrój	-8,01	-7,82	0,2
Miasto Kłodzko	-3,83	-3,57	0,3
Gmina Kudowa-Zdrój	-1,56	-1,73	-0,2
Gmina Łądek-Zdrój	-4,08	-1,71	2,4
Gmina Lewin Kłodzki	-2,59	7,77	10,4
Gmina Międzylesie	-3,48	-1,54	1,9
Miasto Nowa Ruda	-4,50	-3,08	1,4
Gmina Nowa Ruda	-3,09	-1,13	2,0
Gmina Polanica-Zdrój	4,51	-1,75	-6,3
Gmina Radków	-4,94	-2,44	2,5
Gmina Stronie Śląskie	-4,13	-5,24	-1,1
Gmina Szczytna	-1,07	-8,41	-7,3
Powiat kłodzki	-2,61	-2,24	0,4
Dolny Śląsk	0,19	1,33	1,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dodatnią wartość przedmiotowego wskaźnika oprócz gminy Kłodzko odnotowano jedynie w gminie Lewin Kłodzki (7,77). Dodatnim saldem migracji ogółem charakteryzował się także Dolny Śląsk (1,33).

Na potencjał demograficzny gminy wiejskiej Kłodzko wpływa również struktura wiekowa ludności. Niestety obserwowanym na terenie gminy Kłodzko zjawiskiem jest starzenie się społeczeństwa. Widoczny jest wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Rośnie również liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

W 2014 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało w przybliżeniu 96 osób w wieku poprodukcyjnym, w 2020 r. wskaźnik ten wzrósł do 124. Wzrósł również z 18,5 do 25,9 wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi. W rezultacie w 2020 r. ok. 17,5% ludności gminy stanowili seniorzy w wieku 65 lat i więcej.

Tabela 9. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Kłodzko

Wskaźnik	2014	2020	2014=100(%)
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	95,6	123,9	129,6
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	18,5	25,9	140,0
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	13,3	17,5	131,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Proces starzenia się społeczeństwa widoczny jest w całym powiecie kłodzkim. W latach 2014–2020 r. wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrosła w powiecie kłodzkim z 18,5 do 25,9. Z największym natężeniem analizowane zjawisko występuje w gminach: Polanica-Zdrój (44,0) i Duszniki-Zdrój (39,2). W korzystniejszej sytuacji niż gmina Kłodzko znajduje się jedynie gmina Lewin Kłodzki (25,7) i gmina wiejska Nowa Ruda (26,5).

Tabela 10. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Kłodzko	18,5	25,9	140,0	79,4
Gmina Bystrzyca Kłodzka	22,8	34,0	149,1	104,3
Gmina Duszniki-Zdrój	28,3	39,2	138,5	120,2
Miasto Kłodzko	27,3	36,9	135,2	113,2
Gmina Kudowa-Zdrój	25,4	34,0	133,9	104,3
Gmina Łądek-Zdrój	24,0	34,6	144,2	106,1
Gmina Lewin Kłodzki	19,9	25,7	129,1	78,8
Gmina Międzylesie	19,6	28,0	142,9	85,9
Miasto Nowa Ruda	27,3	35,5	130,0	108,9
Gmina Nowa Ruda	21,2	26,5	125,0	81,3
Gmina Polanica-Zdrój	31,7	44,0	138,8	135,0
Gmina Radków	20,3	27,0	133,0	82,8
Gmina Stronie Śląskie	21,6	31,4	145,4	96,3
Gmina Szczytna	18,6	28,9	155,4	88,7
Powiat kłodzki	23,7	32,6	137,6	100,0
Dolny Śląsk	22,0	29,9	135,9	91,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z raportu Kancelarii Senatu RP: „na zjawisko starzenia się ludności wpływa pośrednio szereg czynników, jak np. poziom zamożności społeczeństwa, promowany model rodziny, aktywność zawodowa kobiet, poziom opieki społecznej i ochrony zdrowia, wykształcenie ludności oraz polityka społeczna państwa. Wyrazem tego są zmiany struktury konsumpcji, wzrost zapotrzebowania na niektóre usługi (np. w dziedzinie ochrony zdrowia, opieki społecznej), zmniejszenie aktywności zawodowej, zwiększenie wydatków na utrzymanie rosnącej grupy poprodukcyjnej, zmiana struktury siły roboczej, rodziny i gospodarstw domowych. Wymusza to działania ze strony państwa w zakresie dostosowania infrastruktury i nakładów finansowych na różne dziedziny życia społeczno-gospodarczego”⁵.

Konkludując, zmiany w strukturze wiekowej ludności będą w przyszłości wpływać na kierunki inwestycji infrastrukturalnych. Przede wszystkim należy oczekiwać rosnącego popytu na usługi dedykowane seniorom. Należy również wspomnieć o systematycznym wzroście wydatków związanych z opieką zdrowotną.

RYNEK PRACY

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. w gminie Kłodzko pracowało łącznie 2315 osób, w tym 1040 mężczyzn i 1275 kobiet. Należy jednak podkreślić, że informacje pochodzące z GUS nie zawierają danych dotyczących zatrudnienia osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz nie zawierają podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Można więc uznać, że liczba osób faktycznie pracujących była wyższa.

⁵ A. Dragan, Starzenie się społeczeństwa polskiego i jego skutki, Biuro Analiz i Dokumentacji, Kancelaria Senatu, Warszawa 2011, s. 4.

Tabela 11. Pracujący ogółem

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko – ogółem	1 252	2 315	184,9
Gmina Kłodzko – mężczyźni	558	1 040	186,4
Gmina Kłodzko – kobiety	694	1 275	183,7
Powiat kłodzki – ogółem	24 801	25 606	103,2
Dolny Śląsk – ogółem	730 013	800 398	109,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W latach 2014–2020 wartość wskaźnika pracujący na 1000 ludności wzrosła w gminie Kłodzko o 88,9% z 72 do 136. Warto zaznaczyć, że wskaźnik ten kształtował się w gminie w 2020 r. poniżej średniej dla powiatu (164) i Dolnego Śląska (277).

Tabela 12. Pracujący na 1000 ludności

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2014
Gmina Kłodzko	72	136	188,9	82,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	124	136	109,7	82,9
Gmina Duszniki-Zdrój	172	172	100,0	104,9
Miasto Kłodzko	304	311	102,3	189,6
Gmina Kudowa-Zdrój	154	167	108,4	101,8
Gmina Łądek-Zdrój	126	115	91,3	70,1
Gmina Lewin Kłodzki	61	74	121,3	45,1
Gmina Międzylesie	86	59	68,6	36,0
Miasto Nowa Ruda	137	152	110,9	92,7
Gmina Nowa Ruda	92	109	118,5	66,5
Gmina Polanica-Zdrój	243	248	102,1	151,2
Gmina Radków	117	147	125,6	89,6
Gmina Stronie Śląskie	122	99	81,1	60,4
Gmina Szczytna	75	69	92,0	42,1
Powiat kłodzki	152	164	107,9	100,0
Dolny Śląsk	251	277	110,4	168,9

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Poddając analizie sytuację gminy Kłodzko na tle innych gmin powiatu kłodzkiego, można stwierdzić, że wyższą wartość wskaźnika „*pracujący na 1000 ludności*” w 2020 r. odnotowano w gminach: miasto Kłodzko (311), Polanica-Zdrój (248), Duszniki-Zdrój (172), Kudowa-Zdrój (167), miasto Nowa Ruda (152) i Radków (147).

Na przestrzeni lat 2014–2020 w gminie Kłodzko zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych z 1418 do 668. Należy także zaznaczyć, że wartość tego wskaźnika w gminie Kłodzko była w 2020 r. wyższa w przypadku kobiet (7,2%) niż mężczyzn (5,9%). Sytuacja taka może wynikać z następujących przyczyn:

- większej liczby miejsc pracy w zawodach tradycyjnie uznawanych za „męskie”, takich jak: przemysł, budownictwo, naprawa pojazdów mechanicznych itp.,
- niezadawalającej podaży miejsc w żłobkach/przedszkolach, co przekłada się na mniejszą aktywność zawodową kobiet⁶.

⁶ Warto również wspomnieć o rządowych programach wsparcia rodziny (np. Rodzina 500+, Mama 4+, rodzicielskie świadczenie uzupełniające), które również w pewnym stopniu wpływają na mniejszą aktywność zawodową kobiet.

Tabela 13. Bezrobotni ogółem

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko – ogółem	1 418	668	47,1
Gmina Kłodzko – mężczyźni	802	334	41,6
Gmina Kłodzko – kobiety	616	334	54,2
Powiat kłodzki – ogółem	12 461	6 159	49,4
Dolny Śląsk – ogółem	121 562	68 822	56,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując zjawisko bezrobocia, wykorzystano wskaźnik „*Miejska stopa bezrobocia*” rekomendowany w PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia⁷.

W analizowanym okresie wskaźnik bezrobocia rozumiany (zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120) jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się w gminie Kłodzko z 12,5% w 2014 r. do 6,4% w 2020 r. Warto podkreślić, że w 2020 r. wartość przedmiotowego wskaźnika była w gminie Kłodzko niższa od średniej dla powiatu kłodzkiego (6,7%), ale wyższa niż w regionie (4,0%).

Tabela 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Kłodzko	12,5	6,4	51,2	95,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	12,8	8,1	63,3	120,9
Gmina Duszniki-Zdrój	10,6	5,3	50,0	79,1
Miasto Kłodzko	11,3	6,2	54,9	92,5
Gmina Kudowa-Zdrój	14,9	5,7	38,3	85,1
Gmina Łądek-Zdrój	10,2	6,8	66,7	101,5
Gmina Lewin Kłodzki	17,0	7,4	43,5	110,4
Gmina Międzylesie	13,4	8,1	60,4	120,9
Miasto Nowa Ruda	10,4	6,1	58,7	91,0
Gmina Nowa Ruda	11,5	7,3	63,5	109,0
Gmina Polanica-Zdrój	12,1	5,4	44,6	80,6
Gmina Radków	12,7	6,2	48,8	92,5
Gmina Stronie Śląskie	12,0	7,9	65,8	117,9
Gmina Szczytna	12,8	7,3	57,0	109,0
Powiat kłodzki	12,0	6,7	55,8	100,0
Dolny Śląsk	6,6	4,0	60,6	59,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

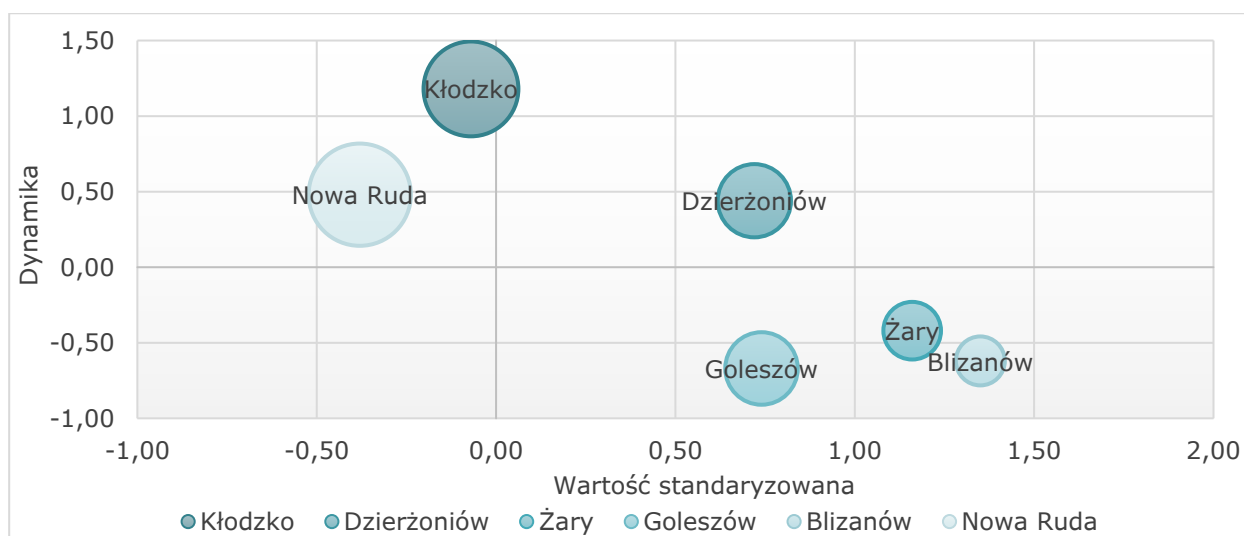
W zestawieniu z jednostkami referencyjnymi (według Monitora Rozwoju Lokalnego), wartość nominalna wskaźnika „*Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców*” była w gminie Kłodzko niższa jedynie od gminy Nowa Ruda.

Tabela 15. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców gminy

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	34,75	-0,07	1,18
Gmina Dzierżoniów	20,68	0,72	0,44
Gmina Żary	12,77	1,16	-0,42
Gmina Nowa Ruda	40,40	-0,38	0,48
Gmina Goleszów	20,27	0,74	-0,67
Gmina Blizanów	9,20	1,35	-0,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

⁷ Autorzy diagnozy wykorzystali ten wskaźnik, ponieważ w ich opinii dobrze oddaje sytuację na rynku pracy zarówno w gminach miejskich jak i miejsko-wiejskich i wiejskich.

Rysunek 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Podsumowując, sytuacja na rynku pracy w gminie wiejskiej Kłodzko na przestrzeni analizowanych lat uległa poprawie. Chociaż pandemia COVID-19, która trwała od marca 2020 r. wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej, to jednak nie doprowadziła do załamania lokalnego rynku pracy. Niemniej jednak nie można wykluczyć, takiego załamania w przypadku wprowadzenia nowych obostrzeń.

POMOC SPOŁECZNA

Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych jest łatwiejsze dzięki pomocy społecznej. Osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, materialnej i zdrowotnej powinno zapewnić się doraźną pomoc. Zadaniem pomocy społecznej jest więc sterowanie działaniami dążącymi do samodzielności mieszkańców gminy i ich rodzin, a także ich integracji ze środowiskiem.

Zadania w zakresie polityki społecznej są realizowane na terenie gminy Kłodzko przy udziale:

- Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Kłodzko,
- Centrum Integracji Społecznej Gminy Kłodzko.

Z danych GUS wynika, że w 2020 r. ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 330 gospodarstw domowych (655 osób). W stosunku do 2014 r. zarówno liczba gospodarstw domowych, jak i liczba osób korzystających z pomocy uległy wyraźnemu zmniejszeniu. Wówczas z pomocy społecznej korzystało 530 gospodarstw domowych (1328 osób).

Zmniejszyła się również liczba najuboższych gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W 2020 r. było ich 210 (425 osób). W 2014 r. gospodarstw tych było 420 (1013 osób).

Tabela 16. Pomoc społeczna w gminie Kłodzko

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej			
Ogółem	530	330	62,3
Poniżej kryterium dochodowego	420	210	50,0
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej			
Ogółem	1 328	655	49,3
Poniżej kryterium dochodowego	1 013	425	42,0

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (%)			
Ogółem	7,6	3,8	50,0
Poniżej kryterium dochodowego	5,8	2,5	43,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych GUS na przestrzeni lat 2014–2020 zmniejszył się także o ponad połowę odsetek ludności żyjącej w ubóstwie z 5,8% do 2,5%. Może to wynikać m.in. z korzystnych zmian zachodzących na rynku pracy oraz w zakresie polityki społecznej (np. program Rodzina 500+).

Analizując pomoc społeczną w gminie Kłodzko wykorzystano również wskaźnik „Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności”.

W porównaniu do gmin wchodzących w skład powiatu kłodzkiego, sytuacja w gminie Kłodzko kształtuje się relatywnie korzystnie. Jedynie w gminach Duszniki-Zdrój, Nowa Ruda, Stronie Śląskie i Szczytna wartość wskaźnika „Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności” była niższa niż w gminie Kłodzko (384).

Pomimo zaobserwowanych korzystnych zmian, liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kłodzko jest nadal wysoka w porównaniu do średniej dla regionu.

Tabela 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2014
Gmina Kłodzko	764	384	50,3	93,2
Gmina Bystrzyca Kłodzka	981	414	42,2	100,5
Gmina Duszniki-Zdrój	751	293	39,0	71,1
Miasto Kłodzko	766	456	59,5	110,7
Gmina Kudowa-Zdrój	697	385	55,2	93,4
Gmina Łądek-Zdrój	841	427	50,8	103,6
Gmina Lewin Kłodzki	1 244	917	73,7	222,6
Gmina Międzylesie	827	475	57,4	115,3
Miasto Nowa Ruda	706	453	64,2	110,0
Gmina Nowa Ruda	608	339	55,8	82,3
Gmina Polanica-Zdrój	790	285	36,1	69,2
Gmina Radków	989	601	60,8	145,9
Gmina Stronie Śląskie	557	215	38,6	52,2
Gmina Szczytna	522	281	53,8	68,2
Powiat kłodzki	772	412	53,4	100,0
Dolny Śląsk	576	303	52,6	73,5

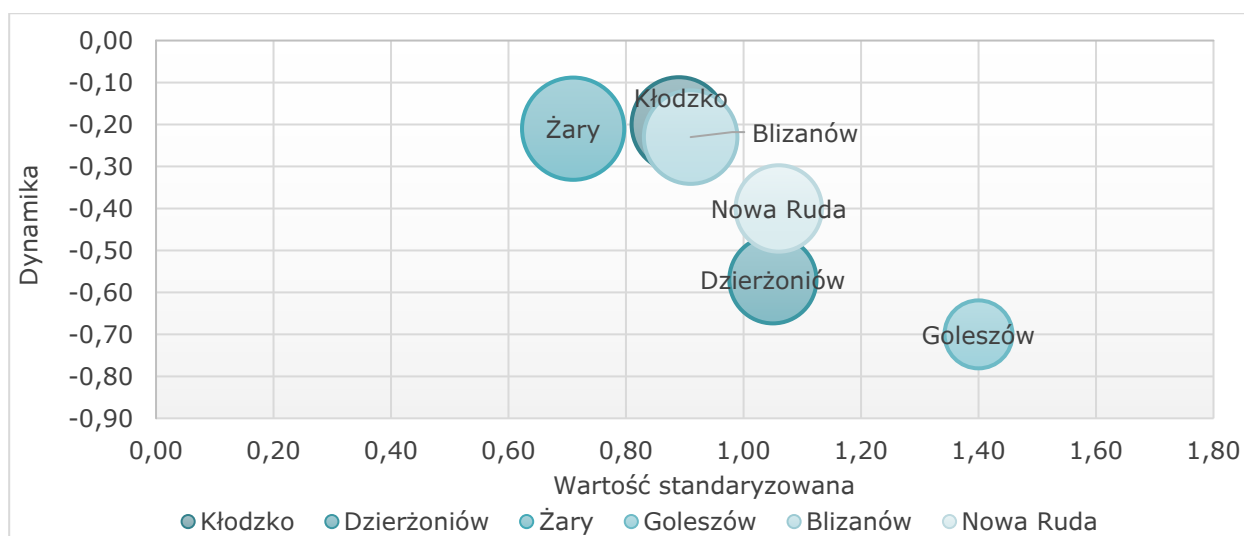
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Z analizy danych, zawartych w Monitorze Rozwoju Lokalnego wynika, że na tle gmin referencyjnych sytuacja w gminie Kłodzko kształtuje się raczej niekorzystnie. Wartość wskaźnika „gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców” była w gminie Kłodzko relatywnie wysoka, chociaż niższa niż w gminie Żary.

Tabela 18. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	43,82	0,89	-0,20
Gmina Dzierżoniów	37,21	1,05	-0,57
Gmina Żary	51,25	0,71	-0,21
Gmina Nowa Ruda	36,54	1,06	-0,40
Gmina Goleszów	22,56	1,40	-0,70
Gmina Blizanów	42,86	0,91	-0,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 4. Gospodarków domowych korzystających z środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Jak wynika z danych „Raportu o stanie Gminy Kłodzko za rok 2020” głównymi powodami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy w 2020 r. były:

- ubóstwo – wsparto 138 rodzin, 264 osoby w rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – wsparto 135 rodzin, 208 osób,
- bezrobocie – wsparto 115 rodzin, 284 osoby,
- niepełnosprawność – wsparto 107 rodzin, 160 osób.

W 2020 r. podobnie jak w roku poprzednim jednym z najważniejszych powodów korzystania ze środków pomocy społecznej w gminie Kłodzko było ubóstwo, które dotknęło w 153 rodziny. Niejednokrotnie powodem ubóstwa było kilka nawarstwiających się problemów takich jak: bezrobocie – szczególnie długotrwałe, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność życiowa.

Tabela 19. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Kłodzko

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin (2019)	Liczba osób w rodzinach (2019)	Liczba rodzin (2020)	Liczba osób w rodzinach (2020)
Ubóstwo	153	278	138	264
Bezrobocie	93	233	115	284
Długotrwała lub ciężka choroba	145	228	135	208
Niepełnosprawność	119	197	107	160
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	34	111	39	117
Potrzeba ochrony macierzyństwa	29	34	30	129
Alkoholizm	26	42	18	30
Bezdomność	12	13	6	6
Trudności w przystosowania się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	5	7
Zdarzenia losowe	7	23	42	82
Przemoc w rodzinie	6	25	7	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Raportu o stanie Gminy Kłodzko za rok 2019 i 2020.

Do głównych celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kłodzko zaliczono pomoc rodzinom i przeciwdziałanie zjawiskom przemocy w rodzinie. W ramach pomocy dla rodzin zamieszkujących na terenie gminy podejmowane były działania, zgodnie z Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2018-2020.

Na terenie gminy zauważalny jest problem z alkoholizmem, który niejednokrotnie prowadzi do przemocy w rodzinie. Działania w tym zakresie były realizowane w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W 2020 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła 28 posiedzeń, na które zaproszono łącznie 162 osoby (prawie dwukrotnie więcej niż w 2014 r.). Przez członków Komisji zostały przeprowadzone rozmowy zachęcające do leczenia, w wyniku których:

- 12 osób dobrowolnie podjęło terapię w Poradni Odwykowej w Kłodzku,
- 16 osób dobrowolnie podjęło leczenie stacjonarne w Czarnym Borze, Sieniawce, Wałbrzychu.

Tabela 20. Zadania w zakresie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu w gminie Kłodzko

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Liczba osób kierowanych na komisję	87	162	186,2
Dobrowolne podjęcie terapii w Poradni	12	12	100,0
Skierowanie na terapię z psychologiem	10	4	40,0
Wnioski o wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia	4	18	450,0
Wnioski o przymusowe leczenie odwykowe	4	8	200,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Raportu o stanie Gminy Kłodzko za rok 2019 i 2020.

W 2020 r. w ramach zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu złożono 18 wniosków do sądu o przeprowadzenie badań w przedmiocie uzależnienia przez biegłych oraz 8 wniosków skierowano o wydanie postanowienia o przymusowe leczenie odwykowe. W spotkaniach z psychologiem w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Kłodzku uczestniczyły 4 osoby.

W 2020 r. 74 osoby objęto procedurą Niebieskiej Karty, dla porównania w 2019 r. takich osób było 31. Przyczyną tak znacznego wzrostu osób objętych procedurą Niebieskiej Karty mogła być sytuacja związana z pandemią COVID-19 i izolacją (ograniczenie kontaktów społecznych).

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. na terenie gminy Kłodzko funkcjonowały dwie placówki stacjonarnej pomocy społecznej dysponujące 137 miejscami.

Tabela 21. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami)

Jednostka terytorialna	Placówki		Miejsca w placówkach	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Kłodzko	2	2	138	137
Gmina Bystrzyca Kłodzka	1	1	82	82
Gmina Duszniki-Zdrój	-	-	-	-
Miasto Kłodzko	-	-	-	-
Gmina Kudowa-Zdrój	0	1	35	34
Gmina Łądek-Zdrój	0	1	0	30
Gmina Lewin Kłodzki	-	-	-	-
Gmina Międzyzylesie	0	1	70	70
Miasto Nowa Ruda	1	1	200	196
Gmina Nowa Ruda	2	3	216	216
Gmina Polanica-Zdrój	2	1	64	70
Gmina Radków	2	1	52	49
Gmina Stronie Śląskie	-	-	-	-
Gmina Szczytna	1	0	110	0
Powiat kłodzki	11	12	967	884
Dolny Śląsk	110	125	8447	8465

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej działa Dzienny Dom „Aktywny Senior” w Jaszkowej Górnej. W związku ze stanem pandemii COVID-19 zajęcia w Dziennym Domu „Aktywny Senior” odbywały się w ograniczonym zakresie, a także częściowo zdalnie. Podejmowane inicjatywy to między innymi: zajęcia z edukacji prozdrowotnej, biblioterapia, zajęcia prowadzone przez Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Kłodzko (OKSiR GK), zabawa z psem, wyjazd na kręgle, występ dzieci z przedszkola z okazji Dnia Babci i Dziadka, zabawa karnawałowa w Łądku Zdrój, spotkanie z policją, ognisko, spacer, konkursy, organizowane przez bibliotekę, wycieczki piesze, a w czasie obostrzeń praca zdalna w formie kontaktu telefonicznego, prowadzenie różnych form aktywności z wykorzystaniem Facebooka⁸.

Według dostępnych danych GUS, na terenie gminy Kłodzko w 2019 r. znajdowały się 44 lokale socjalne. Ich łączna powierzchnia użytkowa wynosiła 1559 m². W stosunku do 2014 r. liczba lokali socjalnych zmniejszyła się. W 2014 r. było 46 lokali socjalnych o łącznej powierzchni 1522 m².

Tabela 22. Lokale socjalne i ich powierzchnia użytkowa

Jednostka terytorialna	Lokale socjalne			Powierzchnia użytkowa [m ²]		
	2014	2019	2014=100(%)	2014	2019	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	46	44	95,7	1 522	1 559	102,4
Gmina Bystrzyca Kłodzka	39	122	312,8	1059	4 258	402,1
Gmina Duszniki-Zdrój	44	35	79,5	1115	854	76,6
Miasto Kłodzko	313	289	92,3	11 504	10 612	92,2
Gmina Kudowa-Zdrój	48	50	104,2	1 034	1 048	101,4
Gmina Łądek-Zdrój	51	41	80,4	1 519	1 282	84,4
Gmina Lewin Kłodzki	13	10	76,9	422	259	61,4
Gmina Międzylesie	0	1	-	0	20	-
Miasto Nowa Ruda	141	117	83,0	4 803	4 364	90,9
Gmina Nowa Ruda	28	27	96,4	662	631	95,3
Gmina Polanica-Zdrój	70	62	88,6	1 852	1 676	90,5
Gmina Radków	29	26	89,7	670	614	91,6
Gmina Stronie Śląskie	40	68	170,0	1 298	2 598	200,2
Gmina Szczytna	8	1	12,5	200	11	5,5
Powiat kłodzki	870	893	102,6	27 660	29 786	107,7
Dolny Śląsk	9 170	10 226	111,5	287 796	328 515	114,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z Raportu o stanie Gminy Kłodzko za rok 2020, na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie gminy zawarte były 42 umowy najmu socjalnego lokalu.

Podsumowując na terenie gminy Kłodzko zauważalne są pozytywne zmiany, które doprowadziły do zmniejszenia sfery ubóstwa. Jednak sytuacja nadal wymaga kontynuacji działań, zwłaszcza że w przyszłości należy spodziewać się wzrostu popytu na usługi związane z opieką nad osobami niesamodzielnymi i seniorami, co może skutkować koniecznością rozwoju odpowiedniej infrastruktury.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego ma aktywność ludności. Wynika ona m.in. z poziomu kapitału społecznego. Wyznacznikiem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń.

Dzięki współpracy organizacji samorządowych z mieszkańcami łatwiej zrozumieć lokalne potrzeby. Można w ten sposób efektywniej wypełniać nakreślone zadania publiczne.

⁸ Raport o stanie Gminy Kłodzko za rok 2020.

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była w gminie Kłodzko w 2020 r. wyższa niż w 2014 r. i wynosiła 31. Liczba ta kształtowała się poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego (41) i poniżej średniej dla województwa dolnośląskiego (43).

Tabela 23. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Kłodzko	26	31	119,2	75,6
Gmina Bystrzyca Kłodzka	41	53	129,3	129,3
Gmina Duszniki-Zdrój	52	57	109,6	139,0
Miasto Kłodzko	37	45	121,6	109,8
Gmina Kudowa-Zdrój	37	44	118,9	107,3
Gmina Łądek-Zdrój	44	63	143,2	153,7
Gmina Lewin Kłodzki	31	47	151,6	114,6
Gmina Międzylesie	38	45	118,4	109,8
Miasto Nowa Ruda	20	23	115,0	56,1
Gmina Nowa Ruda	27	36	133,3	87,8
Gmina Polanica-Zdrój	38	43	113,2	104,9
Gmina Radków	32	42	131,3	102,4
Gmina Stronie Śląskie	42	46	109,5	112,2
Gmina Szczytna	23	35	152,2	85,4
Powiat kłodzki	33	41	124,2	100,0
Dolny Śląsk	36	43	119,4	104,9

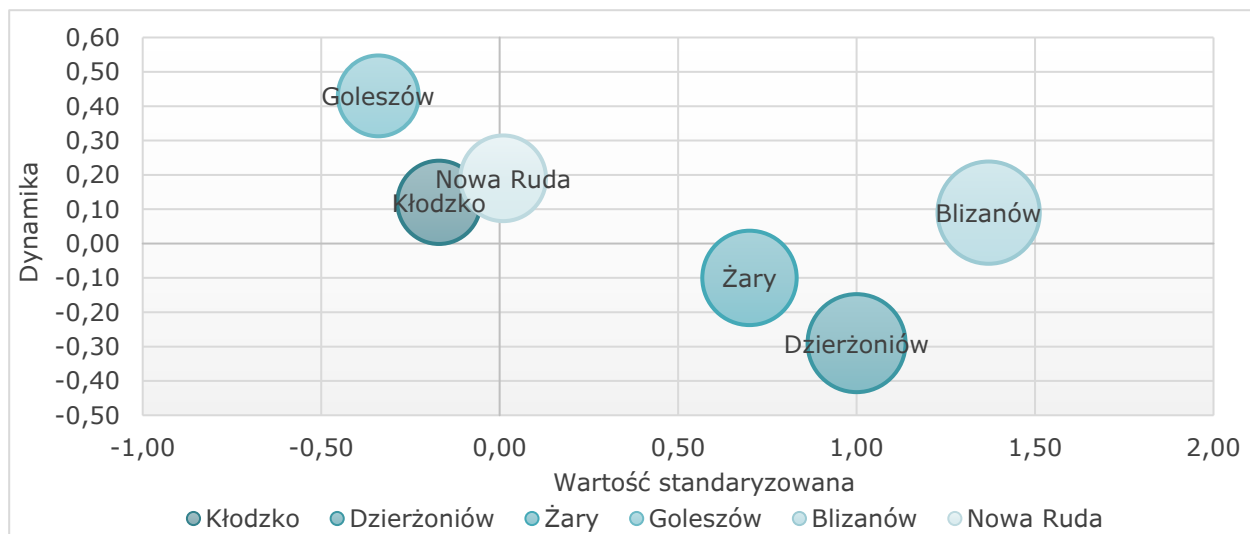
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Również analiza danych zawartych w MRL potwierdza niską aktywność mieszkańców gminy Kłodzko w ramach działań organizacji społecznych na tle pozostałych gmin. Niższą aktywnością mieszkańców cechowała się jedynie gmina Goleszów.

Tabela 24. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	3,08	-0,17	0,12
Gmina Dzierżoniów	4,27	1,00	-0,29
Gmina Żary	3,96	0,70	-0,10
Gmina Nowa Ruda	3,26	0,01	0,19
Gmina Goleszów	2,90	-0,34	0,43
Gmina Blizanów	4,65	1,37	0,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 5. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Do organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zaliczyć można m.in.:

- kluby sportowe:
 - Gminny Ludowy Klub Sportowy „Orlęta” Krosnowice,
 - Klub Sportowy „Lechia” Odrzychowice Kłodzkie,
 - Ludowy Klub Sportowy „ATS Wojbórz”,
 - Ludowy Klub Sportowy „Bierkowice”,
 - Ludowy Klub Sportowy „Iskra”,
 - Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska „Dzieci Śląska”,
- stowarzyszenia:
 - Polskie Stowarzyszenie Haidong Gumdo,
 - Stowarzyszenie „Edukacja i Rozwój”,
 - Stowarzyszenie Inicjatywa Edukacyjna „Nasze Żelazno”,
 - Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne „PRO BONO”,
 - Stowarzyszenie Młodzieży na rzecz Aktywności, Rozwoju i Przedsiębiorczości „Młode Wilki”,
 - Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Stary Wielisław,
 - Stowarzyszenie Odnowy Wsi „Jaśnica”,
 - Stowarzyszenie Przyjaciół Boguszyna,
 - Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Jaskier” w Odrzychowicach Kł.,
 - Stowarzyszenie Sportowo-Kulturalne „KS Stary Wielisław”,
 - Stowarzyszenie Sportowo-Kulturalne „Odrodzenie”,
 - Stowarzyszenie Wiedza i Edukacja Środowiska „Wieś”
- Ochotnicze Straże Pożarne w:
 - Jaskowej Dolnej, Jaskowej Górnej, Krosnowicach, Odrzychowicach Kłodzkich, Piskowicach, Szalejowie Górnym, Szalejowie Dolnym, Starym Wielisławiu, Wojborzu, Wojciechowicach i Żelaźnie,
- inne organizacje:
 - Fundacja Aktywnego Rozwoju,
 - Towarzystwo „Archanioł Michał”,
 - Towarzystwo Miłośników Krosnowic,
 - Towarzystwo Miłośników Szalejowa Górnego i Dolnego,
 - Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta,
 - Towarzystwo Przyjaciół Droszkowa w Górach Złotych,
 - Towarzystwo Przyjaciół Żelazna,
 - Zakład Leczniczo-Opiekuńczy dla Dzieci w Piskowicach (prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej).

OPIEKA NAD DZIEĆMI DLA LAT 3

Wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców ma dostęp do opieki żłobkowej. Swobodny dostęp do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców i wpływa korzystnie na aktywność zawodową, szczególnie kobiet.

Aktualnie, jak wynika z dostępnych informacji (dane GUS) na terenie gminy w ramach Zespołu Żłobków Gminy Kłodzko funkcjonuje:

- Żłobek Gminny w Jaskowej Dolnej (liczba dzieci: 27),
- Żłobek Gminny w Odrzychowicach Kłodzkich (liczba dzieci: 26).

Powyższe informacje mają swoje odzwierciedlenie w danych GUS. W 2020 r. na terenie gminy funkcjonowały dwa żłobki, do których łącznie uczęszczało 53 dzieci. W porównaniu do 2014 r. jest to o jeden żłobek więcej, co ma wpływ na wzrost liczby dzieci objętych opieką w żłobkach.

Opieką w żłobkach objętych było tym samym w 2020 r. ok. 13,3% ogółu dzieci w wieku do 3 lat. W stosunku do 2014 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa poprawie. Wówczas opieką w żłobkach objętych było 7,4% dzieci w wieku do 3 lat.

Tabela 25. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym w gminie Kłodzko

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Dzieci w wieku do 3 lat ogółem	474	399	84,2
Dzieci objęte opieką w żłobkach	35	53	151,4
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	7,4	13,3	179,7
Żłobki	1	2	200,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Należy także podkreślić, że odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach był w gminie Kłodzko niższy od średniej dla powiatu kłodzkiego wynoszącej w 2020 r. 14,8%. Był on również niższy od średniej regionalnej (20,0%).

Tabela 26. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	7,4	13,3	179,7
Gmina Bystrzyca Kłodzka	0,0	6,0	-
Gmina Duszniki-Zdrój	14,2	20,3	143,0
Miasto Kłodzko	14,7	21,5	146,3
Gmina Kudowa-Zdrój	7,1	12,0	169,0
Gmina Łądek-Zdrój	0,0	13,4	-
Gmina Lewin Kłodzki	0,0	0,0	-
Gmina Międzyzlesie	0,0	8,4	-
Miasto Nowa Ruda	0,0	10,0	-
Gmina Nowa Ruda	0,0	27,2	-
Gmina Polanica-Zdrój	0,0	0,0	-
Gmina Radków	19,8	30,6	154,5
Gmina Stronie Śląskie	9,4	14,9	158,5
Gmina Szczytna	0,0	11,9	-
Powiat kłodzki	5,7	14,8	259,6
Dolny Śląsk	10,0	20,0	200,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Istotnym elementem mogącym wpłynąć na wzrost upowszechnienia opieki żłobkowej jest prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych na temat różnych form opieki nad dziećmi do lat 3, jak również upowszechnienie wiedzy o takich formach jak opiekun dzienny czy „niania” wśród mieszkańców, a szczególnie rodziców dzieci do lat 3.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Potencjał gminy buduje się między innymi poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji i to już od wieku przedszkolnego. Na terenie gminy Kłodzko działa (liczba dzieci – stan na 30.09.2021 r.):

- Przedszkole Gminne z Oddziałami Integracyjnymi w Bierkowicach (90 dzieci),
- Przedszkole Gminne w Jaskowej Dolnej (75 dzieci),
- Przedszkole Gminne w Krosnowicach (49 dzieci),
- Przedszkole Gminne w Ołdrzychowicach Kłodzkich (97 dzieci),
- Przedszkole Gminne w Szalejowie Dolnym (72 dzieci).

Ponadto na terenie gminy Kłodzko funkcjonuje instytucja opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Przedszkole Gminne z Oddziałami Integracyjnymi w Bierkowicach utworzono z myślą o dzieciach z niepełnosprawnościami, wymagających specjalnej organizacji nauki i metod pracy⁹.

⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłodzko (Załącznik Nr 1 do uchwały nr 277/VIII/2021 Rady Gminy Kłodzko z dnia 27 maja 2021 r.).

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był w gminie Kłodzko niższy od średniej dla powiatu kłodzkiego. W 2020 r. na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat opieką przedszkolną w gminie objętych było 749 dzieci (w powiecie kłodzkim – 826 dzieci). Wartość wskaźnika kształtowała się także poniżej średniej dla Dolnego Śląska wynoszącej 888 dzieci.

Tabela 27. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Kłodzko	629	749	119,1	90,7
Gmina Bystrzyca Kłodzka	669	692	103,4	83,8
Gmina Duszniki-Zdrój	765	918	120,0	111,1
Miasto Kłodzko	913	1031	112,9	124,8
Gmina Kudowa-Zdrój	830	1104	133,0	133,7
Gmina Łądek-Zdrój	581	633	109,0	76,6
Gmina Lewin Kłodzki	597	804	134,7	97,3
Gmina Międzyzlesie	645	692	107,3	83,8
Miasto Nowa Ruda	683	679	99,4	82,2
Gmina Nowa Ruda	842	881	104,6	106,7
Gmina Polanica-Zdrój	1185	1224	103,3	148,2
Gmina Radków	755	833	110,3	100,8
Gmina Stronie Śląskie	739	833	112,7	100,8
Gmina Szczytna	618	673	108,9	81,5
Powiat kłodzki	748	826	110,4	100,0
Dolny Śląsk	800	888	111,0	107,5

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Niższy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym niż w gminie Kłodzko odnotowano w gminach: Bystrzyca Kłodzka, Łądek-Zdrój, Międzyzlesie, Szczytna i mieście Nowa Ruda.

Dostęp do przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a tym samym może przyczynić się do ograniczenia sfery ubóstwa i zwiększenia udziału kobiet na rynku pracy.

EDUKACJA SZKOLNA

Istotną kwestią związaną ze sferą społeczną jest edukacja szkolna. Na terenie gminy Kłodzko funkcjonuje sześć szkół podstawowych prowadzonych przez gminę:

- Szkoła Podstawowa im. St. Mikołajczyka w Jaskowej Dolnej,
- Szkoła Podstawowa w Krosnowicach,
- Szkoła Podstawowa im. gen. Wł. Sikorskiego w Ołdrzychowicach Kł.,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Szalejowie Górnym,
- Szkoła Podstawowa im. Wł. St. Reymonta w Kłodzku,
- Szkoła Podstawowa w Wojborzu.

Ponadto, w gminie funkcjonuje także Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Żelaźnie.

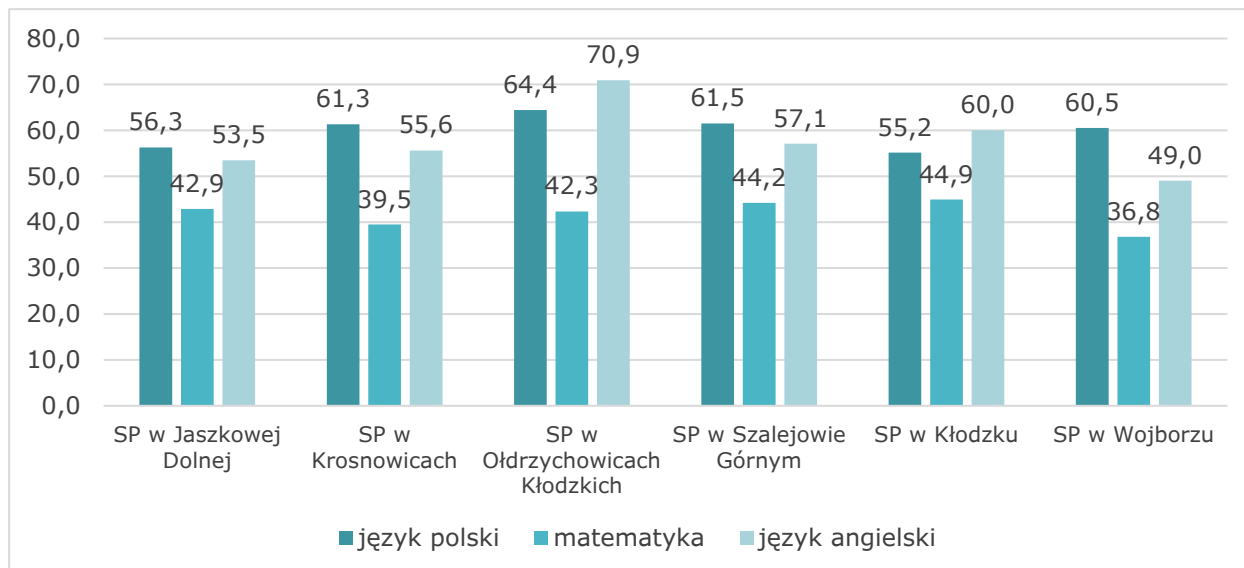
Postępy edukacyjne uczniów weryfikowane są przez egzaminy wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe, a w przypadku szkolnictwa podstawowego najbardziej adekwatnym wskaźnikiem jest wynik egzaminu ósmoklasisty.

Poniżej zaprezentowano rozkład wyników egzaminu ósmoklasisty, z których wynika silna pozycja Szkoły Podstawowej w Ołdrzychowicach Kłodzkich.

Tabela 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. w szkołach publicznych gminy Kłodzko

Jednostka	Język polski	Matematyka	Język angielski
SP w Jaskowej Dolnej	56,3	42,9	53,5
SP w Krosnowicach	61,3	39,5	55,6
SP w Ołdrzychowicach Kłodzkich	64,4	42,3	70,9
SP w Szalejowie Górnym	61,5	44,2	57,1
SP w Kłodzku	55,2	44,9	60,0
SP w Wojborzu	60,5	36,8	49,0

Źródło: OKE Wrocław.

Rysunek 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. w szkołach publicznych gminy Kłodzko

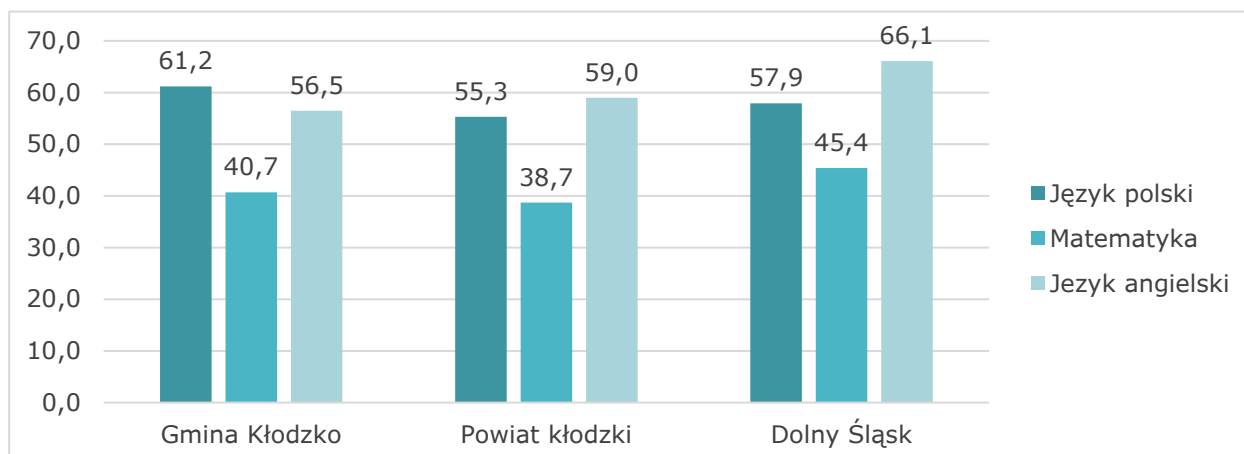
Źródło: OKE Wrocław.

Średnie wyniki egzaminu z matematyki i języka angielskiego uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie gminy Kłodzko kształtowały się poniżej średniej dla województwa dolnośląskiego, a mianowicie: o 4,7 pp. w przypadku matematyki i o 9,6 pp. w przypadku języka angielskiego.

Tabela 29. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r.

Jednostka terytorialna	Język polski	Matematyka	Język angielski
Gmina Kłodzko	61,2	40,7	56,5
Powiat kłodzki	55,3	38,7	59,0
Dolny Śląsk	57,9	45,4	66,1

Źródło: OKE Wrocław.

Rysunek 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r.

Źródło: OKE Wrocław.

Warto jednak zaznaczyć, że w przypadku języka polskiego i matematyki średni wynik dla uczniów ze szkół gminy Kłodzko kształtował się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego.

Podsumowując można postawić tezę, że edukacja w gminie Kłodzko wymaga dalszego wspierania. Inwestycje te powinny przede wszystkim dotyczyć modernizacji istniejącej infrastruktury edukacyjnej (m.in. rozbudowa w 2020 r. SP z Oddziałami Integracyjnymi w Szalejowie Górnym), doposażenia pracowni przedmiotowych oraz poszerzania oferty zajęć dodatkowych. Należy również dążyć do wzmocnienia oferty edukacyjnej oraz poprawy jakości nauczania.

OPIEKA ZDROWOTNA

Podstawowa opieka zdrowotna powinna odgrywać kluczową rolę w systemie ochrony zdrowia, stanowiąc miejsce gromadzenia podstawowych informacji na temat pacjentów i ich problemów zdrowotnych oraz koordynacji procesu opieki nad pacjentami¹⁰.

Na terenie gminy Kłodzko funkcjonują dwie apteki oraz jeden punkt apteczny. Zostały one zlokalizowane w miejscowościach:

- Krosnowice, Ołdrzychowice Kłodzkie (apteki),
- Szalejów Dolny (punkt apteczny).

Na terenie gminy funkcjonuje także sześć placówek opieki zdrowotnej w: Jaszkowej Górnej, Krosnowicach, Ołdrzychowicach Kł., Szalejowie Dolnym, Wojborzu oraz Wojciechowicach. Najbliższy szpital znajduje się w Kłodzku i jest nim SP ZOZ – Szpital Powiatowy Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłodzku.

W 2020 r. mieszkańcom gminy Kłodzko udzielono łącznie 20 066 porad lekarskich. W stosunku do 2014 r. liczba porad zmniejszyła się o ok. 44,7%. W 2014 r. mieszkańcom gminy udzielono 36 277 porad.

Przyczynę spadku liczby udzielonych porad lekarskich należy upatrywać przede wszystkim w zapoczątkowanej w marcu 2020 r. pandemii COVID-19, która wprowadziła czasowe ograniczenia w bezpośrednich wizytach lekarskich, na rzecz porad online lub telefonicznych.

Tabela 30. Porady lekarskie ogółem

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	36 277	20 066	55,3
Gmina Bystrzyca Kłodzka	130 649	109 917	84,1
Gmina Duszniki-Zdrój	37 502	34 414	91,8
Miasto Kłodzko	319 418	291 298	91,2
Gmina Kudowa-Zdrój	71 939	28 739	39,9
Gmina Łądek-Zdrój	54 232	42 786	78,9
Gmina Lewin Kłodzki	b.d.	31 836	-
Gmina Międzylesie	50 282	28 358	56,4
Miasto Nowa Ruda	156 044	146 194	93,7
Gmina Nowa Ruda	35 535	44 160	124,3
Gmina Polanica-Zdrój	96 886	93 082	96,1
Gmina Radków	33 194	30 448	91,7
Gmina Stronie Śląskie	32 517	20 419	62,8
Gmina Szczytna	28 300	20 038	70,8
Powiat kłodzki	1 082 775	941 755	87,0
Dolny Śląsk	20 197 216	19 502 166	96,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

¹⁰ Strategiczne kierunki rozwoju systemu ochrony zdrowia w Polsce. Wyniki ogólnonarodowej debaty o kierunkach zmian w ochronie zdrowia, Warszawa 2019.

Gmina Kłodzko zmaga się z charakterystycznymi dla całego kraju problemami związanymi z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiającymi się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji na poziomie krajowym.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiami. Ważne są działania profilaktyczne, szczególnie wśród starszych grup wiekowych.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo mieszkańcom na terenie gminy Kłodzko zapewnia 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP). W ramach swojej działalności zrzeszają 186 osób. Trzy jednostki działają w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG), współdziałając w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną (OSP: Jaskowa Dolna, Ołdrzychowice Kł., Szalejów Dolny).

Aby jednostki OSP funkcjonowały prawidłowo, zapewniając bezpieczeństwo oraz ochronę przeciwpożarową mieszkańcom, gmina każdego roku przeznacza znaczne środki finansowe m.in. na modernizację remiz, zakup samochodów pożarniczych, specjalistycznego sprzętu, umundurowania, pokrywa koszty ekwiwalentów i szkoleń.

W jednostkach OSP funkcjonują sekcje specjalistyczne m.in. ratownictwa wysokościowego, wodnego i drogowego. Przewidziane są do użycia we współpracy z Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym i Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym nie tylko na terenie gminy, lecz również poza jej granicami.

Na terenie gminy Kłodzko działa 9 młodzieżowych drużyn pożarniczych przy OSP: Jaskowa Dolna, Krosnowice, Ołdrzychowice Kł., Piskowice, Stary Wielisław, Szalejów Dolny, Wojbórz, Wojciechowice i Żelazno – przynależą do nich 82 druhowi¹¹.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. na terenie gminy Kłodzko odnotowano 29 interwencji z udziałem jednostek ochrony pożarowej w przeliczeniu na 1000 ludności. Wskaźnik ten kształtował się w gminie powyżej średniej dla powiatu (24) oraz średniej regionalnej (17).

Tabela 31. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	2018	2020	2018=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2020
Gmina Kłodzko	26	29	111,5	120,8
Gmina Bystrzyca Kłodzka	23	27	117,4	112,5
Gmina Duszniki-Zdrój	30	24	80,0	100,0
Miasto Kłodzko	16	18	112,5	75,0
Gmina Kudowa-Zdrój	20	25	125,0	104,2
Gmina Łądek-Zdrój	22	28	127,3	116,7
Gmina Lewin Kłodzki	53	21	39,6	87,5
Gmina Międzylesie	27	43	159,3	179,2
Miasto Nowa Ruda	17	18	105,9	75,0
Gmina Nowa Ruda	19	29	152,6	120,8
Gmina Polanica-Zdrój	25	23	92,0	95,8
Gmina Radków	26	19	73,1	79,2
Gmina Stronie Śląskie	17	23	135,3	95,8
Gmina Szczytna	25	23	92,0	95,8
Powiat kłodzki	22	24	109,1	100,0
Dolny Śląsk	16	17	106,3	70,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

¹¹ Raport o stanie Gminy Kłodzko za rok 2020.

KULTURA

Na rozwój obszaru ma wpływ również jego potencjał kulturalny, który tworzą instytucje kultury, takie jak biblioteki, domy kultury, teatry, kina itp. Na terenie gminy funkcjonują dwie instytucje kultury:

- Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Kłodzko (OKSiR GK),
- Biblioteka Publiczna Gminy Kłodzko (BPGK).

Najważniejszym podmiotem pełniącym funkcje kulturalne jest OKSiR Gminy Kłodzko znajdujący się w Ołdrzychowicach Kłodzkich. Głównym zadaniem Ośrodka jest rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców, przygotowywanie ich do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych, a także kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze¹².

OKSiR GK administruje 29 świetlicami/domami kultury, realizuje fundusze sołeckie 35 sołectw gminy oraz wykonuje konieczne naprawy i remonty w tych obiektach. Współpracuje z 17 Kołami Gospodyń Wiejskich Gminy Kłodzko, funkcjonującymi w miejscowościach: Boguszyń, Bierkowice, Droszków, Jaskowa Górna, Kamieniec, Krosnowice, Łączna, Ołdrzychowice Kłodzkie, Piskowice, Roszyce, Starków, Stary Wielisław, Szalejów Dolny, Wojbórz, Wojciechowice, Wilcza i Żelazno. Miejscowościami nieposiadającymi świetlicy są: Jaskówka, Mikowice i Morzyszków.

Gmina Kłodzko posiada rozbudowaną sieć bibliotek, na którą składa się biblioteka centralna – Biblioteka Publiczna Gminy Kłodzko z/s w Ołdrzychowicach Kł. oraz 9 filii:

- Filia w Bierkowicach,
- Filia w Jaskowej Górnej,
- Filia nr 1 w Krosnowicach,
- Filia nr 2 w Krosnowicach,
- Filia w Starym Wielisławiu,
- Filia w Szalejowie Górnym,
- Filia w Wojborzu,
- Filia w Wojciechowicach,
- Filia w Żelaźnie.

Ponadto, sieć biblioteczną uzupełniają punkty biblioteczne. Na terenie gminy działa sześć takich punktów w miejscowościach: Podzamek (Dom Pomocy Społecznej), Świątko, Gorzuchów, Piskowice, Marcinów, Jaskowa Dolna. Warto zaznaczyć, iż z powodu pandemii COVID-19, według stanu na koniec grudnia 2020 r. działalność ww. punktów była prowadzona jedynie w trzech miejscowościach: Marcinów, Świątko i Piskowice. Należy podkreślić, iż sieć bibliotek gminy Kłodzko jest największą siecią tego typu placówek w powiecie i jedną z największych na Dolnym Śląsku.

Biblioteka współpracuje z 7 szkołami podstawowymi (w Jaskowej Dolnej, Kłodzku, Krosnowicach, Ołdrzychowicach Kłodzkich, Szalejowie Górnym, Wojborzu i Żelaźnie), 6 placówkami przedszkolnymi (w Bierkowicach, Jaskowej Dolnej, Krosnowicach, Ołdrzychowicach Kłodzkich, Szalejowie Dolnym i Żelaźnie) oraz Domem Pomocy Społecznej w Podzamku i Warsztatami Terapii Zajęciowej w Starym Wielisławiu.

Wszystkie biblioteki dysponują dostępem do szerokopasmowego Internetu wraz ze stanowiskami komputerowymi dla użytkowników (nieodpłatny dostęp dla mieszkańców, z możliwością podłączenia własnego komputera).

¹² Raport o stanie Gminy Kłodzko za rok 2019.

Według danych GUS, w 2020 r. biblioteki publiczne dysponowały łącznie 89 075 woluminami. W ciągu roku z oferty biblioteki skorzystało 1890 czytelników, a na zewnątrz wypożyczono 34 581 książek.

Tabela 32. Biblioteki publiczne w gminie Kłodzko

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Biblioteki i filie	10	10	100,0
Księgozbiór	120 073	89 075	74,2
Czytelnicy w ciągu roku	2 844	1 890	66,5
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	61 349	34 581	56,4

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Niestety w porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba czytelników, jak i wypożyczanych książek. W 2014 r. z usług bibliotek skorzystało 2844 czytelników, którzy wypożyczyli 61 349 książek. Powyższe zjawisko, może świadczyć o obserwowanym w całym kraju regresie czytelnictwa i w przyszłości może rzutować na sposób funkcjonowania biblioteki.

Promocja czytelnictwa jest prowadzona poprzez działania w formie stacjonarnej i online takich jak:

- organizację licznych wydarzeń, akcji i konkursów,
- spotkania autorskie z pisarzami i poetami,
- lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży,
- działalność wystawiennicza,
- działania upamiętniające wydarzenia rocznicowe,
- różnorodne warsztaty.

Na terenie gminy Kłodzko występuje wiele zabytkowych obiektów – aż 1015 obiektów zostało ujętych w „Wykazie zabytków w gminie Kłodzko Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu” (stan na dzień 30.09.2020 r.) Większość z nich to obiekty kultu religijnego, takie jak kaplice i kościoły. Wśród pozostałych obiektów znajdują się m.in. zespoły dworskie i pałacowe oraz zabudowania folwarczne, a także przemysłowe. Na terenie gminy występują również obiekty, które posiadają walory historyczne i kulturowe, a nie zostały wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków. Duża część obiektów zabytkowych, wymaga podjęcia działań modernizacyjnych¹³.

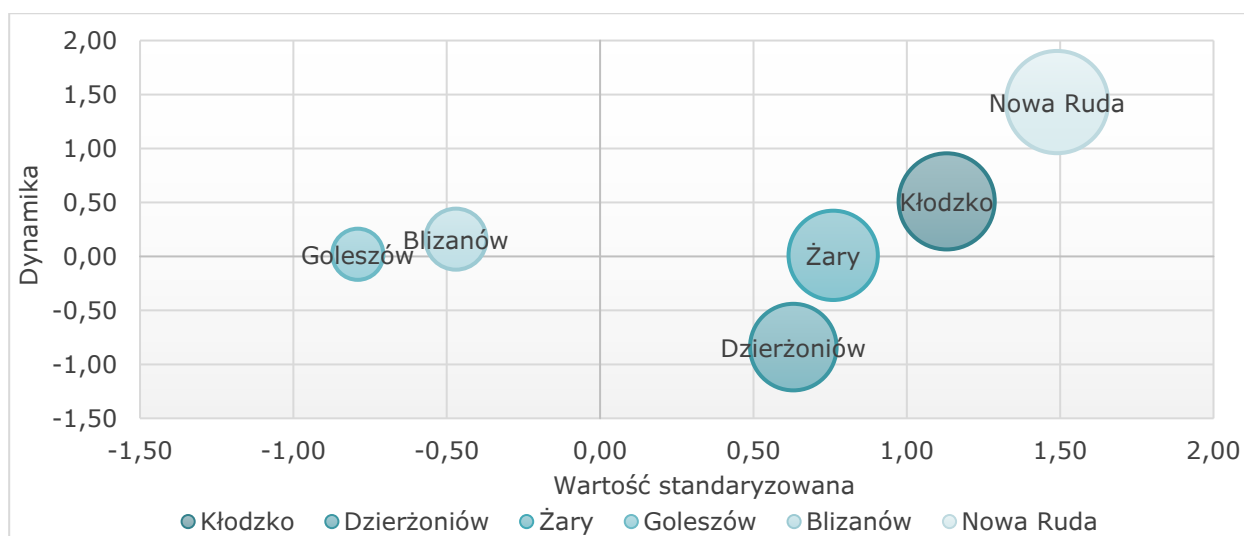
Dane pochodzące z MRL podkreślają, że gmina Kłodzko wyróżnia się wśród gmin wybranych do porównania pod względem wydatków na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające per capita. Wydatki te (na mieszkańca) wyniosły w gminie Kłodzko 207,12 zł. W poniższym zestawieniu ustępuje jedynie gminie Nowa Ruda (234,40 zł).

Tabela 33. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	207,12	1,13	0,51
Gmina Dzierżoniów	167,81	0,63	-0,84
Gmina Żary	178,60	0,76	0,01
Gmina Nowa Ruda	234,40	1,49	1,43
Gmina Goleszów	58,28	-0,79	0,02
Gmina Blizanów	83,16	-0,47	0,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

¹³ Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2016-2022.

Rysunek 8. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

W gminie Kłodzko organizowane są liczne imprezy, również takie o zasięgu ponadlokalnym. Do tych, które odbyły się w 2020 r. zaliczyć należy:

- Noworoczne Spotkanie Wójta Gminy Kłodzko z Biznesem,
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- Biesiada Kół Gospodyń Wiejskich w Krosnowicach,
- Zabawa smakiem „Z tego co pod ręką, czyli co dum dał”,
- „Przez wspólne gotowanie lepsze poznanie”,
- Projekt „Poznajmy się od kuchni”,
- Międzynarodowy Festiwal im. Ignazego Reimanna,
- Konkurs na piernik bożonarodzeniowy,
- Gminny konkurs „Mistrz Pięknego Czytania - Jaś i Małgosia”
- Międzygminny konkurs recytatorski poezji patriotycznej o Listopadowy Liść Adamajtisa.

Niestety, obostrzenia związane z pandemią uniemożliwiły w 2020 r. organizację Dożynek Gminy Kłodzko w takiej formie, jak dotychczas – dużej plenerowej imprezy masowej.

Ważną imprezą jest też „Lato na Ludowo” – impreza folklorystyczna pokazująca, jak bogate są tradycje muzyczne polskiej wsi.

Jak wynika z danych GUS, z uwagi na pandemię w 2020 r. zorganizowano jedynie 16 imprez kulturalnych, w których uczestniczyły łącznie 1374 osoby.

Tabela 34. Imprezy organizowane przez jednostkę i uczestnicy

Jednostka terytorialna	Liczba imprez		Uczestnicy imprez	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Kłodzko	74	16	2 350	1 374
Gmina Bystrzyca Kłodzka	42	90	18 414	4 225
Gmina Duszniki-Zdrój	73	9	25 300	1 660
Miasto Kłodzko	175	84	112 420	8 024
Gmina Kłodzko	74	16	2 350	1 374
Gmina Kudowa-Zdrój	0	25	0	8 500
Gmina Łądek-Zdrój	169	109	45 240	7 996
Gmina Lewin Kłodzki	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Międzylesie	29	9	2 200	430
Miasto Nowa Ruda	75	56	56 290	7 782
Gmina Nowa Ruda	186	32	13 866	4 760

Jednostka terytorialna	Liczba imprez		Uczestnicy imprez	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Polanica-Zdrój	247	133	50 000	18 038
Gmina Radków	22	4	14 000	100
Gmina Stronie Śląskie	0	30	0	790
Gmina Szczytna	72	30	20 510	2 740
Powiat kłodzki	1 164	627	360 590	66 419
Dolny Śląsk	15 910	11 615	3 853 355	1 341 455

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Niestety pandemia COVID-19 sprawiła, że instytucje kultury doświadczyły wielu negatywnych skutków. Wiele imprez zostało przeniesionych lub całkowicie anulowanych. Wydarzenia nie są aktualnie organizowane na tak dużą skalę jak miało to miejsce wcześniej a mieszkańcy jako jedną z form wypoczynku wybierają m.in. spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu przy jednoczesnym zachowaniu reżimu sanitarnego.

SPORT I REKREACJA

Sport to ważny i jeden z podstawowych elementów skutecznej promocji skierowanej do szerokiego grona odbiorców (mieszkańców, turystów, inwestorów i lokalnego biznesu).

Na podstawie informacji pozyskanej z gminy Kłodzko do najpopularniejszych klubów/kół/sekcji działających na terenie gminy zaliczyć można:

- Klub Sportowy Stary Wielisław,
- Gminny Ludowy Klub Sportowy Orleń Krosnowice,
- Klub Lekkoatletyczny Ziemia Kłodzka,
- Ludowy Klub Sportowy Iskra Jaskowa Dolna.

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. kluby sportowe zrzeszały łącznie 805 członków. Jednocześnie zarejestrowanych było 789 osób ćwiczących, w tym 503 mężczyzn i 286 kobiet. Warto podkreślić, że wśród ćwiczących dominowały osoby do 18 roku życia (658 osób).

Tabela 35. Kluby sportowe i ich członkowie w gminie Kłodzko

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Kluby	7	9	128,6
Członkowie	494	805	163,0
Ćwiczący – ogółem	494	789	159,7
Ćwiczący – mężczyźni	419	503	120,0
Ćwiczący – kobiety	75	286	381,3
Ćwiczący – do lat 18 ogółem	299	658	220,1
Sekcje sportowe	8	19	237,5
Trenerzy	11	16	145,5
Instruktorzy sportowi	7	10	142,9
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	5	7	140,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W ramach klubów w gminie funkcjonowało 19 sekcji sportowych. Zajęcia prowadziło 16 trenerów, 10 instruktorów sportowych i 7 innych osób prowadzące zajęcia.

Do najważniejszych imprez sportowych organizowanych na terenie gminy Kłodzko możemy zaliczyć m.in.:

- Polsko-Czeskie Szkolne Drużynowe Biegi o Puchar Wójta Gminy Kłodzko –współpraca z partnerskimi szkołami Mikroregionu Rychnovsko (CZ),
- Turniej Mikołajkowy w Halowej Piłce Nożnej o Puchar Wójta Gminy Kłodzko – Młodzieżowe Drużyny Piłkarskie z terenu Gminy Kłodzko rywalizują o miano najlepszej (zawody przeznaczone dla dzieci w wieku 8-12 lat),

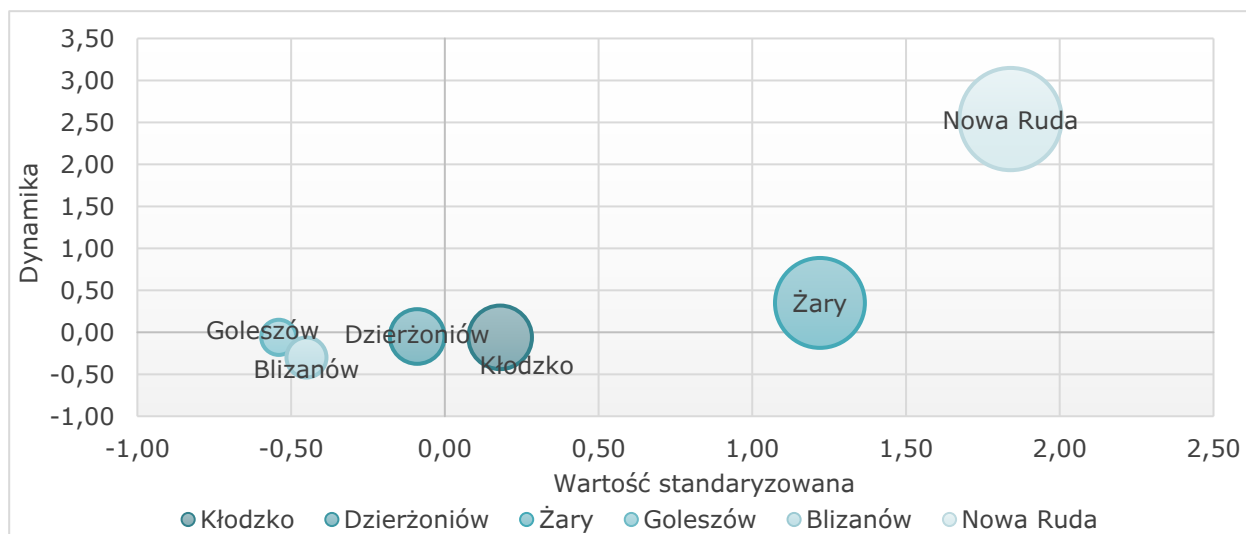
- Bieg Boguszyński – Sołtys Boguszyna wraz z Radą Sołecką, Stowarzyszeniem Przyjaciół Boguszyna i Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Kłodzko organizują w czerwcu „Festyn Rodzinny” pod nazwą Bieg Boguszyński (festyn jest znakomitą okazją do integracji rodzin zamieszkałych w Boguszynie od lat oraz tych, które mieszkają od niedawna),
- Bieg po Podkowę – organizatorami wydarzenia są Ośrodek Jeździecki „Kłodzka Róża”, Klub Lekkoatletyczny Ziemia Kłodzka, „Trener” Michał Woś, impreza ma na celu: popularyzację aktywności fizycznej, biegów górskich i lekkiej atletyki oraz promocję regionu Kotliny Kłodzkiej.

Analizując niniejszą sferę warto także podkreślić, że gmina Kłodzko zajmuje 3 miejsce wśród gmin wybranych do porównania w MRL pod względem wydatków na kulturę fizyczną, sport i rekreację per capita. Wydatki te (na mieszkańca) wyniosły w gminie Kłodzko 59,21 zł. Więcej na kulturę fizyczną, sport i rekreację wydawano per capita w gminie Nowa Ruda (192,59 zł) i Żary (118,79 zł).

Tabela 36. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	59,21	0,18	-0,06
Gmina Dzierżoniów	43,69	-0,09	-0,05
Gmina Żary	118,79	1,22	0,35
Gmina Nowa Ruda	153,79	1,84	2,54
Gmina Goleszów	17,95	-0,54	-0,06
Gmina Blizanów	23,33	-0,45	-0,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 9. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Sport i aktywność fizyczna odgrywają ważną rolę we wzmacnianiu więzi rodzinnych i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, dlatego też należy w szerszym niż obecnie zakresie wspierać i promować inicjatywy sportowe.

OBSZAR E-USŁUG I DOSTĘP DO INTERNETU

Internet pełni funkcję ważnego narzędzia, umożliwiającego szeroki dostęp do wiedzy i informacji. Rozwój technologii wykorzystujących Internet umożliwia zdalny dostęp do wielu sfer życia społecznego i gospodarczego. Wraz z rozwojem e-usług coraz więcej spraw można zrealizować bez konieczności bezpośredniego kontaktu, co staje się szczególnie ważne w okresie zagrożenia pandemią COVID-19. Internet i technologie ICT usprawniają funkcjonowanie zarówno mieszkańców (szczególnie osobom niepełnosprawnym), jak i urzędów, instytucji i przedsiębiorstw. Wykorzystanie narzędzi ICT sprzyja obniżeniu kosztów działalności firm i administracji. Z tego powodu wydajność infrastruktury cyfrowej oraz e-usług jest kluczowa dla prawidłowego rozwoju gminy.

Jak wynika z dostępnych danych na terenie gminy Kłodzko funkcjonuje czternaście przedsiębiorstw telekomunikacyjnych. Jednocześnie zaledwie 2% lokali ma dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Tabela 37. Infrastruktura telekomunikacyjna powiatu kłodzkiego – stan na 31 grudnia 2020 r.

Jednostka terytorialna	Liczba przedsiębiorców telekomunikacyjnych	Penetracja lokalowa 100 Mb/s
Gmina Kłodzko	14	2%
Gmina Bystrzyca Kłodzka	19	33%
Gmina Duszniki-Zdrój	11	3%
Miasto Kłodzko	17	70%
Gmina Kudowa-Zdrój	17	60%
Gmina Lądek-Zdrój	11	52%
Gmina Lewin Kłodzki	8	0%
Gmina Międzylesie	9	1%
Miasto Nowa Ruda	12	69%
Gmina Nowa Ruda	12	33%
Gmina Polanica-Zdrój	11	47%
Gmina Radków	11	31%
Gmina Stronie Śląskie	11	50%
Gmina Szczytna	8	7%

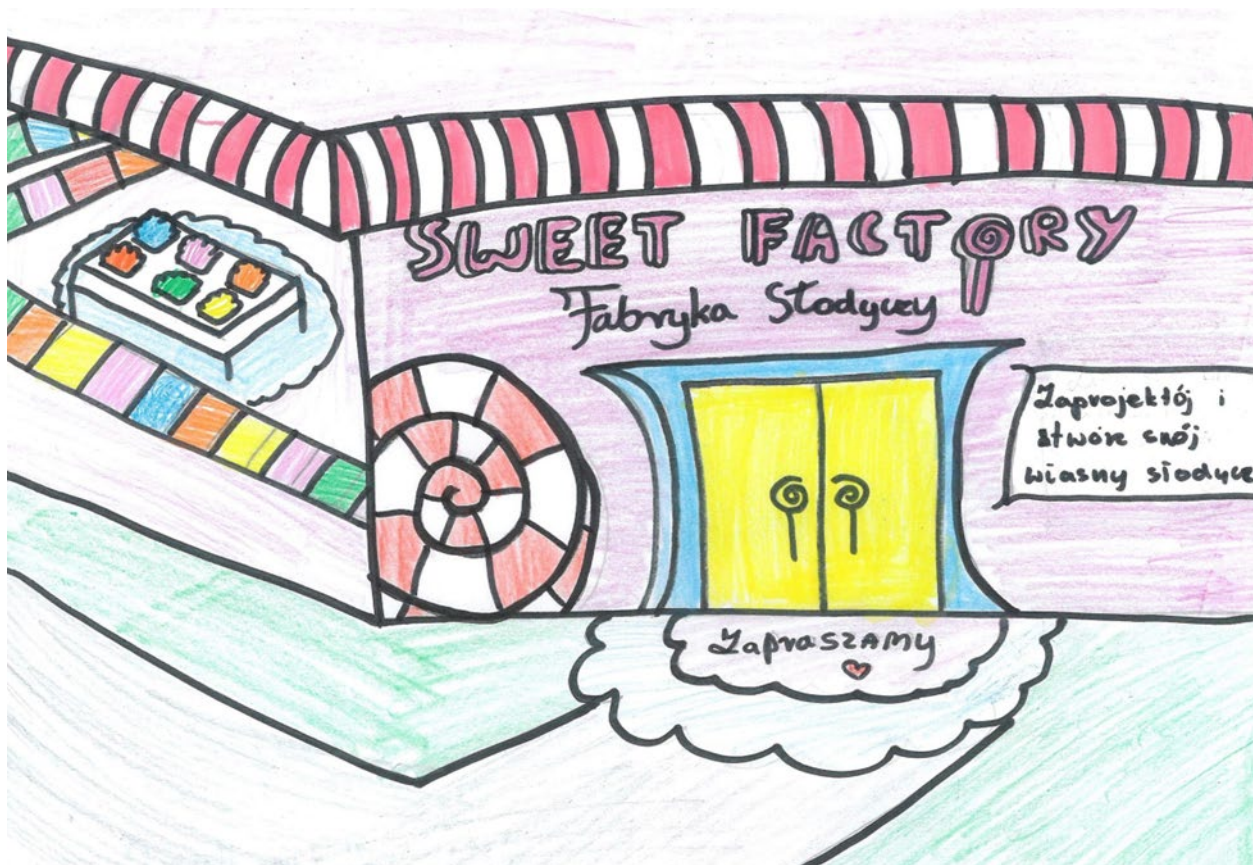
Źródło: Atlas szerokopasmowego dostępu do Internetu – Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Informacji uzyskane z Urzędu Gminy Kłodzko potwierdzają fakt, iż na terenie gminy istnieje wiele białych plam bez dostępu do internetu szerokopasmowego, a większość miejscowości, nawet jeżeli ma do niego dostęp, to jego prędkość jest bardzo ograniczona i nie pozwala na swobodne korzystanie z internetu, jak np. zdalne zajęcia uczniów (forma zajęć lekcyjnych stosowana w sytuacji nasilających się zakażeń podczas pandemii COVID-19).

Z powyższych informacji wynika również, że na terenie gminy można skorzystać z następujących e-usług świadczonych przez Urząd Gminy Kłodzko:

- Platforma zakupowa,
- Elektroniczne Biuro Obsługi Interesanta,
- E-Rejstry,
- E-Usterka,
- E-Sołtys,
- E-Rada,
- E-Turysta,
- Alerty SMS,
- System Komunikacji Mobilnej.

Wśród głównych dostawców internetu na terenie gminy Kłodzko wymienia się takie przedsiębiorstwa telekomunikacyjne jak Orange Polska S.A. i Netia S.A.

Hanna Olszowy, 12 lat

ANALIZA SFERY GOSPODARCZEJ

STRUKTURA LOKALNEJ GOSPODARKI

W gminie Kłodzko w 2020 r. zarejestrowanych było ogółem 1372 podmiotów gospodarczych, z czego większość stanowiły przedsiębiorstwa prywatne (1333). W porównaniu do 2014 r. wzrosła o 11,9% ogólna liczba przedsiębiorstw. W 2014 r. zarejestrowanych było 1226 podmiotów gospodarczych, w tym 1187 prywatnych.

Tabela 38. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Kłodzko

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Podmioty gospodarki narodowej – ogółem	1 226	1 372	111,9
Sektor prywatny – ogółem	1 187	1 333	112,3
Sektor prywatny – osoby fizyczne	948	1 103	116,4
Sektor prywatny – spółki handlowe	47	48	102,1
Sektor prywatny – spółdzielnie	4	3	75,0
Sektor prywatny – fundacje	8	10	125,0
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	37	43	116,2
Sektor publiczny – ogółem	39	32	82,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Wśród podmiotów sektora prywatnego w 2020 r. dominowały przedsiębiorstwa osób fizycznych (1103). Równocześnie na terenie gminy funkcjonowało również 48 spółek i 3 spółdzielnie. Działalność gospodarczą prowadziły także stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne. Jednak, w tym przypadku działalność gospodarcza ma charakter dodatkowy i wspiera realizację celów statutowych.

Analiza struktury przedsiębiorstw według sekcji, w których funkcjonują prowadzi do wniosku, że w gminie Kłodzko dominowały podmioty związane z:

- handlem i naprawą pojazdów mechanicznych (Sekcja G) – 344 podmioty,
- budownictwem (Sekcja F) – 231 podmiotów,
- Przetwórstwem przemysłowym (Sekcja C) – 123 podmioty.

W 2020 r. w ramach powyżej wymienionych sekcji działały łącznie 942 podmioty, co stanowiło ok. 68,7% ogółu podmiotów funkcjonujących w gminie.

Tabela 39. Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD w gminie Kłodzko

Podmioty według Sekcji PKD	2014	2020	2014=100(%)
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	39	37	94,9
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	2	3	150,0
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	118	123	104,2
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze, do układów klimatyzacyjnych	2	3	150,0
Sekcja E Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	9	128,6
Sekcja F Budownictwo	163	231	141,7
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	358	344	96,1
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	58	57	98,3
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	34	48	141,2
Sekcja J Informacja i komunikacja	8	14	175,0
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	36	28	77,8
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	81	59	72,8
Sekcja M Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	57	81	142,1
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	35	53	151,4
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10	10	100,0
Sekcja P Edukacja	35	35	100,0
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	82	95	115,9
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	31	140,9
Sekcja S i T Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	79	108	136,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując dynamikę zmian liczby podmiotów według Sekcji, warto zaznaczyć wzrost na poziomie 75% liczby podmiotów działających w Sekcji J (Informacja i komunikacja), oraz 51% wzrost liczby podmiotów zajmujących się działalnością w zakresie usług administrowania i działalnością wspierającą (Sekcja N). Jednocześnie należy podkreślić spadek liczby podmiotów o 27,2% w Sekcji L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), a także o 22,2% w Sekcji K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa).

Analizując potencjał gospodarczy gminy Kłodzko należy szczególną uwagę zwrócić na branżę innowacyjne i tzw. sektory kreatywne. W 2020 r. udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem wyniósł w gminie 2,73% i kształtował się poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego (5,17%) oraz średniej regionalnej (5,97%).

Tabela 40. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	2,34	2,73	116,7
Gmina Bystrzyca Kłodzka	2,16	6,42	297,2
Gmina Duszniki-Zdrój	2,04	2,86	140,2
Miasto Kłodzko	4,58	4,65	101,5
Gmina Kudowa-Zdrój	2,47	3,03	122,7
Gmina Lądek-Zdrój	b.d.	b.d.	-
Gmina Lewin Kłodzki	b.d.	7,69	-
Gmina Międzyzlesie	5,13	4,92	95,9
Miasto Nowa Ruda	2,20	9,43	428,6
Gmina Nowa Ruda	4,62	11,76	254,5
Gmina Polanica-Zdrój	1,67	2,44	146,1
Gmina Radków	4,71	8,00	169,9
Gmina Stronie Śląskie	3,28	7,55	230,2
Gmina Szczytna	1,67	1,89	113,2
Powiat kłodzki	2,89	5,17	178,9
Dolny Śląsk	5,97	5,97	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

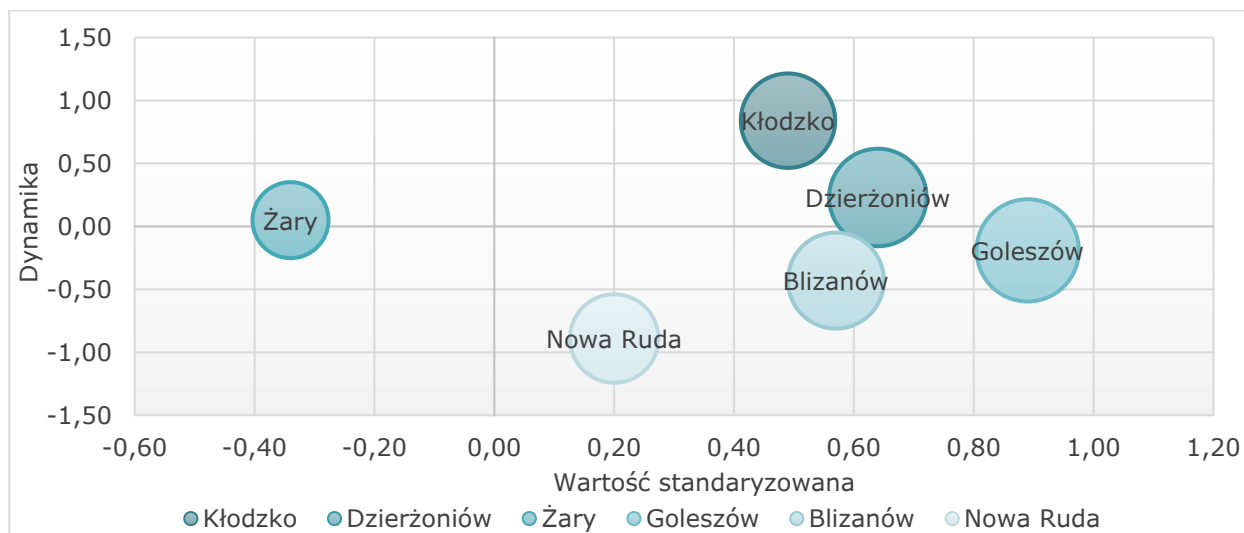
Niestety, jak wskazują powyższe dane, wskaźnik ten był jednym z najniższych odnotowanych na tle gmin powiatu kłodzkiego. Niższą wartość wskaźnika osiągnięto jedynie w gminach: Polanica-Zdrój (2,44) oraz Szczytna (1,89).

Analizując dane Monitora Rozwoju Lokalnego, wartość nominalna i standaryzowana wskaźnika udziału nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem w gminie Kłodzko plasowała się pośrodku stawki w porównaniu do pozostałych jednostek terytorialnych. Zadawalająca jest natomiast dynamika wzrostu w tym zakresie. Oznacza to, że sytuacja gminy w badanym obszarze w porównaniu do gmin Dzierżoniów, Żary, Nowa Ruda, Goleszów i Blizanów w przyszłości może ulec polepszeniu.

Tabela 41. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	5,24	0,49	0,84
Gmina Dzierżoniów	5,59	0,64	0,23
Gmina Żary	3,39	-0,34	0,05
Gmina Nowa Ruda	4,60	0,20	-0,89
Gmina Goleszów	6,15	0,89	-0,19
Gmina Blizanów	5,42	0,57	-0,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 10. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW

Na terenie gminy Kłodzko funkcjonuje kilkanaście dużych firm. Branże, w jakich prosperują, są różne: budowlana, chemiczna, metalowa, wydobywcza, piekarnie i cukiernictwo, motoryzacyjna, produkcji sprzętu AGD i inne. Możemy do nich zaliczyć m.in. takie podmioty jak:

- BIELINEX-BETON sp. z o.o. (firma z branży budowlanej, zajmujące się produkcją mieszanek betonowych),
- JANDAR Przerób i Handel Drewnem Janusz Wolański, Dariusz Wolański s.c. (firma działająca w branży przemysłowej – cięcie i heblowanie drewna),
- KAYSER AUTOMOTIVE SYSTEMS KŁODZKO sp. z o.o. (firma działająca w branży motoryzacyjnej),
- O'CANIS Polska sp. z o.o. (firma specjalizująca się w produkcji karmy i przysmaków dla psów i kotów),
- OMYA sp. z o.o. Oddział Romanowo (zakład przeróbki surowców mineralnych),
- PALETA-TRANS sp. j. Stanisław Kociołek i Wspólnicy (firma zajmująca się produkcją opakowań drewnianych, drobnych wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów do wyplatania),
- PPC MACHELA sp. z o.o. Grupa Machela (zakład działający w branży piekarsko-cukierniczej),
- PROFILINE (producent stolarki PCV i ALU),
- WESSEL-WERK sp. z o.o. (firma działająca w branży sprzętu AGD),
- ZAKŁAD WYROBÓW METALOWYCH „RAPMET” (firma działająca w branży metalowej, wytwarzająca konstrukcje stalowe),
- ŻELBUT - Produkcja obuwia tekstylnego „BIO” (firma zajmująca się produkcją obuwia).

Analizując poziom przedsiębiorczości w gminie Kłodzko posłużono się wskaźnikiem „Liczba firm na 100.000 mieszkańców” zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia.

W latach 2014–2020 w gminie Kłodzko wzrosła o 14,4% wartość wskaźnika liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 100 tys. mieszkańców. W 2020 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 8077.

Tabela 42. Wskaźniki podmiotów gospodarczych w gminie Kłodzko

Wskaźnik	2014	2020	2014 =100(%)
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 100 tys. ludności	7 059	8 077	114,4
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	107,9	132,5	122,8
Podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. ludności	0,6	1,8	300,0
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	74	64	86,5
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	62	32	51,6
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	55	65	118,2
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,34	10,65	127,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dodatkowo, należy zwrócić uwagę na wartości innego wskaźnika – podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost wartości niniejszego wskaźnika o 22,8% z poziomu 107,9 w 2014 r. do poziomu 132,5 w 2020 r. Jednocześnie wzrosła również o 18,2% liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców.

Ważnych informacji dostarcza także analiza poziomu przedsiębiorczości mieszkańców gminy Kłodzko na tle województwa dolnośląskiego, powiatu kłodzkiego oraz gmin wchodzących w jego skład.

W 2020 r. wartość wskaźnika „Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców” wynosiła w gminie Kłodzko 808 i była niższa niż w powiecie (1193) i na Dolnym Śląsku (1370).

Tabela 43. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	706	808	114,4
Gmina Bystrzyca Kłodzka	1 003	1 132	112,9
Gmina Duszniki-Zdrój	1 315	1 506	114,5
Miasto Kłodzko	1 596	1 688	105,8
Gmina Kudowa-Zdrój	1 011	1 167	115,4
Gmina Lądek-Zdrój	1 100	1 297	117,9
Gmina Lewin Kłodzki	1 270	1 385	109,1
Gmina Międzylesie	706	816	115,6
Miasto Nowa Ruda	1 122	1 204	107,3
Gmina Nowa Ruda	655	794	121,2
Gmina Polanica-Zdrój	1 647	1 724	104,7
Gmina Radków	833	956	114,8
Gmina Stronie Śląskie	1 007	1 091	108,3
Gmina Szczytna	885	1 044	118,0
Powiat kłodzki	1 079	1 193	110,6
Dolny Śląsk	1 207	1 370	113,5

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

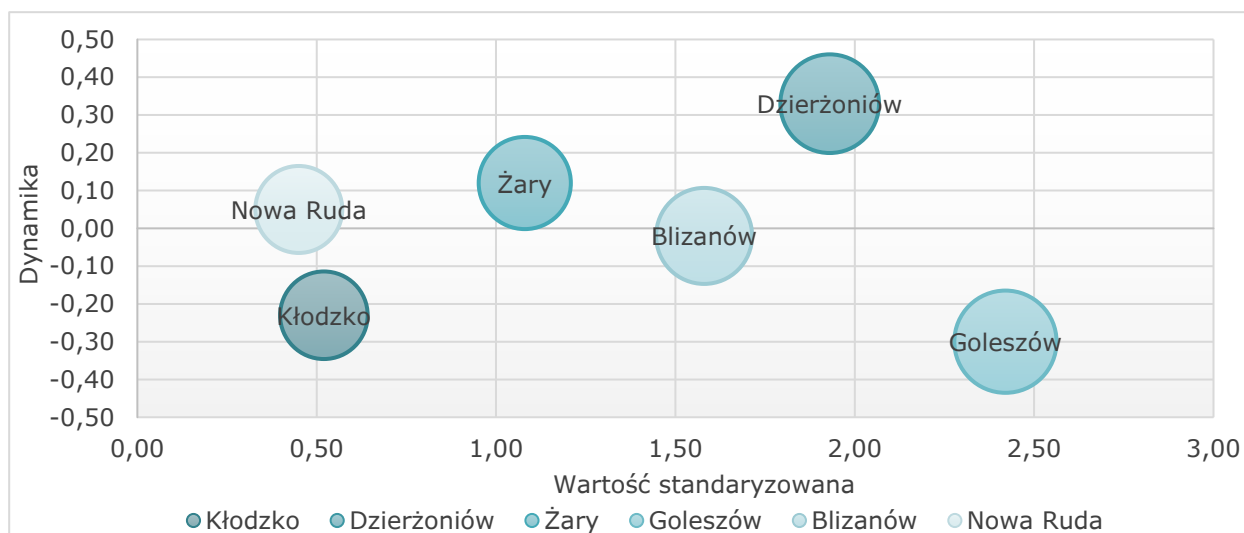
Niestety w powiecie kłodzkim w 2020 r. niższy wskaźnik przedsiębiorczości niż w gminie Kłodzko odnotowano jedynie w gminie Nowa Ruda (794).

Poniżej zaprezentowane dane MRL wskazują, że wartość nominalna i standaryzowana wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców w gminie Kłodzko była jedną z najniższych względem pozostałych gmin wybranych do porównania. Niższą wartość wskaźnika odnotowała jedynie gmina Nowa Ruda.

Tabela 44. Liczba podmiotów gospodarczych w REGON na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	74	0,52	-0,23
Gmina Dzierżoniów	94	1,93	0,33
Gmina Żary	82	1,08	0,12
Gmina Nowa Ruda	73	0,45	0,05
Gmina Goleszów	101	2,42	-0,30
Gmina Blizanów	89	1,58	-0,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 11. Liczba podmiotów gospodarczych w REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

INFRASTRUKTURA BIZNESU

Ważnym czynnikiem rozwoju gospodarczego jest odpowiednio przygotowana do inwestowania infrastruktura np. strefy specjalnej aktywności gospodarczej, inkubatory przedsiębiorczości, parki przemysłowe, parki technologiczne i Instytucje Otoczenia Biznesu – wspierające przedsiębiorców w prowadzeniu działalności gospodarczej

Starając się w jak największym stopniu podnieść jakość obsługi inwestora utworzono w UG Kłodzko Punkt Obsługi Inwestora. Wykwalifikowana kadra służy wsparciem i opieką.

Na obszarze sołectw Żelazno i Jaskowa Dolna funkcjonuje podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” (WSSE), która jest administracyjnie wydzielonym terenem, przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej na dogodniejszych dla przedsiębiorców warunkach. Łączna powierzchnia działek wynosi ok. 28 ha, z czego prawie 3 ha podstrefy w Jaskowej Dolnej zostały wykupione przez firmę Kayser Automotive Systems Kłodzko, która nabyła istniejącą halę przemysłową wraz z budynkiem socjalno-biurowym.

Inwestycje zagraniczne na terenie gminy to: Kayser Automotive System Kłodzko sp. z o.o. i Wessel – Poliamid sp. z o.o. z s. w Jaskowej Dolnej. W 2020 r. w wymienionych podmiotach, zatrudnienie wzrosło o 69 osób. Na dzień 31.12.2020 r. zakłady (WSSE) w gminie Kłodzko zatrudniały 760 osób i są to największe przedsiębiorstwa na terenie gminy¹⁴.

Nieruchomości gruntowe kłodzkiej podstrefy WSSE przeznaczone są pod tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz tereny zabudowy usługowej z zakresu usług komercyjnych, a także tereny rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 2000 m². Działki są uzbrojone w infrastrukturę techniczną.

¹⁴ Raport o stanie Gminy Kłodzko za rok 2020.

ROLNICTWO

Z dostępnych informacji wynika, że na obszarze gminy Kłodzko:

- funkcjonuje 2113 gospodarstw rolnych, w tym:
 - 362 gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha,
 - 1751 gospodarstw o powierzchni poniżej 10 ha,
- średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy wynosi 6,91 ha.

Jak wynika z powyższych danych, gospodarstwa rolne funkcjonujące na terenie gminy Kłodzko charakteryzują się wysokim stopniem rozdrobnienia. Utrzymanie się z produkcji rolniczej może okazać się trudne. Warto jednak wziąć pod uwagę, iż rozwinięta funkcja rolnicza gminy stanowi potencjał do rozwoju agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego.

TURYSTYKA

Gmina Kłodzko posiada duży potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji. Atrybuty gminy jakimi są walory krajobrazowe, turystyczne i historyczne, powinny być jednym ze sposobów wspierania rozwoju gminy.

Do najważniejszych atrakcji turystycznych gminy zaliczyć można:

zabytki:

- Pałac Kamieniec,
- Kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Starym Wielisławiu,
- Pałac w Żelaźnie (aktualnie nieczynny),
- Pałac Ławica,
- Mauzoleum rodu von Magnis w Ołdrzychowicach Kłodzkich,

atrakcje:

- wieża widokowa na Kłodzkiej Górze,
- zalew i ośrodek wypoczynkowy w Gorzuchowie,
- spływy pontonowe rzeką Nysą Kłodzką (baza w Ławicy),
- wieża widokowa na Wapniarce (Masyw Śnieżnika – pasmo Krowiarek),
- punkt widokowy na Czerwonej Górze,
- wieża na wzgórzu Szyndzielnia.

W ramach działań promocyjnych w 2019 r. gmina przystąpiła do Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej. Dodatkowo w 2020 r. opracowano w celach turystycznych nową mapę gminy Kłodzko. Na mapie zaznaczone zostały szlaki piesze i rowerowe oraz obiekty, zabytki, osobliwości, baza noclegowa itp.

Na terenie gminy Kłodzko istnieją oznakowane szlaki:

- szlak rowerowy typu singletrak (Singletrack Glacensis), przebiegający przez teren kilku gmin, w tym gminy Kłodzko – 15 km (3 pętle).
- szlak żółty: Krosnowice – Kłodzko – Kłodzka Góra (8,9 km),
- szlak spacerowy czerwony „Dookoła Gminy Kłodzko” im. K. Rzewuskiego (łącznie 52 km): Kłodzko – Ścinawica – Łączna – Bierkowice – Piskowice – Ruszowice – Roszyce – Szalejów Dolny – Stary Wielisław – Starków – Krosnowice – Marcinów – Jaskowa Dolna – Podzamek – Wojciechowice – Przełęcz Bardzka – Boguszyn – Kłodzko,
- szlak spacerowy niebieski (1,2 km) „Na Mariańską Górkę” Wojciechowice (łączy się ze szlakiem spacerowym, czerwonym) – Mariańska Górka,
- Kłodzka Droga św. Jakuba (szlak kulturowy): Międzygórze – Radków (łącznie 82 km), w obszarze gminy: Żelazno – Krosnowice – Kłodzko – Korytów – Piskowice,
- czarny szlak pieszy im. J. Szczypińskiego ze Złotego Stoku do Bystrzycy Kł.

Możliwości rozwoju turystyki zależne są m.in. od posiadanej bazy noclegowej. Jak wskazują informacje pochodzące z Raportu o stanie Gminy Kłodzko za 2020 rok, na terenie gminy funkcjonuje 19 obiektów agroturystycznych o różnym rodzaju i standardzie. Liczba miejsc noclegowych w obiektach wynosi 440.

Za najbardziej rozpoznawalny obiekt noclegowy w gminie Kłodzko jest uznawany trzygwiazdkowy Hotel „Metro” w Boguszynie oraz Pałac Żelazno (obecnie nieczynny).

Ważnych informacji na temat potencjału turystycznego gminy dostarczają dane dotyczące liczby odwiedzających turystów. Niestety GUS nie publikuje w układzie gminnym informacji odnośnie do liczby turystów z Polski, dlatego w diagnozie wykorzystano dane dotyczące turystów zagranicznych.

Jak wynika z danych GUS w 2020 r. gminę Kłodzko odwiedziło łącznie 103 turystów zagranicznych, którym udzielono 231 noclegów. W porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba odwiedzających, jak i liczba udzielonych noclegów.

Tabela 45. Turyści zagraniczni (nierezydenci)

Jednostka terytorialna	Turyści zagraniczni		Udzielone noclegi turystom zagranicznym	
	2014	2020	2014	2020
Gmina Kłodzko	2 058	103	2 677	231
Gmina Bystrzyca Kłodzka	739	548	1 714	1 408
Gmina Duszniki-Zdrój	6 227	1 722	8 867	6 614
Miasto Kłodzko	667	329	901	493
Gmina Kudowa-Zdrój	24 037	1 400	49 924	4 497
Gmina Łądek-Zdrój	1 458	539	3 746	1 525
Gmina Lewin Kłodzki	163	15	584	58
Gmina Międzylesie	12	22	12	39
Miasto Nowa Ruda	241	955	509	2 013
Gmina Nowa Ruda	419	97	818	294
Gmina Polanica-Zdrój	4 150	2 067	14 711	6 114
Gmina Radków	688	144	906	535
Gmina Stronie Śląskie	196	1 108	618	2 324
Gmina Szczytna	119	165	119	381
Powiat kłodzki	41 174	9 214	86 106	26 526
Dolny Śląsk	510 072	278 009	1 128 234	603 808

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Powyższych danych nie można jednak wprost porównywać z uwagi na obostrzenia związane z pandemią COVID-19, która rozpoczęła się w marcu 2020 r. i wiązała się z czasowym zawieszaniem działalności gastronomicznej i turystycznej.

FINANSE GMINY

Na przestrzeni lat 2014–2020 dochody ogółem gminy Kłodzko wzrosły prawie dwukrotnie z 48 582 487 zł do 95 721 124 zł. Jednocześnie wzrosły o 89,8% wydatki gminy. W rezultacie na koniec IV kw. 2020 r. odnotowano w gminie nadwyżkę budżetową w wysokości 2 303 670 zł. Warto zaznaczyć, że koniec IV kw. 2014 r. zakończył się deficytem budżetowym w kwocie (-640 133) zł.

Tabela 46. Wykonanie dochodów i wydatków w budżecie gminy Kłodzko na koniec IV kw. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Dochody ogółem	48 582 487	95 721 124	197,0
w tym dochody majątkowe	2 118 150	14 294 444	674,9
w tym dochody bieżące	46 464 337	81 426 680	175,2
Wydatki	49 222 620	93 417 454	189,8
w tym wydatki majątkowe	6 858 919	14 586 278	212,7
w tym wydatki bieżące	42 363 700	78 831 176	186,1
Wynik budżetu	-640 133	2 303 670	-

Źródło: opracowania roczne Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

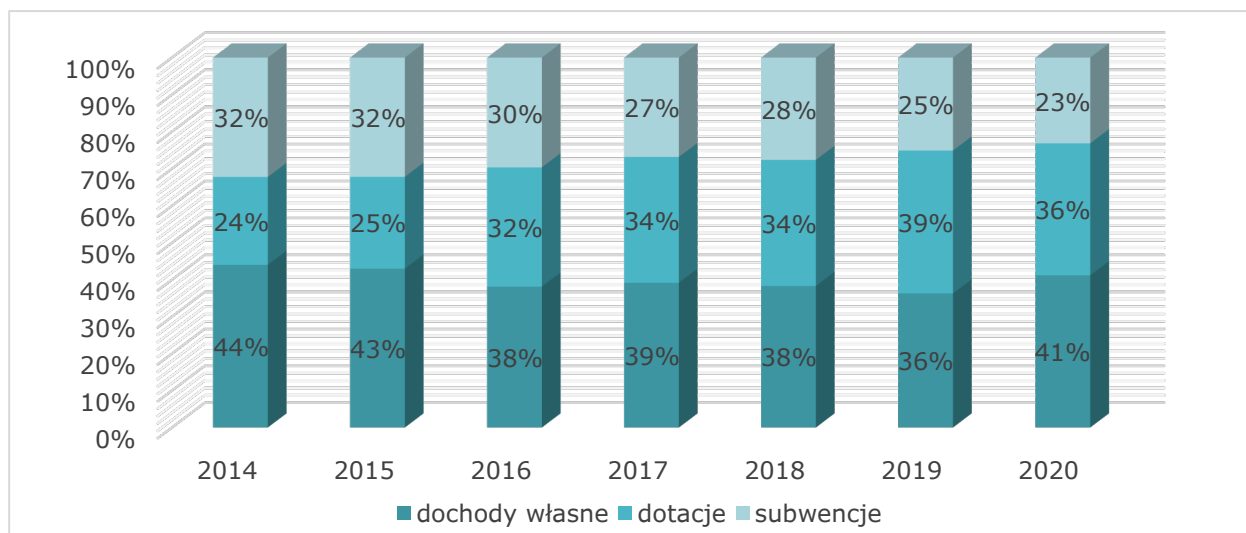
W 2020 r. w strukturze dochodów dominowały dochody własne (ok. 41%). W stosunku do 2014 r. nastąpił ponad 84% wzrost dochodów własnych. W 2020 r. dotacje stanowiły ok. 36% ogółu dochodów budżetowych, a subwencje ok. 23%. Warto podkreślić, że na przestrzeni badanych lat dochody z dotacji wzrosły prawie trzykrotnie, natomiast dochody z subwencji wzrosły o ok. 42%.

Tabela 47. Struktura dochodów ogółem budżetu gminy Kłodzko na koniec IV kw. (w mln zł)

Dochody	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014=100(%)
Dochody ogółem	48,582	52,299	59,702	68,677	70,222	80,962	95,721	197,0
Dochody własne	21,392	22,490	22,770	26,908	26,906	29,380	39,432	184,3
Dotacje	11,538	12,976	19,236	23,359	23,920	31,266	34,143	295,9
Subwencje	15,653	16,833	17,696	18,410	19,396	20,316	22,147	141,5

Źródło: opracowania roczne Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Analizując strukturę dochodów własnych budżetu gminy warto zwrócić uwagę na znaczący wzrost dochodów pochodzących z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT). W latach 2014–2020 dochody te wzrosły o 80,2%. Jednocześnie dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) wzrosły jedynie o 14,8%.

Rysunek 12. Struktura (%) dochodów ogółem budżetu gminy Kłodzko na koniec IV kw.

Źródło: opracowania roczne Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Na przestrzeni analizowanego okresu wzrosły również o 31,5% dochody z tytułu podatków i opat lokalnych. Szczególnie zauważalny był wzrost dochodów ze sprzedaży majątku (228%) i tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych (137%).

Tabela 48. Struktura dochodów własnych budżetu gminy Kłodzko na koniec IV kw. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
PIT	6 511 490	11 736 000	180,2
CIT	121 469	139 435	114,8
Podatki i opłaty lokalne	11 537 698	15 168 884	131,5
• Podatek od nieruchomości	6 820 836	8 050 982	118,0
• Podatek rolny	1 865 718	1 598 433	85,7
• Podatek leśny	-	202 489	-
• Podatek od środków transportowych	330 512	332 568	100,6
• Podatek od spadków i darowizn	48 495	43 165	89,0
• Wpływy z opłaty skarbowej	15 250	22 670	148,7
• Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	374 319	467 194	124,8
• Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	21 496	22 218	103,4

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
• Wpływy z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu	167 369	202 259	120,8
• Wpływy z innych opłat lokalnych	-	3 189 618	-
• Podatek od czynności cywilnoprawnych	301 665	714 922	237,0
Pozostałe	1 592 038	322 368	20,2
• Dochody z majątku	1 072 444	2 015 766	188,0
• Ze sprzedaży majątku	390 109	1 282 227	328,7
Pozostałe dochody własne	2 148 630	10 371 528	482,7

Źródło: opracowania roczne Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

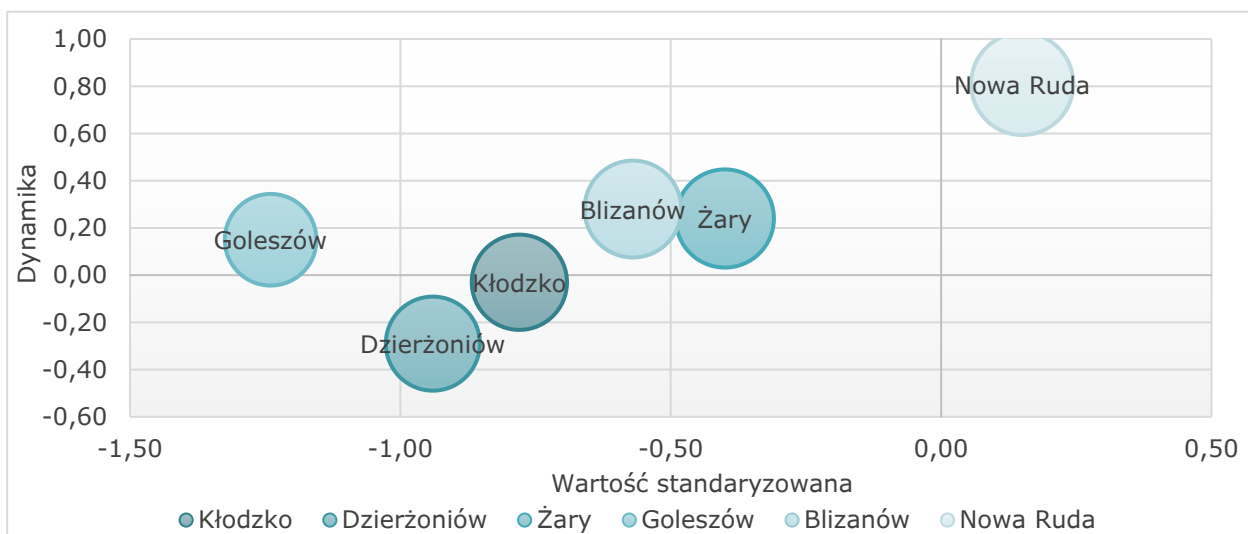
Wzrost dochodów jest w szczególności wynikiem wzrostu udziału dotacji na zadania zlecone m.in. na zadanie w obszarze „Rodzina” (wzrost o 36%) i środków z funduszy (np. RFIL).

Porównanie dochodów przypadających na 1 mieszkańca według MRL wskazuje na ujemną dynamikę wzrostu oraz wartość nominalną, która lokuje gminę Kłodzko na 4 miejscu wśród badanych jednostek terytorialnych.

Tabela 49. Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	3 839,33	-0,78	-0,03
Gmina Dzierżoniów	3 742,14	-0,94	-0,29
Gmina Żary	4 078,78	-0,40	0,24
Gmina Nowa Ruda	4 427,30	0,15	0,81
Gmina Goleszów	3 552,73	-1,24	0,15
Gmina Blizanów	3 971,51	-0,57	0,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 13. Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

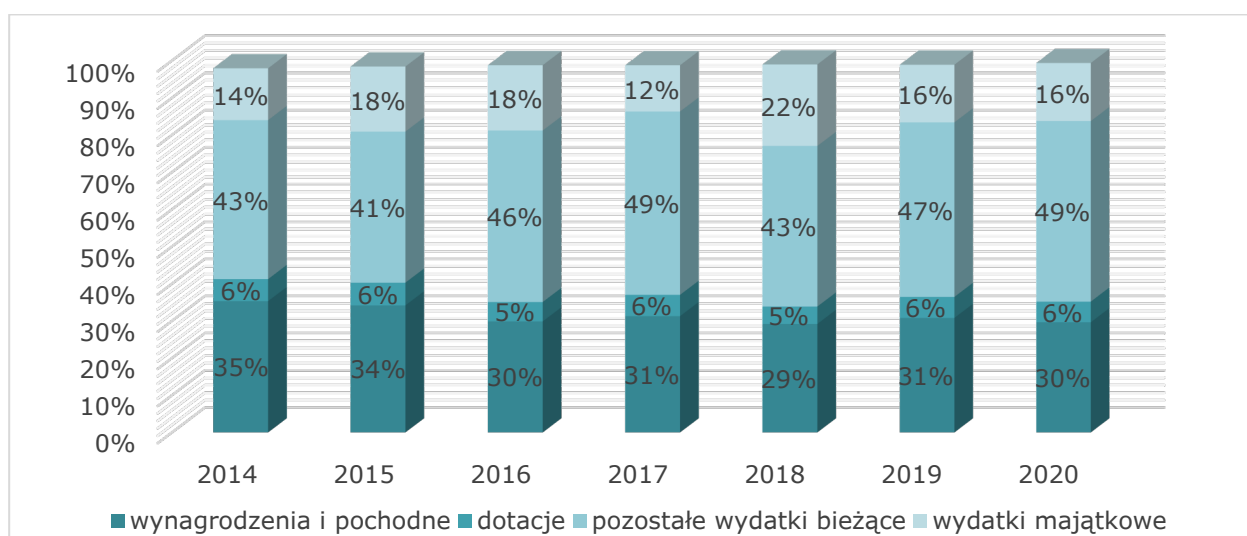
W strukturze wydatków gminy dominują wydatki bieżące. Wydatki majątkowe mają relatywnie niski udział w strukturze wydatków. Analizując wydatki bieżące zauważyć można ich systematyczny wzrost. W 2020 r. wydatki bieżące osiągnęły najwyższą wartość 93,417 mln zł. i były wyższe o ponad 86% niż w roku bazowym.

Tabela 50. Struktura wydatków ogółem budżetu gminy Kłodzko na koniec IV kw. (w mln zł)

Wydatki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014=100(%)
Wydatki ogółem	49,223	51,955	63,377	65,895	76,833	81,765	93,417	189,8
Wydatki bieżące	42,364	42,861	52,242	57,693	59,994	69,090	78,831	186,1
Wynagrodzenia i pochodne	17,376	17,751	18,925	20,607	22,417	25,179	27,669	159,2
Dotacje	2,925	3,177	3,305	3,778	3,606	4,625	5,201	177,8
Obsługa długu	1,017	0,824	0,783	0,821	0,794	0,903	0,601	59,2
Pozostałe wydatki bieżące	21,046	21,109	29,229	32,487	33,177	38,383	45,360	215,5
Wydatki majątkowe	6,859	9,095	11,135	8,201	16,839	12,675	14,586	212,7

Źródło: opracowania roczne Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

W przypadku wydatków majątkowych najwyższą wartość osiągnęły one w 2018 r. (16,839 mln zł). W 2020 r. wydatki majątkowe wyniosły 14,586 mln zł. W analizowanym okresie najmniejsze wydatki majątkowe odnotowano w 2014 r.

Rysunek 14. Struktura (%) wydatków ogółem budżetu gminy Kłodzko na koniec IV kw.

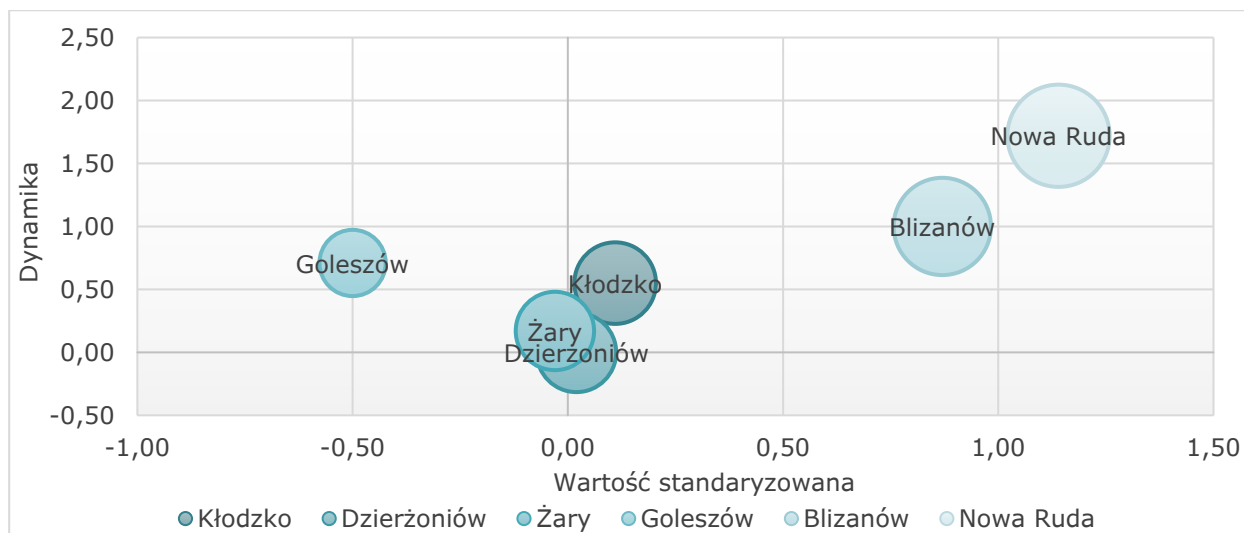
Źródło: opracowania roczne Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Powyższe stwierdzenia znajdują odzwierciedlenie w danych zawartych w MRL. Pod względem wysokości wydatków majątkowych na projekty dofinansowane z UE na mieszkańca gmina Kłodzko ustępuje gminom Nowa Ruda i Blizanów. Może wynikać to z faktu, iż wcześniej zakończone w gminie Kłodzko duże inwestycje, obecnie generują koszty bieżące związane z ich utrzymaniem.

Tabela 51. Kwota wydatków majątkowych na projekty dofinansowane z UE przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	699,70	0,11	0,55
Gmina Dzierżoniów	664,04	0,02	0,00
Gmina Żary	645,58	-0,03	0,17
Gmina Nowa Ruda	1 101,38	1,14	1,72
Gmina Goleszów	460,94	-0,50	0,71
Gmina Blizanów	996,74	0,87	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 15. Kwota wydatków majątkowych na projekty dofinansowane z UE przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

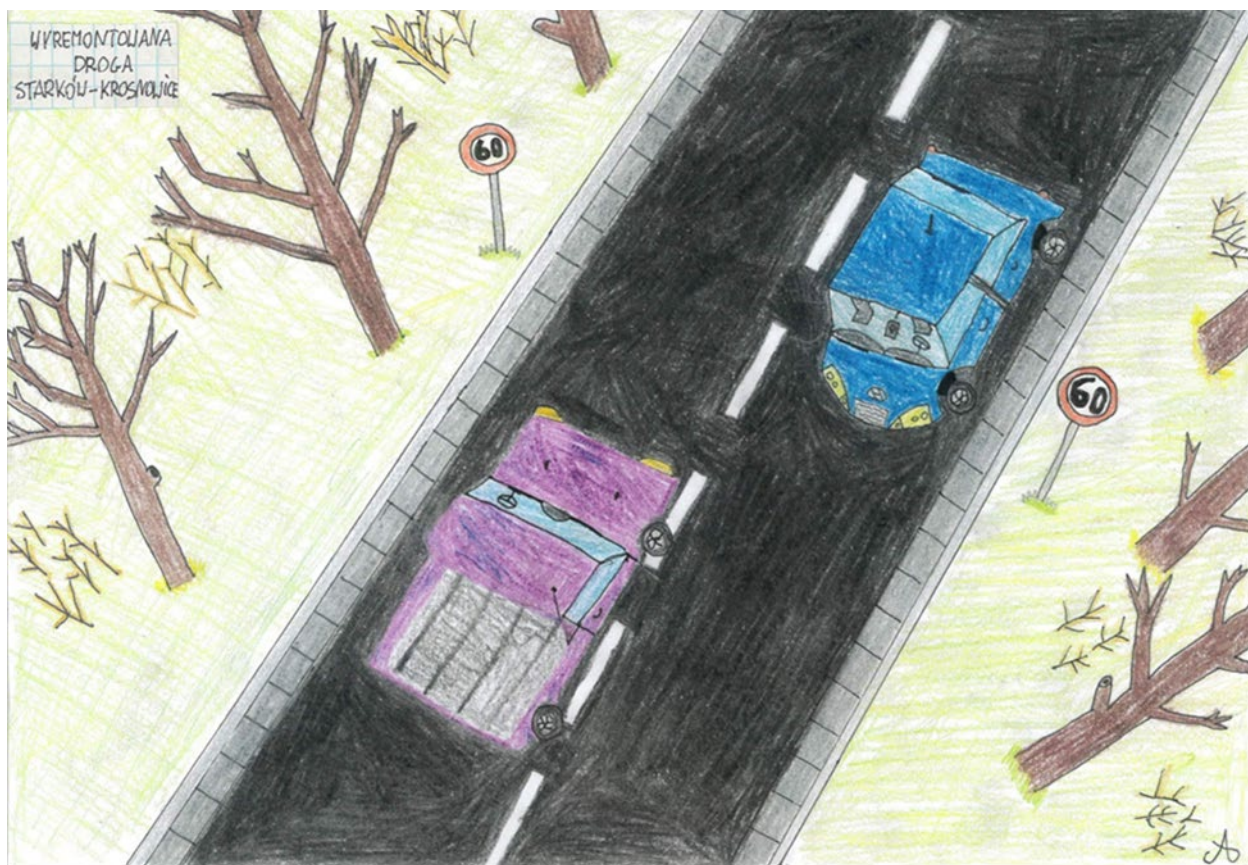
Analizując strukturę wydatków można stwierdzić, że wśród nich dominują wydatki przeznaczone przede wszystkim na *Oświatę i wychowanie* oraz wsparcia *Rodziny* (z zakresu pomocy społecznej).

Tabela 52. Wydatki budżetowe gminy Kłodzko według działów na koniec IV kw. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100(%)
Rolnictwo i łowiectwo	1 895 418	3 196 152	168,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	70 200	0	0,0
Transport i łączność	3 193 069	5 775 338	180,9
Turystyka	2 400	17 144	714,3
Gospodarka mieszkaniowa	1 075 831	1 785 381	166,0
Administracja publiczna	6 052 472	8 637 752	142,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 058 017	1 020 402	96,4
Oświata i wychowanie	17 499 767	28 527 123	163,0
Ochrona zdrowia	148 512	191 419	128,9
Pomoc społeczna	8 532 773	4 905 306	57,5
Rodzina	-	24 976 284	-
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 875 586	6 693 382	232,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 865 405	5 871 384	204,9
Kultura fizyczna i sport	1 806 534	767 583	42,5
Pozostałe	2 146 636	1 052 803	49,0

Źródło: opracowania roczne Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Niski udział w strukturze budżetu posiadają wydatki przeznaczone na *Turystykę* i *Ochronę zdrowia* (Ochrona zdrowia nie jest zadaniem własnym gminy – wydatki w budżecie na ten dział przeznaczone są m.in. na profilaktykę alkoholową i narkomanii). W dziale *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę* wartość za 2020 r. wyniosła 0 zł – jest to związane z realizacją zadania przez Spółkę „Wodociągi Gminy Kłodzko”.

Antoni Lewandowski, 12 lat

ANALIZA SFERY PRZESTRZENNEJ

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina wiejska Kłodzko położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w powiecie kłodzkim, na obszarze Ziemi Kłodzkiej – krainy historycznej obejmującej dzisiejszy powiat kłodzki.

Terytorium gminy graniczy z gminami z dwóch powiatów:

- kłodzkiego – gminy:
 - Bystrzyca Kłodzka,
 - Łądek Zdrój,
 - Kłodzko (gmina miejska),
 - Nowa Ruda,
 - Polanica,
 - Radków,
 - Szczytna,
- ząbkowickiego – gminy:
 - Bardo,
 - Stoszowice,
 - Złoty Stok.

Gmina Kłodzko okala miasto Kłodzko, w którym znajduje się siedziba Urzędu Gminy Kłodzko.

Rysunek 16. Położenie gminy Kłodzko na tle województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego
Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Gmina Kłodzko położona jest w odległości ok. 90 km na południe od stolicy województwa – Wrocławia. Z uwagi na fakt, że odległość do granicy polsko-czeskiej wynosi ok. 12 km, gmina położona jest bliżej stolic europejskich takich jak Praga (ok. 200 km), czy Wiedeń (ok. 330 km) niż stolicy kraju (Warszawa ok. 450 km)¹⁵.

¹⁵ Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2016-2022.

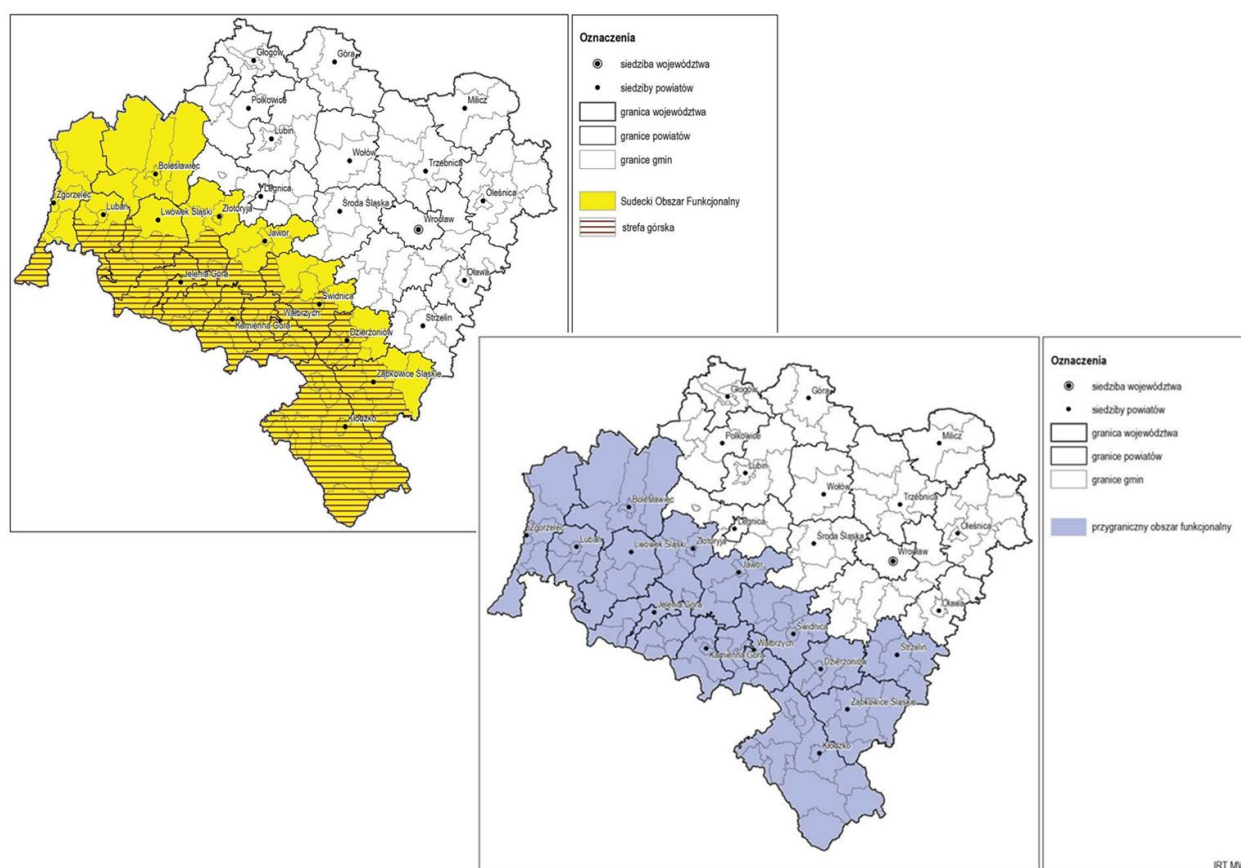
ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

Zgodnie z obowiązującym Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego gmina wiejska Kłodzko znajduje się w granicach strefy górskiej Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego.

Z racji na lokalizację gminy w granicach tego obszaru w dokumentach gminnych powinno uwzględniać się politykę rozwoju zawartą w Strategii Rozwoju Sudety 2030.

Gmina Kłodzko znalazła się również w granicach przygranicznego obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jest klasyfikowany do obszarów wymagających rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej.

Obszar ten został ustalony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego jako obszar o znaczeniu ponadregionalnym na podstawie art. 39 ust. 3 w związku z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁶.

Rysunek 17. Zasięg Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego i strefy górskiej oraz przygranicznego obszaru funkcjonalnego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (Uchwała nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.).

¹⁶ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 503).

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA

Struktura funkcjonalno-przestrzenna to układ elementów przestrzennych danego obszaru, obejmujący ich wzajemne relacje funkcjonalne i przestrzenne. Struktura ta kształtuje się na skutek współoddziaływania na przestrzeń wszystkich istotnych czynników, takich jak: zdarzenia naturalne, przemiany polityczne i administracyjne, rozwój społeczny wraz z zapotrzebowaniem na nowe siedziby ludzkie, rozwój gospodarczy i powstające miejsca pracy, udostępnienie komunikacji i rozwój funkcji usługowych, a także możliwości wypoczynku i spędzenia wolnego czasu. Struktura jest zatem wynikiem zbioru przestrzennie zależnych od siebie warunków społecznych i gospodarczych, które w szerokim zakresie warunkują się nawzajem i tym samym określają lub wpływają na układ przestrzeni¹⁷.

Kształtowanie przestrzeni powinno zapewnić harmonijną całość oraz uwzględnić w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Określenie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ma na celu ustalenie głównych powiązań i relacji wewnątrz i na zewnątrz jednostki terytorialnej, które pozwolą na zrozumienie zasad funkcjonowania gminy i wskazanie właściwych kierunków rozwoju przestrzennego. Struktura funkcjonalno-przestrzenną składa się z wielu systemów i podsystemów oraz z wielorakich relacji pomiędzy nimi, zarówno poziomych, jak i pionowych.

Dla prawidłowego funkcjonowania gminy oraz swobodnego rozwoju niezbędna jest prosta i czytelna struktura, która umożliwia, w efektywny sposób, realizację przestrzennych interakcji. Aby struktura była czytelna, jej elementy muszą być również łatwe do identyfikacji. Istotna jest także komplementarność funkcjonujących rozwiązań, zapewniająca zaspokajanie w jak największym stopniu, na najwyższym poziomie, jak najwięcej potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, w optymalnej liczbie lokalizacji.

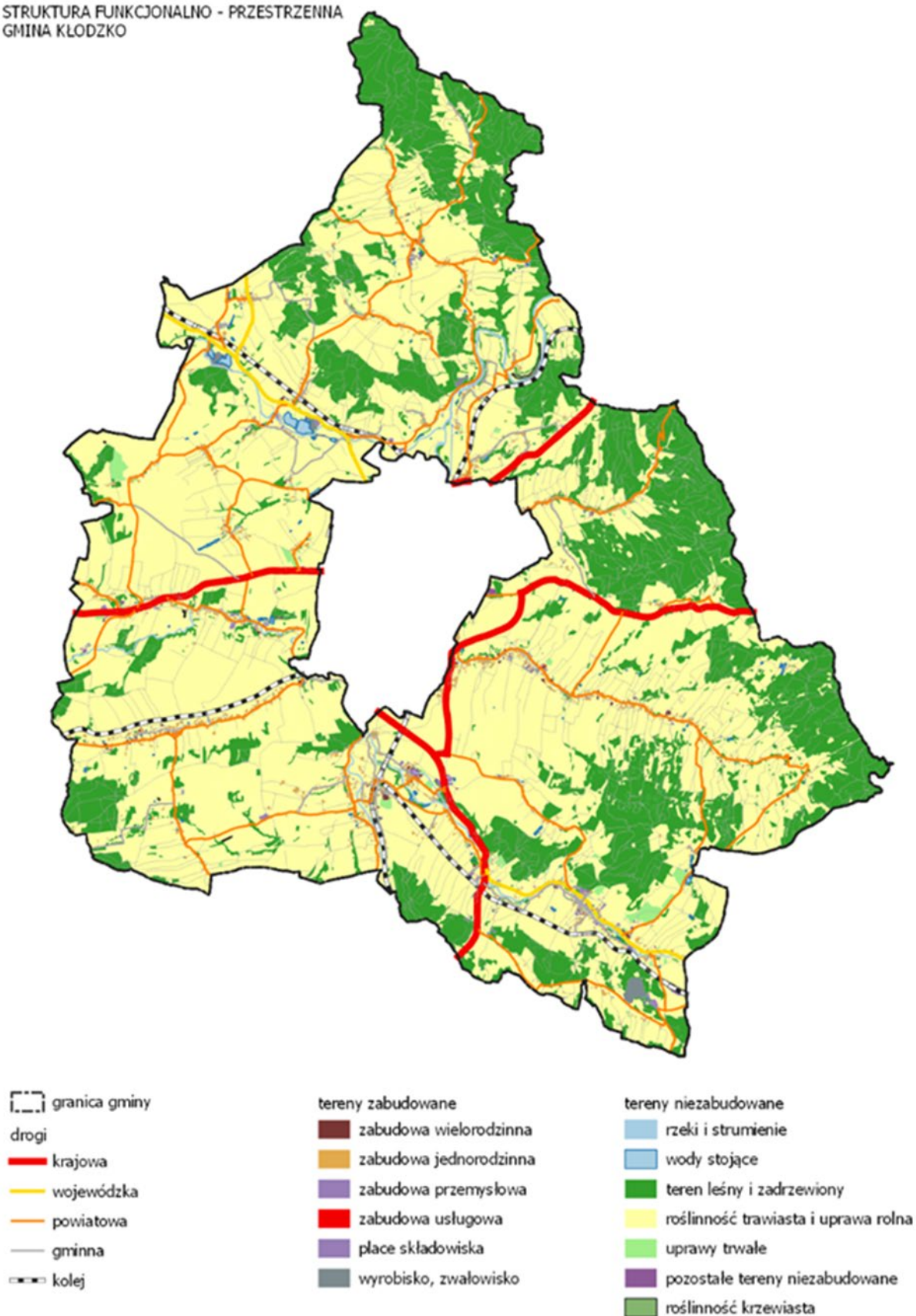
W celu osiągnięcia najwyższej efektywności struktury ważna jest odpowiednia dywersyfikacja źródeł, celów i środków transportu. Oznacza to, iż w optymalny sposób na terenie gminy należy rozmieścić poszczególne funkcje i zapewnić możliwość różnego rodzaju kontaktów i przepływów pomiędzy nimi, w szczególności transportowych, poprzez indywidualny transport pieszy, kołowy, w tym rowerowy, samochodowy, aż do przewozów zbiorowych różnymi środkami transportu.

Istotną kwestią w programowaniu rozwoju jest jego etapowanie, gdyż realizacja poszczególnych elementów w niewłaściwej kolejności, może prowadzić do zaburzenia ładu przestrzennego, wprowadzenia trudnych do skorygowania ograniczeń oraz osłabienia efektywności struktury.

Kluczowe dla oceny struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest jej stan istniejący i ocena jej funkcjonowania. Ze względu na dotychczasowe zagospodarowanie głównie rolne, na terenie gminy, z wyjątkiem terenów eksploatacji kruszyw, nie występują elementy zagospodarowania w istotnym stopniu dysharmonizujące przestrzeń.

¹⁷ M. Borsa, Gospodarka i polityka przestrzenna, Warszawa, 2004 r.

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
GMINA KŁODZKO

Rysunek 18. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Kłodzko

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

Równie ważna jest ocena prowadzonej polityki przestrzennej gminy określonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłodzko, w

którym podkreślono, iż w planach rozwoju gminy należy szczególnie zadbać o zachowanie dotychczasowej równowagi przestrzennej, uwzględniając przy tym zasady zrównoważonego rozwoju, w związku z tym za priorytet uznano zapewnienie równowagi pomiędzy postępującym zainwestowaniem terenów, a ochroną wartości ekologicznych i kulturowych. W związku z czym dokonano podziału funkcjonalno-przestrzennego gminy na pięć stref, wyodrębnionych na bazie waloryzacji przestrzeni dla potrzeb rozwoju turystyki, rozwoju rolnictwa oraz ochrony środowiska:

- Strefa I – turystyczno-wypoczynkowa przywodna
 - Obejmuje sołectwa: Krosnowice, Ołdrzychowice Kłodzkie, Romanowo, Starków, Stary Wielisław, Szalejów Dolny, Szalejów Górny, Żelazno.
- Strefa II – turystyczno-wypoczynkowa podgórska
 - Obejmuje sołectwa wschodniej części gminy: Droszków, Jaskowa Górna, Jaskówka, Morzyszów, Podtynie, Podzamek, Wilcza i Wojciechowice.
- Strefa III – agroturystyczno-rolnicza
 - Obejmuje sołectwa zachodniego fragmentu gminy: Bierkowice, Gorzuchów, Kamieniec, Łączna, Piskowice, Roszyce, Ruszowice, Świątko i Wojbórz.
- Strefa IV – rolnicza
 - Obejmuje dwa sołectwa: Jaskowa Dolna i Marcinów.
W strefie wskazuje się rozwój rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa zdrowej żywności, a także wypracowanie programu scalania i powiększania gospodarstw.
- Strefa V – usługowo-przemysłowa
 - Obejmuje sołectwa położone na północ od Kłodzka: Boguszyn, Gołogłowy, Korytów, Ławica, Mikowice, Młynów i Ścinawica.

Krajobraz gminy jest zdominowany przez obszary rolnicze oraz niewielkie obszary leśne (przede wszystkim we wschodniej części gminy). Największy kompleks leśny obejmuje Śnieżnicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną. Pozostałe kompleksy leśne są bardzo rozczłonowane i cechują się niezbyt dużym arealem. Ukształtowanie terenu jest zróżnicowane. Dno kotliny ma charakter lekko falistej równiny, z przewagą pól uprawnych, usianej licznymi, niekiedy zalesionymi wzniesieniami i garbami, południe i wschodnie tereny to Góry Bardzkie i Złote. Gmina obejmuje Kotlinę Kłodzką oraz częściowo Krowiarki, wchodzące w skład Masywu Śnieżnika i Góry Bardzkie, które stanowią równocześnie wschodnią granicę gminy.

STRUKTURA OSADNICZA

Gmina Kłodzko położona jest wokół miasta Kłodzko, w południowej części województwa dolnośląskiego. Według podziału administracyjnego w granicach gminy znajduje się 35 sołectw.

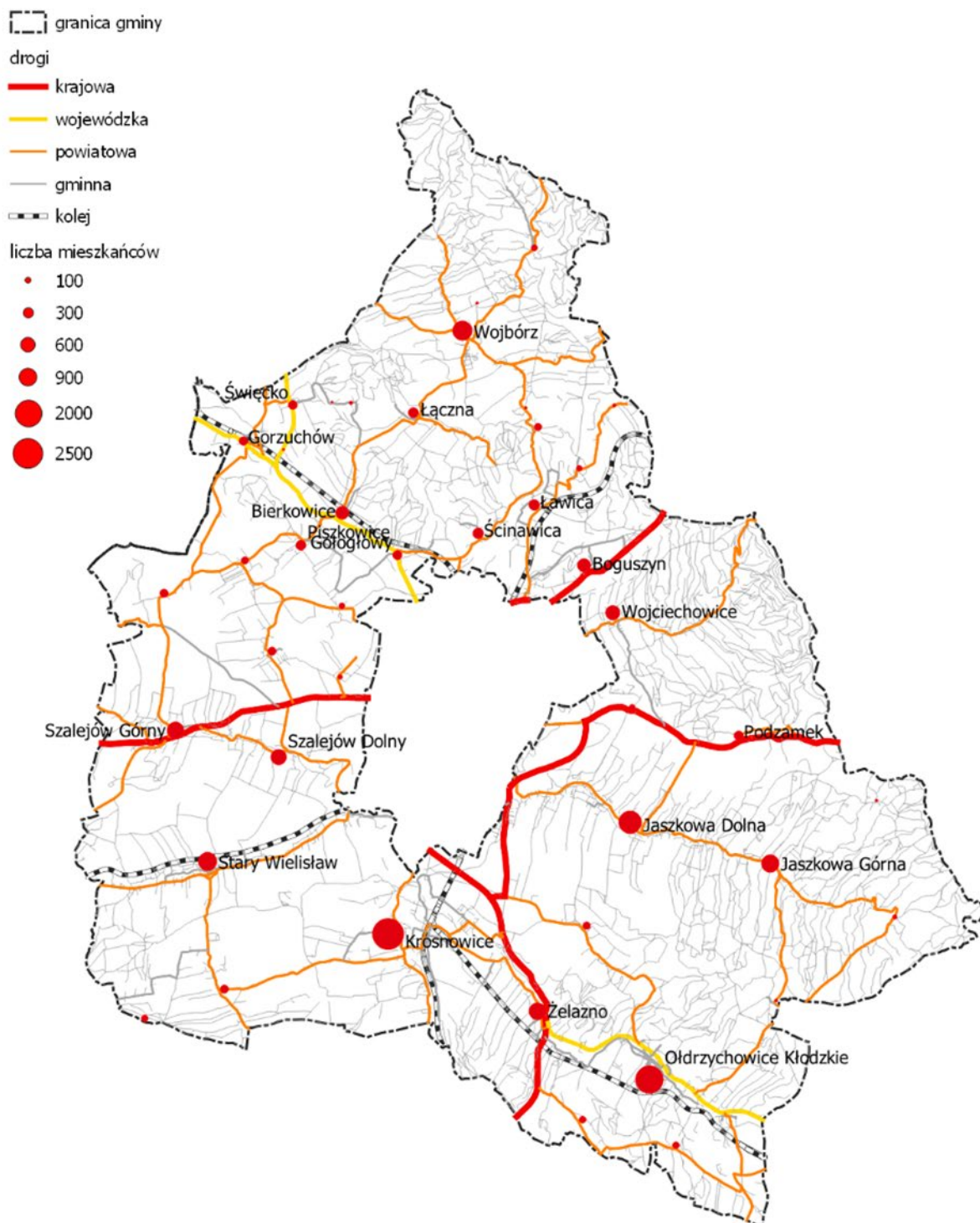
Do największych z nich, posiadających najbardziej rozwinięte układy przestrzenne, należą: Bierkowice, Boguszyn, Jaskowa Dolna, Jaskowa Górna, Krosnowice, Ołdrzychowice Kłodzkie, Stary Wielisław, Szalejów Dolny, Szalejów Górny, Wojbórz, Wojciechowice, Żelazno. Gminę zamieszkuje około 17 tysięcy osób.

Miasto Kłodzko pełni funkcję ośrodka administracyjnego gminy – Urząd Gminy zlokalizowany jest przy ul. Okrzei 8A w Kłodzku.

Tereny zajmowane pod zabudowę obejmują głównie obszary w dolinie rzek: Bystrzyca Dusznicka, Nysa Kłodzka, Biała Łądecka, Jaskówka. Większość wsi na terenie gminy Kłodzko oparta została o łańcuchowe układy zabudowy z rozbudowanym układem dróg ujmujących koryta rzeki lub jej dopływów. Najbardziej rozbudowane formy układu łańcuchowego posiadają Krosnowice, Odrzychowice Kłodzkie, Żelazno, Jaskowa Dolna i Górna. Układ ulicowy zauważalny jest w miejscowościach Wojbórz, Szalejów Górny i Dolny. Przestrenny rozwój wsi i zagęszczenie sieci dróg przekształciły wcześniejsze, czytelne układy łańcuchowe w układy wielodrożne. Powiększenie terenów zabudowy jest bardzo utrudnione ze względu na znaczne zróżnicowanie wysokościowe terenów.

Dominuje zabudowa 2-3 kondygnacyjna, o dachach spadzistych. Główne formy zabudowy mieszkaniowej obejmują zabudowę zagrodową i zabudowę jednorodzinną. Większość budynków pochodzi z okresu przedwojennego, z czego przeszło połowa została wybudowana w drugiej połowie XIX wieku i na początku XX wieku. Są to najczęściej budynki w złym stanie technicznym wymagające kompleksowych prac rewaloryzacyjnych.

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
STRUKTURA OSADNICZA
GMINA KŁODZKO

Rysunek 19. Struktura osadnicza gminy Kłodzko

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k i danych GUS.

ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2014–2020 w gminie Kłodzko wzrosła liczba mieszkań o 3,1% z 6036 do 6221. Podkreślić jednak należy, że liczba mieszkań w gminie rosła wolniej niż wynosiła średnia dla regionu (7,6%).

Tabela 53. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	6 036	6 221	103,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	7 623	7 914	103,8
Gmina Duszniki-Zdrój	2 082	2 095	100,6
Miasto Kłodzko	11 437	11 615	101,6
Gmina Kudowa-Zdrój	3 983	4 035	101,3
Gmina Łądek-Zdrój	3 449	3 485	101,0
Gmina Lewin Kłodzki	803	828	103,1
Gmina Międzylesie	2 756	2 807	101,9
Miasto Nowa Ruda	9 295	9 351	100,6
Gmina Nowa Ruda	4 371	4 443	101,6
Gmina Polanica-Zdrój	3 033	3 120	102,9
Gmina Radków	3 122	3 182	101,9
Gmina Stronie Śląskie	3 053	3 104	101,7
Gmina Szczytna	2 537	2 600	102,5
Powiat kłodzki	63 580	64 800	101,9
Dolny Śląsk	1 123 386	1 208 215	107,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dodatkowo należy podkreślić, że stan techniczny istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych, a także zasobów wspólnot mieszkaniowych, nadal niejednokrotnie jest niezadawalający. Stare budynki w dalszym ciągu cechuje znaczący stopień dekapitalizacji wynikający z braku remontów.

Stare budownictwo charakteryzuje się również niejednokrotnie złym stanem technicznym, wysoką energochłonnością i częściowo brakiem instalacji centralnego ogrzewania (ogrzewanie piecowe).

Na stan techniczny i jakość energetyczną mieszkalnictwa niewątpliwie wpływ mają także ograniczenia konserwatorskie wobec planowanych prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów położonych na obszarach objętych ochroną.

TERENY USŁUGOWE, W TYM SPORTOWO-REKREACYJNE

Tereny i obiekty usługowe skupiają się w centralnych częściach miejscowości Krosnowice, Ołdrzychowice Kłodzkie, Szalejów Górny i Dolny, Wojbórz, Żelazno, Jaskowa Dolna i Górna.

Do kompleksów wyróżniających się w strukturze funkcjonalnej gminy należą:

- tereny położone w centralnej części Krosnowic i Szalejowa Górnego i Dolnego, gdzie zlokalizowane są usługi handlu, kultu religijnego, rzemiosła, oświaty,
- tereny rekreacyjne w Gorzuchowie, w tym plaża oraz ośrodek jeździecki w Świątku.

Bazę sportowo-rekreacyjną tworzą także boiska i kompleksy sportowe przy szkołach podstawowych w miejscowościach Jaskowa Dolna, Ołdrzychowice Kłodzkie, Szalejów Górny, Wojbórz, Krosnowice, w tym Orlik.

Placówki kształcenia przedszkolnego znajdują się w Krosnowicach, Ołdrzychowicach Kłodzkich, Jaskowej Dolnej, Bierkowicach i Szalejowie Dolnym. Placówki opieki zdrowotnej na terenie gminy funkcjonują w: Jaskowej Górnej, Krosnowicach, Ołdrzychowicach Kłodzkich, Szalejowie Dolnym, Wojborzu oraz Wojciechowicach.

Drobne obiekty usługowego rozlokowane są także w pozostałych miejscowościach gminy wzdłuż głównych ulic.

W strukturze wyróżniają się także zespoły pałacowe w:

- Szalejewie Dolnym,
- Korytowie (zespół pałacowy w pogarszającym się stanie technicznym),
- Kamieńcu (stylowy obiekt hotelarsko-gastronomiczny, funkcje usługowe),
- Żelaźnie (stylowy obiekt hotelarsko-gastronomiczny, funkcje usługowe),
- Piskowicach (funkcje usługowe).

TERENY PRODUKCYJNE I SKŁADOWE, W TYM GÓRNICZE

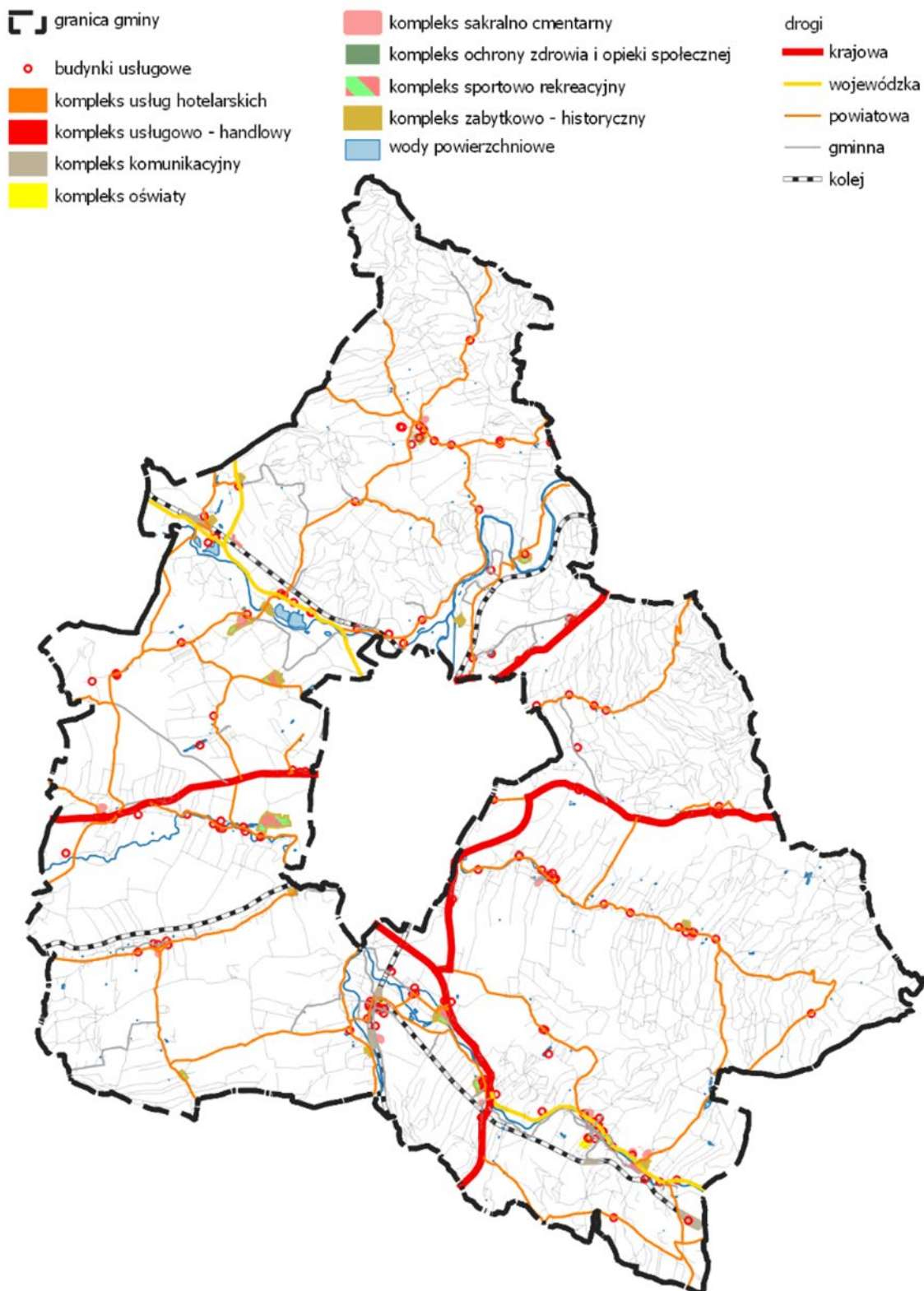
W strukturze gminy w zakresie terenów produkcyjnych dominują kompleksy przemysłowe związane z terenami i obszarami górniczymi. Na terenie gminy Kłodzko występują następujące tereny górnicze:

- Bierkowice I-1,
- Romanowo - Górne I,
- Stary Wielisław7,
- Leszczyna II,
- Polanica-Zdrój,
- Bierkowice,
- Młynów I,
- Żelazno II,
- Romanowo - Waliszów III,
- Kłodzko - Ustronie II,
- Ołdrzychowice - Romanowo I,
- Bierkowice I – 2.

Obszar gminy Kłodzko jest bogaty w kopaliny surowców naturalnych, w tym wód leczniczych i surowców skalnych. Udokumentowane złoża kopalin zlokalizowane są, w przeważającej części w południowej części gminy. Występujące tu kopaliny to przede wszystkim kamienie drogowe i budowlane (marmur dolomityczny, granodioryt, wapń, gabra, szarogłaz), kruszywa naturalne (piasek ze żwirem), surowce ilaste ceramiki budowlanej (głina i ił) oraz wody lecznicze (wodorowęglanowe szczawy, kwasowęglowe), które niestety nie są eksploatowane.

Natomiast średniej i małej wielkości tereny zabudowy przemysłowo-składowej rozproszone są w miejscowościach Ołdrzychowice Kłodzkie i Krosnowicach.

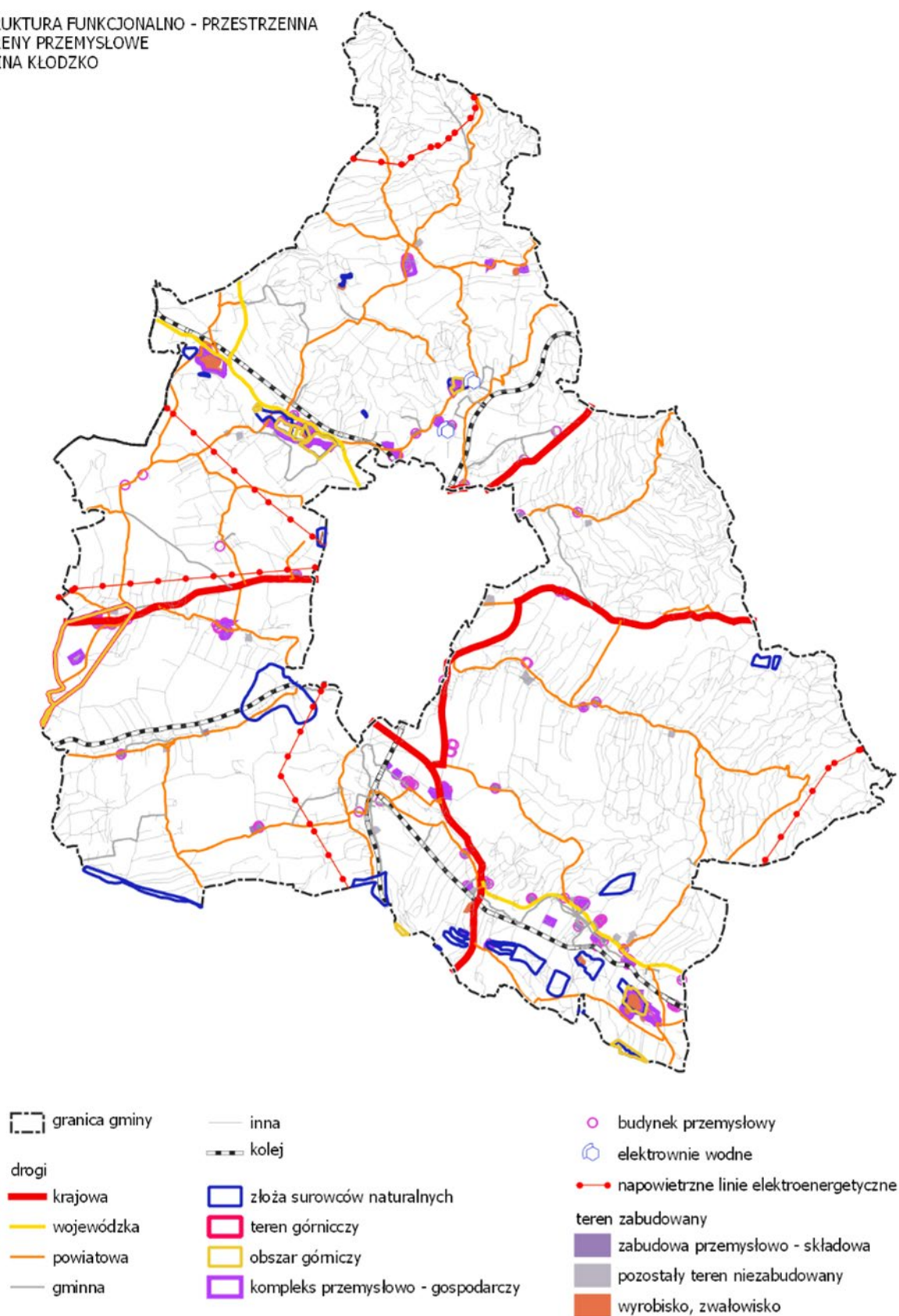
STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
TERENY USŁUGOWE, W TYM SPORTOWO - REKREACYJNE
GMINA KŁODZKO

Rysunek 20. Tereny usługowe, w tym sportowo-rekreacyjne gminy Kłodzko

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
TERENY PRZEMYSŁOWE
GMINA KŁODZKO

Rysunek 21. Tereny przemysłowe gminy Kłodzko
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

TERENY ROLNE

Tereny roślinności trawiastej i tereny rolne są dominującymi powierzchniowo terenami w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłodzko. Największe zwarte kompleksy zlokalizowane są w centralnej i zachodniej części gminy. Zgodnie ze strukturą użytkowania gruntów na obszarze gminy, ponad 65% powierzchni stanowią użytki rolne, co świadczy o wysoko rozwiniętej funkcji rolniczej gminy. Niemal 15% powierzchni zajmują pastwiska trwałe.

Gmina charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem występujących na jej terenie gleb. Rozwój rolnictwa na terenie gminy Kłodzko uwarunkowany został występowaniem stosunkowo dobrych gleb. Najliczniejsze są gleby II, zajmujące 4,13% powierzchni oraz IVa klasy bonitacyjnej – gleby orne bardzo dobre oraz gleby orne średniej jakości. Gleby klasy IVa zazwyczaj należą do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego lub pszennego. Również są przydatne pod sady, jednak nie w takim stopniu jak gleby klasy II.

TERENY OTWARTE – TERENY ZIELONE, TERENY WÓD¹⁸

Tereny otwarte stanowią zdecydowaną większość obszaru gminy Kłodzko. Głównym urozmaicheniem krajobrazu są łąki, malowniczo rozciągające się na zboczach okolicznych pasm górskich. Środkowa część gminy, leżąca na płaskim, żyznym terenie Kotliny Kłodzkiej została silnie odlesiona i jest użytkowana rolniczo. Bardziej zróżnicowana jest roślinność terenów górskich: Gór Bardzkich, Krowiarek i Gór Żółtych. Zachowały się tam fragmenty interesujących zbiorowisk leśnych, murawowych, łąkowych.

Na terenie gminy Kłodzko występują cieki naturalne oraz urządzenia melioracji wodnych – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne.

Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Obowiązek ten obejmuje eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania funkcji urządzeń wodnych¹⁹.

Gmina położona jest w dorzeczu Nysy Kłodzkiej, której głównymi dopływami na terenie gminy są: Biała Łądecka, Ścinawka, Bystrzyca Dusznicka, Jaśnica, Jodłownik, Jaskówka, Duna Górna i Dolna.

Na terenie gminy Kłodzko zlokalizowane są liczne stawy rybne w miejscowościach: Szalejów Dolny (8 szt.), Żelazno (2), Rogówek (2), Stary Wielisław (2), Starków (1), Jaskowa Górna (1), Korytów (2), Kamieniec (1), Roszyce (4), Ławica (1), Kolonia Gaj (1), Gorzuchów (1).

Lasy występujące na terenie gminy zaliczane są do obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych. Spełniają one funkcje ekologiczne, gospodarcze i turystyczne. Gospodarcze znaczenie lasów opiera się przede wszystkim na produkcji drewna.

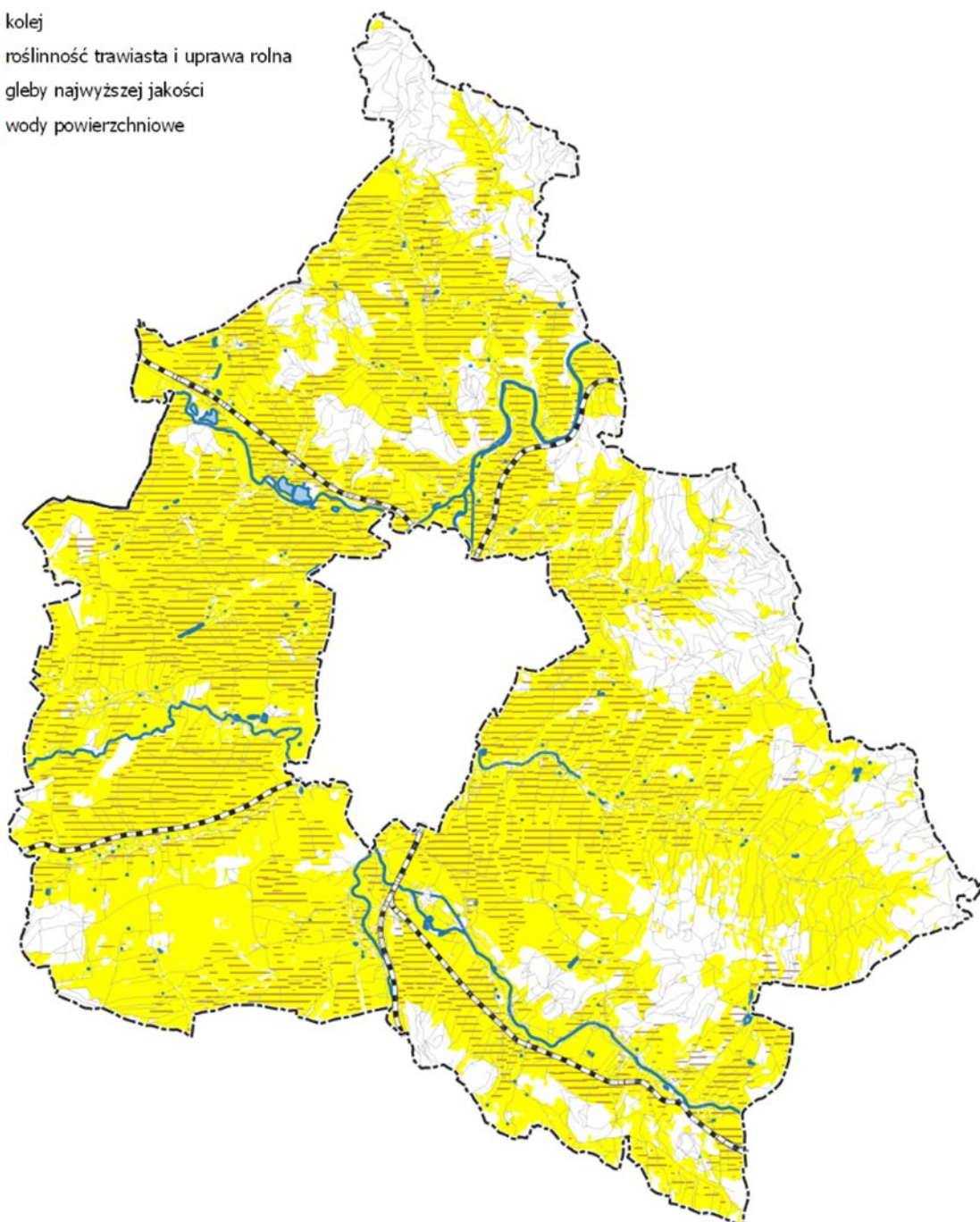
Największy zwarty zespół lasów znajduje się we wschodniej części gminy, który należy do kompleksu leśnego Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego. W składzie gatunkowym lasów dominującym gatunkiem jest świerk. Pozostałe gatunki to buk, sosna, modrzew, brzoza, jodła, dąb, klon.

¹⁸ Źródło: opracowanie ekofizjograficzne gminy Kłodzko

¹⁹ art. 205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r., poz. 2233 ze zm.).

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
TERENY ROLNE
GMINA KŁODZKO

- granica gminy
- drogi
- kolej
- roślinność trawiasta i uprawa rolna
- gleby najwyższej jakości
- wody powierzchniowe

Rysunek 22. Tereny rolne gminy Kłodzko

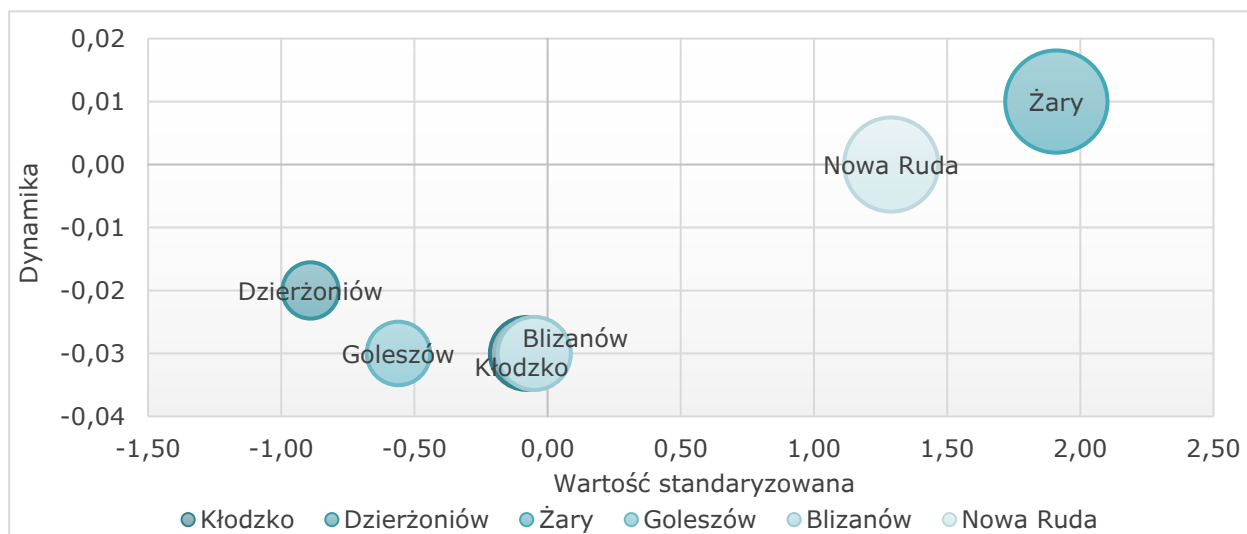
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k

Dane pochodzące z MRL wskazują, iż pod względem lesistości gmina Kłodzko wypada na zbliżonym poziomie do gminy Blizanów, plasując się pośrodku stawki na tle pozostałych gmin. Gmina Żary charakteryzuje się największą lesistością wśród wszystkich jednostek terytorialnych wybranych do porównania.

Tabela 54. Lesistość (%)

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	24,6	-0,08	-0,03
Gmina Dzierżonów	14,7	-0,89	-0,02
Gmina Żary	48,7	1,91	0,01
Gmina Nowa Ruda	41,2	1,29	0,00
Gmina Goleszów	18,7	-0,56	-0,03
Gmina Blizanów	24,9	-0,05	-0,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 23. Lesistość (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

UKŁAD KOMUNIKACYJNY I TRANSPORTOWY

Na terenie gminy Kłodzko sieć transportowa jest mocno zhierarchizowana. Przez obszar gminy przebiegają: trzy drogi krajowe: nr 8, nr 33 i nr 46, trzy drogi wojewódzkie: nr 381, nr 386 i nr 392, 25 dróg powiatowych i drogi gminne.

Ciągi dróg krajowych nr 46 i 33 stanowią obwodnicę miasta Kłodzka. Układ dróg promieniście zbiega się w kierunku centrum miasta Kłodzka.

Zarówno linie kolejowe zlokalizowane w północnej i południowej części gminy zbiegają się w centrum miasta Kłodzka. Pozostałe elementy sieci transportowej tworzą równomiernie rozłożoną sieć obsługującą tereny zainwestowane.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Podstawowe powiązanie gminy z otoczeniem zapewniają następujące drogi:

- drogi krajowe:
 - droga krajowa nr 8 – stanowi polski fragment trasy europejskiej E67 od Helsinek do Pragi (przebieg w Polsce: Budzisk – Kudowa-Zdrój), jest najważniejszym ciągiem komunikacyjnym przebiegającym przez gminę, stanowi najkrótszą drogę do stolicy województwa, przebiega przez następujące sołectwa: Boguszyn, okolice Mikowic, Szalejów Dolny i Górny, dalszy bieg trasy ku granicy czeskiej przebiega m.in. przez sąsiadujące z gminą Kłodzko miasto Polanica-Zdrój,
 - droga krajowa nr 33 (Kłodzko – Boboszów, przebiega przez sołectwa Jaskowa Dolna i Żelazno),
 - droga krajowa nr 46 (Kłodzko – Szczekociny, przebiega przez sołectwa: Jaskówka, Podzamek,
- drogi wojewódzkie:
 - droga wojewódzka nr 381 (Wałbrzych – Kłodzko, przebiega przez sołectwa: Gołogłowy, Bierkowice, Święcko),
 - droga wojewódzka nr 386 (granica państwa – Tłumaczów – Ścinawka Górna – Gorzuchów – Święcko),
 - droga wojewódzka nr 392 (Żelazno – Bystrzyca Kłodzka, przebiega przez sołectwa: Żelazno i Ołdrzychowice Kłodzkie),
 - bez numeru (odcinek drogi krajowej nr 46 - pozbawiony z dniem 19 grudnia 2017 r. w chwili oddania do użytkowania obwodnicy Kłodzka w ciągu drogi nr DK46),
 - bez numeru (odcinek drogi krajowej nr 33 - pozbawiony z dniem 16 maja 2018 r. w chwili oddania do użytkowania obwodnicy Kłodzka w ciągu drogi nr 33),
- drogi powiatowe:
 - 3145D: Dzbanów – Lasówka – Wojciechowice – Kłodzko,
 - 3148D: Budzów – Żdanów – Wojbórz,
 - 3226D: Wojbórz – Ścinawica – Kłodzko,
 - 3228D: Trzebieszowice – Nowy Waliszów – Bystrzyca Kłodzka,
 - 3244D: przez wieś Wojbórz,
 - 3245D: Wojbórz – Łączna - Bierkowice,
 - 3246D: Łączna – Młynów,
 - 3247D: przez wieś Gorzuchów i Święcko,
 - 3248D: wieś Podzamek,
 - 3260D: od drogi nr 46 do Jaskowa,
 - 3261D: Żelazno – Marcinów – Ołdrzychowice Kłodzkie,
 - 3262D: od drogi 392 przez Ołdrzychowice Kłodzkie do drogi nr 3228,
 - 3263D: od drogi nr 33 do drogi nr 3228,
 - 3279D: Krosnowice – Żelazno,
 - 3280D: od drogi 3279 do drogi nr 33 przez Żelazno,
 - 3289D: Stary Wielisław – Stara Łomnica,
 - 3290D: Starków – Krosnowice,
 - 3291D: Szalejów Górny – Stary Wielisław – Polanica Zdrój,
 - 3292D: Starzy Wielisław – Kłodzko,
 - 3293D: Ruszowice – Szalejów Dolny,
 - 3306D: Kłodzko – Mikowice,
 - 3307D: Kamieniec – Bierkowice,
 - 3308D: Ruszowice – Korytów – Kłodzko,

- 3309D: Gołogłowy – Ścinawica – droga nr 3226,
- 3310D: Kłodzko – Morzyszów.

W gminie istnieć sieć dróg gminnych zapewniających obsługę komunikacyjną obszarów zurbanizowanych gminy. Uzupełnieniem sieci drogowej są także drogi o funkcji rolniczej łączących niektóre wsie oraz stanowiących dojazdy do pól.

Gmina Kłodzko posiada oświetlenie uliczne, które jest jej własnością (1500 lamp w tym 288 LED) oraz oświetlenie uliczne, które jest własnością Tauron Nowe Technologie SA (1089 lamp w tym 35 LED).

Gmina systematycznie dba o poprawę stanu oświetlenia dróg (m.in. poprzez utrzymanie istniejącej sieci, regularne naprawy i nowe inwestycje). Na koniec 2020 r. w gminie Kłodzko zainstalowanych było ogółem 2589 punktów świetlnych (w tym 323 typu LED i 2260 typu starego).

Jedyną nieoświetloną częścią gminy Kłodzko jest Kolonia Gaj – sołectwo Jaskowa Górna, gdzie mieszkańcy tej miejscowości nie wyrażają zgody na budowę oświetlenia drogowego.

INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Przez obszar gminy przebiegają 4 linie kolejowe:

- nr 276 z Wrocławia Głównego do Międzyzlesia,
- nr 286 z Kłodzka Głównego do Wałbrzycha Głównego (ruch pasażerski zawieszony w latach 2006-2009),
- nr 309 z Kłodzka Głównego do Kudowy-Zdroju,
- nr 322 z Kłodzka Głównego do Stronia Śląskiego (obecnie nieczynna dla ruchu pasażerskiego).

Na obszarze gminy Kłodzko obecnie funkcjonujące stacje i przystanki kolejowe zlokalizowane są w Krosnowicach, Starym Wielisławie, Żelaznie, Ołdrzychowicach Kł., Gorzuchowie, Bierkowicach i Ławicy.

INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Rozwój ścieżek rowerowych ma ważne znaczenie nie tylko z punktu widzenia poprawy stanu środowiska naturalnego, ale również z uwagi na promocję turystyki, sportu (rowerowego) i rekreacji. Ponadto drogi rowerowe poprawiają mobilność mieszkańców i ułatwiają decyzję o rezygnacji z korzystania z samochodu (aspekt ekologiczny). Rower na obszarach wiejskich jest tanim i wygodnym środkiem transportu. Wzdłuż dróg łączących miejscowości brakuje wytyczonych ścieżek rowerowych, umożliwiających dojazd do: szkół, miejsca pracy, sklepów oraz skorzystanie z innych usług. Gęsta sieć dróg, w tym tych o małym natężeniu ruchu umożliwia funkcjonowanie transportu rowerowego.

Teren gminy Kłodzko doskonale nadaje się do uprawiania turystyki rowerowej i pieszej. Możliwe są tu wyprawy rowerowe z możliwością ujrzenia ciekawych miejsc i interesujących zabytków. Niemal z każdego miejsca można podziwiać szerokie wspaniałe panoramy, a szczególnie z wzniesień i punktów widokowych. Dla bardziej zaawansowanych rowerzystów jest wiele wyznaczonych tras rowerowych, szczególnie w Górach Bardzkich i Złotych, o różnym stopniu trudności.

W 2019 r. oddany został do użytku szlak rowerowy „Singletrack Glacensis” – sieć tras rowerowych przebiegających przez 7 gmin (w tym w gminie Kłodzko – 15 km), szlak prowadzi leśnymi drózkami w górach (łącznie 14 pętli – ponad 133 km).

Najpopularniejsze szlaki pieszo-rowerowe to:

- w krainie pracowitej rzeki, pradawnych siedzib i handlowych szlaków – Boguszyn, Ławica przejazd przez Podtynie do Wojborza, powrót przez Łączną, Bierkowice i Gołogłowy,
- w otoczeniu kościołów obronnych, na pielgrzymim szlaku i pięknym dworze Krosnowice, przejazd przez Starków do Starego Wielisławia, Szalejów Dolny, Szalejów Górny i Kamieniec,
- w krainie wapienia, siedziby rycerskiej i magnackich pałaców – Żelazno, Ołdrzychowice Kłodzkie, Romanowo i Marcinów,
- w długich wsiach i urokliwych zakątkach Gór Złotych i Bardzkich – Jaskowa Dolna, Jaskowa Górna, Podzamek i Wojciechowice.

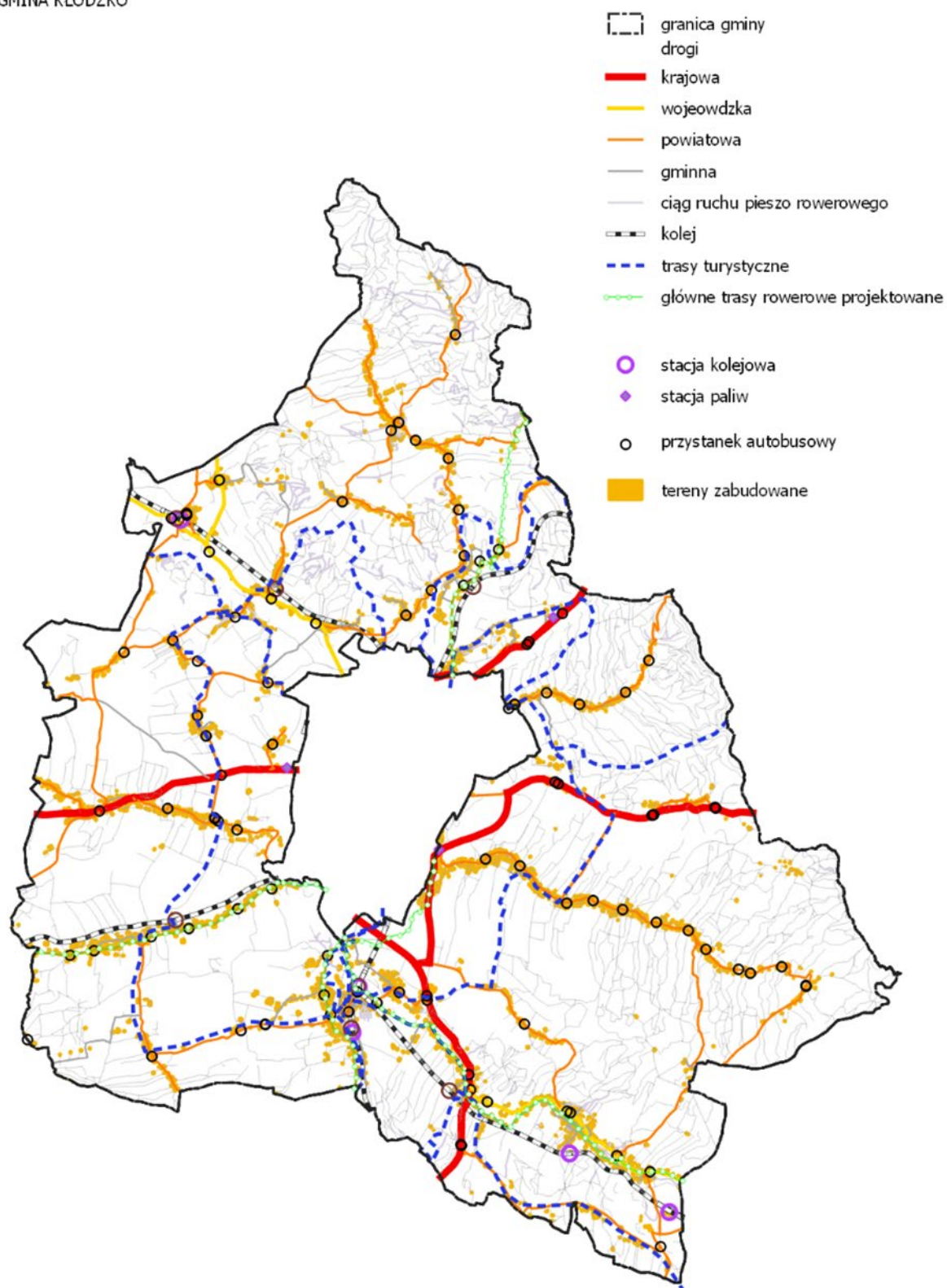
Przez gminę przebiega odcinek europejskiego szlaku E3 – Atlantyk – Adriatyk – Morze Czarne oraz „Kłodzka droga św. Jakuba” wpisująca się w ogólnoeuropejską sieć dróg św. Jakuba prowadzących do Santiago de Compostela. Trasa liczy ponad 80 km i przechodzi m.in. przez Żelazno, Krosnowice, Korytów i Piszkowice²⁰.

KOMUNIKACJA PUBLICZNA

Przez teren gminy Kłodzko przebiegają następujące linie komunikacyjne:

- Kłodzko – Jaskowa Górna p przez Jaskową Dolną,
- Kłodzko – Wojbórz przez Ławicę, Podtynie,
- Kłodzko – Stronie Śląskie przez Ołdrzychowice Kł.,
- Kłodzko – Krosnowice przez Krosnowice, Nowe Osiedle,
- Kłodzko – Polanica-Zdrój szpital przez Stary Wielisław,
- Kłodzko – Szczytna przez Stary Wielisław,
- Kłodzko – Duszniki-Zdrój przez Szalejów Dolny, Syntetyka,
- Kłodzko – Wojciechowice przez Kłodzko, GTK,
- Kłodzko – Starków przez Krosnowice,
- Kłodzko – Piszkowice przez Bierkowice,
- Kłodzko – Międzyzlesie przez Żelazno, Bystrzyca Kł.

²⁰ Źródło: Przewodnik turystyczny po Gminie Kłodzko.

Rysunek 24. Układ komunikacyjny gminy Kłodzko
Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie gminy Kłodzko prowadzony jest system odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Odbierane są także odpady wielkogabarytowe oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Dla mieszkańców dostępny jest także Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (zlokalizowany na terenie miasta Kłodzka). Mieszkańcy mogą w nim, w ramach ponoszonej opłaty odstawić odpady poszczególnych frakcji.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest został przyjęty uchwałą Nr 145/VIII/2020 Rady Gminy Kłodzko z dnia 28 lutego 2020 r. W programie zawarte są informacje dotyczące ilości i jakości wyrobów zawierających azbest znajdujący się na terenie gminy.

W 2020 r. od mieszkańców gminy odebrano (z 27 nieruchomości) i przekazano do utylizacji 59,32 Mg odpadów zawierających azbest. Tym samym biorąc pod uwagę okres wybrany do analizy, od 2014 r. gmina Kłodzko odebrała od swoich mieszkańców łącznie 369,85 Mg odpadów zawierających azbest²¹.

Analizując gospodarkę odpadami należy uwzględnić wskaźnik „Całkowita ilość odbieranych odpadów komunalnych na mieszkańca” będący wskaźnikiem podstawowym normy PN-ISO 37120.

W gminie Kłodzko w latach 2014–2020 masa zebranych odpadów zmieszanych przypadających na jednego mieszkańca zwiększyła się z 154,3 kg do 225,4 kg. Warto podkreślić, że w badanym okresie wartości powyższego wskaźnika była niższa niż w przypadku średniej dla powiatu (238,9 kg) i średniej dla regionu (264,5 kg).

Tabela 55. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na mieszkańca (w kg)

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	154,3	225,4	146,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	164,0	219,4	133,8
Gmina Duszniki-Zdrój	299,9	359,5	119,9
Miasto Kłodzko	278,2	184,2	66,2
Gmina Kudowa-Zdrój	298,9	302,5	101,2
Gmina Łądek-Zdrój	250,9	330,8	131,8
Gmina Lewin Kłodzki	192,0	171,4	89,3
Gmina Międzyzlesie	149,2	189,1	126,7
Miasto Nowa Ruda	301,2	272,3	90,4
Gmina Nowa Ruda	225,8	264,8	117,3
Gmina Radków	140,5	219,3	156,1
Gmina Polanica-Zdrój	344,9	298,7	86,6
Gmina Stronie Śląskie	258,6	225,7	87,3
Gmina Szczytna	116,4	170,2	146,2
Powiat kłodzki	231,1	238,9	103,4
Dolny Śląsk	269,0	264,5	98,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

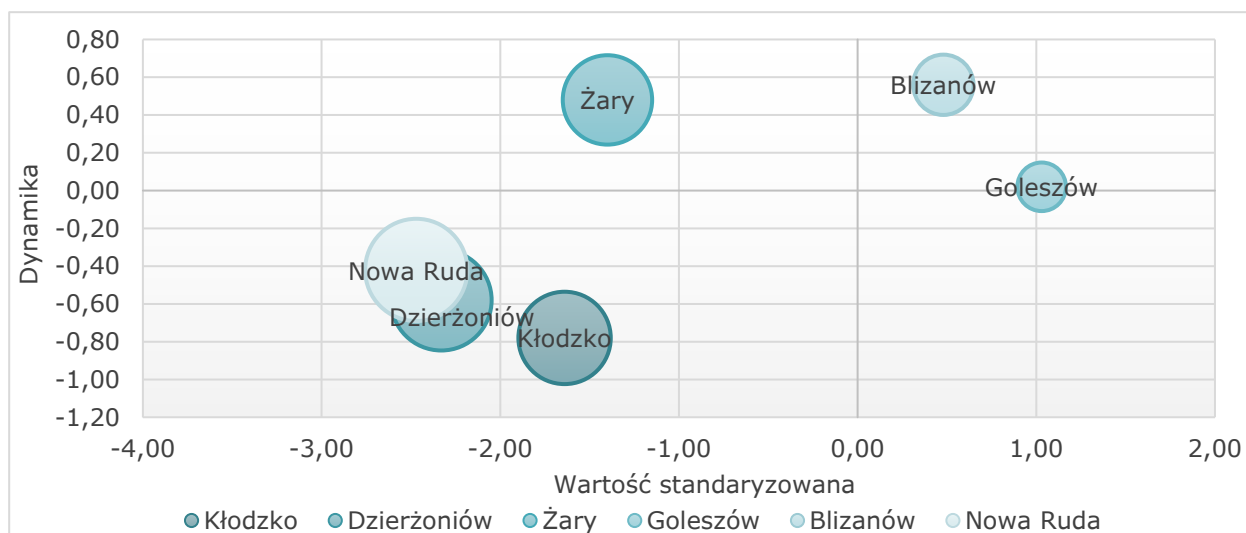
Według danych Monitora Rozwoju Lokalnego, gmina Kłodzko osiągnęła wartość nominalną wskaźnika zebranych odpadów komunalnych w ciągu roku na 1 mieszkańca na poziomie 222,8 kg. W porównaniu do pozostałych gmin w grupie porównawczej ustępowała jedynie gminie Nowa Ruda (273,2 kg) i gminie Dzierżoniów (265,0 kg). Jednocześnie gmina Kłodzko charakteryzowała się najniższą dynamiką zmian.

²¹ Raport o stanie Gminy Kłodzko za rok 2020.

Tabela 56. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca (kg/osoba)

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	222,8	-1,64	-0,78
Gmina Dzierżoniów	265,0	-2,33	-0,58
Gmina Żary	208,6	-1,40	0,48
Gmina Nowa Ruda	273,2	-2,47	-0,42
Gmina Goleiszów	61,2	1,03	0,02
Gmina Blizanów	94,6	0,48	0,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 25. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca (kg/osoba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Jak wynika z danych GUS w gminie Kłodzko w 2020 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 32,5% ogółu odpadów (w przypadku gospodarstw domowych wskaźnik ten wynosił 33,3%). Wartość tego wskaźnika kształtowała się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego (31,2%) oraz poniżej średniej wojewódzkiej (33,9%).

Tabela 57. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów 2020 r.

Jednostka terytorialna	Ogółem	Z gospodarstw domowych	Papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne
Gmina Kłodzko	32,5	33,3	24,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	22,7	23,9	14,3
Gmina Duszniki-Zdrój	18,3	20,9	12,6
Miasto Kłodzko	21,6	23,9	6,4
Gmina Kudowa-Zdrój	41,2	45,2	8,6
Gmina Lądek-Zdrój	20,0	20,0	8,6
Gmina Lewin Kłodzki	38,2	39,9	23,0
Gmina Międzyzlesie	18,4	14,1	12,8
Miasto Nowa Ruda	33,8	34,0	12,0
Gmina Nowa Ruda	24,5	24,6	13,2
Gmina Polanica-Zdrój	45,9	56,5	10,6
Gmina Radków	36,0	37,8	14,5
Gmina Stronie Śląskie	42,3	43,5	10,2
Gmina Szczytna	44,9	51,8	14,0
Powiat kłodzki	31,2	33,0	12,6
Dolny Śląsk	33,9	36,1	12,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W przypadku selektywnie zebranych takich frakcji jak: papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne wartość wskaźnika wyniosła w gminie Kłodzko 24,1%. Należy podkreślić, że w tym przypadku również wartość analizowanego wskaźnika w gminie była wyższa niż w powiecie kłodzkim (12,6%) a także w tym przypadku wyższa niż w województwie dolnośląskim (12,8%).

Dane, które uwidacznia GUS są nie biorą pod uwagę wszystkich frakcji odpadów a do obliczeń wykorzystują liczbę mieszkańców według zameldowania a nie objętych systemem (różnica ok. 3 tys. osób). W 2020 r. objętych systemem odbioru odpadów komunalnych było 13 100 osób. W 2020 r. na terenie gminy Kłodzko wytworzonych zostało 5.983,03 Mg według następujących kodów:

- opakowania z papieru i tektury – 194,02 Mg,
- opakowania z tworzyw sztucznych – 824,02 Mg,
- opakowania ze szkła – 357,04 Mg,
- Opakowania wielomateriałowe – 3,00 Mg,
- zmieszane odpady opakowaniowe – 150,0 Mg,
- zużyte opony – 4,05 Mg,
- gruz ceglany – 5,40 Mg,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne (inne niż 200121, 200123 i 200135) – 4,38 Mg,
- odpady ulegające biodegradacji – 106,67 Mg,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – 4072,51 Mg,
- odpady wielkogabarytowe – 273,71 Mg.

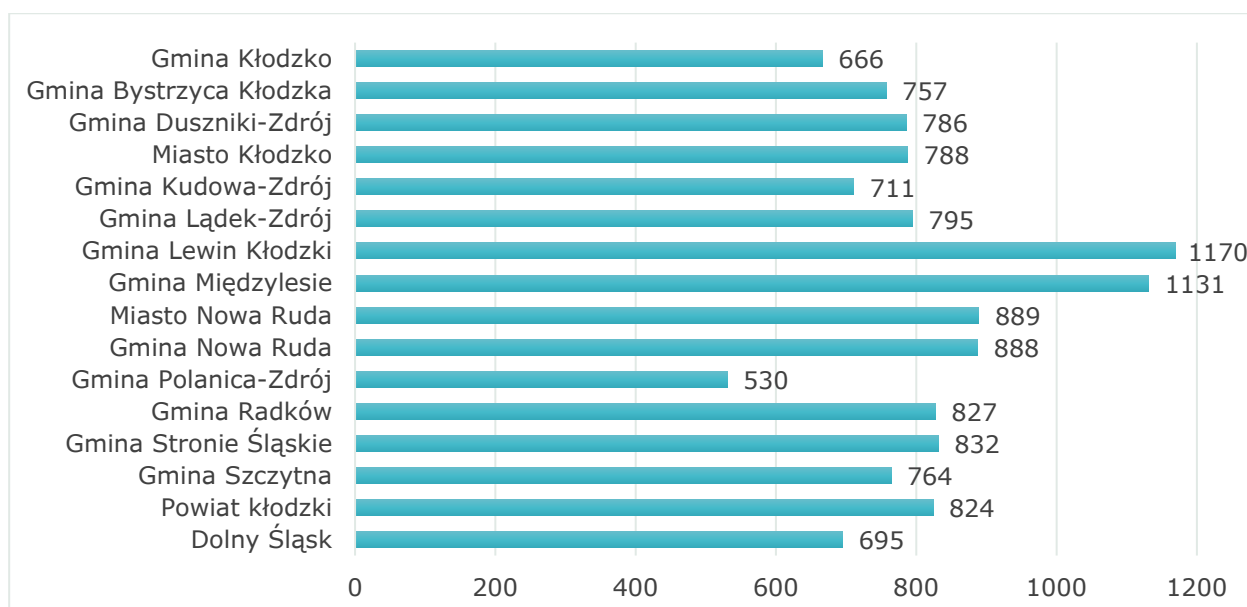
W 2020 r. w gminie Kłodzko średni koszt funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami ogółem wyniósł 666,27 zł na 1 t odebranych i zebranych odpadów. Koszt ten kształtował się poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego (823,89 zł) i województwa dolnośląskiego (695 zł).

Tabela 58. Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych (zł/t)

Jednostka terytorialna	2019	2020	2019=100(%)
Gmina Kłodzko	431,19	666,27	154,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	624,99	757,09	121,1
Gmina Duszniki-Zdrój	416,60	785,69	188,6
Miasto Kłodzko	499,36	788,08	157,8
Gmina Kudowa-Zdrój	1 215,21	711,15	58,5
Gmina Łądek-Zdrój	670,05	794,56	118,6
Gmina Lewin Kłodzki	677,92	1 169,90	172,6
Gmina Międzyzlesie	690,55	1 131,41	163,8
Miasto Nowa Ruda	613,81	889,38	144,9
Gmina Nowa Ruda	640,40	887,67	138,6
Gmina Polanica-Zdrój	374,32	530,27	141,7
Gmina Radków	756,64	827,44	109,4
Gmina Stronie Śląskie	410,12	831,52	202,8
Gmina Szczytna	644,92	764,02	118,5
Powiat kłodzki	619,01	823,89	133,1
Dolny Śląsk	564,97	695,00	123,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Warto przy tym podkreślić, że w 2020 r. w gminie Kłodzko odnotowano jeden z najniższych kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami wśród wszystkich gmin powiatu.

Rysunek 26. Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych (zł/t) w 2020 r.

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych, na obszarze gminy Kłodzko nie odnotowano występowania dzikich wysypisk śmieci. Zdarzają się miejsca podrzucania odpadów, ale są one na bieżąco uprzątane. Gmina dysponuje fotopułapką montowaną w miejscach narażonych na podrzucanie śmieci.

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Na terenie gminy Kłodzko znajdują się linie elektroenergetyczne 100 KV:

- S-260 relacji Skąłeczno – Kłodzko,
- S-210 relacji Nowa Ruda – Ząbkowice Śląskie,
- S-201 relacji Ząbkowice Śląskie – Słupiec,
- S-262 relacji Kłodzko – Bystrzyca Kłodzka (przewidziana do modernizacji),
- S-264 relacji Kłodzko – Duszniki Zdrój (przewidziana do modernizacji),

Sieci elektroenergetyczne projektowane przez Tauron Dystrybucja S.A.:

- linia Kłodzko do linii L-S200,
- linia Kłodzko – Przyłęk,
- Linia Młoty – Kłodzko.

Niestety GUS nie podaje danych dotyczących poziomu zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na poziomie gmin. Niemniej jednak zrozumienie, ile zużywa się energii elektrycznej, jest niezbędne, aby skutecznie zarządzać jej wytwarzaniem, zużyciem i oszczędzaniem.

Tereny mieszkaniowe są jednym z głównych odbiorców energii elektrycznej i użytkowników z nią związanych. Wszelkie formy emisji energii elektrycznej mają pewien poziom wpływu na środowisko.

INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA I GAZOWA

Zadania własne gminy Kłodzko z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, odprowadzania wód opadowych i roztopowych oraz realizacji innych zadań mieszczących się w kategorii zadań użyteczności publicznej gminy realizuje Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością „Wodociągi Gminy Kłodzko”. Spółka powstała 1 kwietnia 2020 r. w wyniku przekształcenia dotychczasowego zakładu budżetowego pn. Zakład Wodociągów i Kanalizacji Gminy Kłodzko i prowadzi swoją działalność na terenie gminy Kłodzko. Spółka zaopatruje mieszkańców 31 wsi i odprowadza ścieki z 10 wsi gminy Kłodzko.

Spółka ma opracowany i zatwierdzony przez Radę Gminy Kłodzko wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Plan zawiera cele i zadania, które spółka będzie realizować w latach 2021-2023.

Na przestrzeni lat 2014–2020 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej w gminie Kłodzko wzrósł z 40,8% w 2014 r. do 67,5% w 2020 r.

Tabela 59. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej

Wyszczególnienie	2014	2020	Rok 2014=100(%)
Gmina Kłodzko			
Wodociąg	40,8	67,5	165,4
Kanalizacja	30,4	53,2	175,0
Gaz	20,1	23,3	115,9
Powiat kłodzki			
Wodociąg	86,1	86,0	99,9
Kanalizacja	64,9	65,8	101,4
Gaz	50,9	55,5	109,0
Dolny Śląsk			
Wodociąg	94,8	95,0	100,2
Kanalizacja	75,0	77,1	102,8
Gaz	61,4	62,6	102,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS i informacji przekazanych przez Wodociągi Gminy Kłodzko sp. z o.o.

Długość czynnej sieci wodociągowej, zarządzanej przez Wodociągi Gminy Kłodzko spółkę z o.o. na koniec 2020 r. wynosiła 167,9 km. W 2020 r. oddano do użytkowania wodociąg w Wilczej i Podzamku oraz w części Żelazna. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, zarządzanej przez spółkę na koniec 2020 r. wynosiła 74,6 km.

W latach 2014–2020 zwiększył się również (o 75%) odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej. W 2020 r. korzystało z niej 30,4% gospodarstw domowych. Należy podkreślić, iż ten podstawowy wskaźnik kształtował się na terenie gminy Kłodzko poniżej średniej dla powiatu (65,8%) i województwa (77,1%).

Na obszarze gminy funkcjonują łącznie cztery oczyszczalnie, w tym w Krosnowicach, Ołdrzychowicach Kłodzkich, Wojborzu oraz lokalna w Bierkowicach.

Tabela 60. Oczyszczalnie ścieków na terenie gminy Kłodzko oraz ich wydajność

Lokalizacja oczyszczalni	Wydajność [m³/d]	Uwagi
Krosnowice, ul. Wodna	1 200	Z uwagi na rozbudowę sieci oczyszczalnia wymaga rozbudowy
Ołdrzychowice Kł., ul. Wodna	800	Z uwagi na rozbudowę sieci i włączenie Trzebieszowic oczyszczalnia wymaga rozbudowy i modernizacji
Wojbórz	165	Z uwagi na rozbudowę sieci oczyszczalnia wymaga przebudowy
Bierkowice	25	Pracuje na maksymalnej wydajności

Źródło: opracowanie na podstawie informacji przekazanych przez „Wodociągi Gminy Kłodzko” sp. z o.o.

W pozostałych przypadkach aktualny stan oczyszczalni lub prognozowany wzrost zapotrzebowania na usługi świadczone przez oczyszczalnie związany z rozwojem sieci kanalizacyjnej wskazują na konieczność ich modernizacji i rozbudowy. Z uwagi na rozbudowę sieci kanalizacyjnej w gminie Kłodzko, trzy oczyszczalnie wymagają modernizacji w miejscowościach: Krosnowice, Ołdrzychowice Kłodzkie oraz Wojbórz.

W gminie Kłodzko najniższa jest dostępność do sieci gazowej. W 2020 r. odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji gazowej wyniósł w gminie 23,3%. Wartość przedmiotowego wskaźnika znacząco odbiega (na niekorzyść) od średniej powiatowej (55,5%) i wojewódzkiej (62,9%).

POTENCJAŁ I WYKORZYSTANIE OZE

Na potencjał związany z wykorzystywaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) składa się m.in. energia uzyskiwana ze spalania biomasy, energia wiatru, promieniowania słonecznego oraz energia wody.

W gminie Kłodzko istnieje możliwość wykorzystania energii odnawialnej w związku z czym na jej terenie podejmowane są działania związane z wykorzystywaniem OZE. Ich wyrazem są m.in. projekty realizowane przy wsparciu środków unijnych.

W zakresie fotowoltaiki funkcjonuje Klaster Energii ARES (porozumienie energetyczne Ziemi Kłodzkiej), który uzyskał dofinansowanie m.in. na projekty dotyczące instalacji OZE (głównie PV).

W obiektach gminnych zainstalowane zostały zespoły pomp ciepła: w Wojborzu (3 sztuki w kaskadzie), w Jaskowej Dolnej w remizie OSP (1 sztuka gruntowa) oraz w szkołach w Ołdrzychowicach Kłodzkich i Krosnowicach występują zespoły pomp po kilka sztuk. Dodatkowo w obiektach gminnych, instalacje PV funkcjonują w 10 lokalizacjach.

Ilość energii wytwarzanej z instalacji OZE w gminie z instalacji fotowoltaicznych na podstawie zebranych wyników rzeczywistych i szacunkowych określa się na 100 000 kWh. Niestety gmina Kłodzko nie posiada informacji dotyczącej wytwarzanej energii z pomp ciepła.

Na terenie gminy Kłodzko znajduje się wiele budynków publicznych, które wymagają termomodernizacji. Możemy do nich zaliczyć:

- budynki szkół podstawowych w Kłodzku, Żelaźnie i Wojborzu,
- budynek przedszkola w Krosnowicach,
- budynek Biblioteki w Jaskowej Górnej,
- domy ludowe w Jaskowej Górnej, Jaskowej Dolnej i Wojciechowicach,
- świetlice w miejscowościach: Piskowice, Podtyń, Podzamek, Szalejów Górny, Ścinawica, Święcko.

Niestety gmina nie posiada danych na temat potrzeb termomodernizacyjnych budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych na terenie gminy.

W 2021 r. rozpoczął się proces termomodernizacji budynku instytucji kultury – Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji i Biblioteki Publicznej w Ołdrzychowicach Kłodzkich (planowane zakończenie prac 2022 r.).

Rozwój w zakresie OZE i podejmowanie dalszych inicjatyw w związku z produkcją zielonej energii, powinien być kluczowy dla procesów, które prowadzą do ograniczenia wydzielania gazów cieplarnianych na terenie gminy.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

STAN I JAKOŚĆ POWIETRZA

Gmina Kłodzko nie prowadzi badań zanieczyszczenia powietrza. Do miejscowości potencjalnie najbardziej zagrożonych zanieczyszczeniem powietrza zaliczyć można miejscowości tranzytowe takie jak: Bierkowice, Gołogłowy, Ołdrzychowice Kłodzkie, Podzamek, Świątko i Żelazno.

OBSZARY CHRONIONE²²

Część gminy znajduje się w zasięgu obszarów chronionych. Największe kompleksy obszarów chronionych występują we wschodniej części gminy.

Na obszarze gminy występują następujące obszary chronione:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”,
- Śnieżnicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa (PLH020043),
- Obszar Natura 2000 Góry Żłote (PLH020096),
- Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki (PLH020019),
- Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie (PLH020062) wraz z dwoma rezerwatami przyrody Cisowa Góra oraz Cisy,
- Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (PLH020071),
- pomniki przyrody,
- korytarz ekologiczny - Góry Stołowe – Wschód,
- lądowy korytarz ekologiczny – międzynarodowy Góry Żłote – Góry Sowie,
- rzeczne korytarze ekologiczne: Nysa Kłodzka i Ścinawka.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie”

Powierzchnia obszaru: 22500 ha, na terenie gminy: 3 342 ha. Obszar obejmuje głównie grzbiety tych gór pomiędzy przełęczą Kłodzką na wschodzie a doliną Bystrzycy Świdnickiej na zachodzie. Góry Sowie są zrębem tektonicznym zbudowanym z prekambryjskich gnejsów. Na szczytach i stokach występują ostańcowe skałki. Orograficznie Góry Bardzkie są przedłużeniem Gór Sowich. Zbudowane są ze sfałdowanych w orogenezie hercyńskiej skał paleozoicznych: zlepieńców, piaskowców i łupków oraz skał wulkanicznych. Oba pasma gór porasta las piętra regla dolnego. Na Bukowej Kalenicy w Górach Sowich utworzono rezerwat chroniący fragment pierwotnej puszczy sudeckiej. W Górach Bardzkich istnieją rezerваты Cisowa Góra i Cisy obejmujące fragmenty lasu mieszanego z dużymi skupiskami cisa.

Śnieżnicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną

Powierzchnia parku: 28800 ha, powierzchnia otuliny: 14900 ha. Na obszarze gminy znajduje się fragment parku o powierzchni 729 ha, położony w jej południowo-wschodniej części (sołectwa Droszków i Jaszkowa Górna). Park został utworzony w celu ochrony wartości przyrodniczych, unikalnej w skali Sudetów szaty roślinnej, z licznymi gatunkami karpackimi, karpacko-alpejskimi, gatunkami kalcyfilnymi i endemicznymi, jak również przyrody nieożywionej oraz zjawisk krasowych. Jak również w celu zachowania krajobrazu rolniczego i kulturowego, w tym otwartych, niezabudowanych przestrzeni w krajobrazie leśno-polno-łąkowym.

²² Opracowanie własne na podstawie informacji ze strony: <http://crfop.gdos.gov.pl> [dostęp: 8 lutego 2021].

Obszar Natura 2000 Przełom Nysy Kłodzkiej koło Morzyszowa (PLH020043)

Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa. Obszar zajmuje powierzchnię 330,7 ha. Obejmuje przełomowy odcinek Nysy Kłodzkiej na północ od Kłodzka między miejscowościami Młynów i Opolnica. W granicach gminy Kłodzko obszarem objęte są częściowo sołectwa: Młynów, Morzyszów, Podtyń i Ławica, położone w północno-wschodniej części gminy. Zbocza przełomu Nysy Kłodzkiej porośnięte są lasami liściastymi, głównie siedliskami jaworzyn i lasów klonowo-lipowych na stromych stokach i zboczach oraz ciepłolubnymi postaciami grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego. Stromo opadające ku rzece stoki stanowią miejsce występowania, zajmujących niewielkie powierzchnie, siedlisk ścian skalnych i urwisk krzemianowych z *Androsacion vandellii* oraz niezwykle rzadkich typów siedlisk przyrodniczych: subkontynentalnych zarośli peri-pannońskich oraz naskalnych, subpontyjskich muraw z kostrzewą bładą. Naturalne koryto Nysy Kłodzkiej kreuje warunki do rozwoju siedlisk związanych z wodami płynącymi: pionierskiej roślinności na kamieńcach górskich potoków, nizinnych i podgórskich rzek ze zbiorowiskami włosieniczników oraz łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych. W obrębie dna doliny Nysy zlokalizowane są także płaty niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie.

Obszar Natura 2000 Góry Złote (PLH020096)

Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa. Powierzchnia: 7128,9 ha. Obszar obejmuje wschodnią część gminy (sołectwo Droszków oraz fragment sołectwa Jaszkowa Górna). Obszar obejmuje północno-wschodnią część Gór Złotych, zbudowaną głównie ze skał metamorficznych i wylewnych, porośniętą lasami świerkowymi i bukowo świerkowymi. Niewielkie powierzchnie zajmują tereny otwarte, zajęte przez łąki, młaki i ziołorośla górskie. Obszar jest kluczowy dla zachowania bezkręgowców. Siedliska przyrodnicze grają tu rolę drugoplanową, choć znajdują się tutaj bardzo dobrze zachowane fragmenty młak węglanowych oraz różnych zbiorowisk leśnych. łąki zachowane w dolinach potoków, szczególnie koło Orłowca, Lutyni i Wrzosówki są bogate w chronione gatunki roślin naczyniowych. Na obszarze ostoi znajduje się duże zimowisko nietoperzy, w którym stwierdza się od kilkunastu do kilkudziesięciu nietoperzy z 7 gatunków. Obszar Gór Złotych jest szczególnie ważny dla zachowania populacji podkowca małego, nocka orzęsionego, nocka dużego i mopka. Znane są pojedyncze kryjówki letnie oraz zimowe podkowca małego i nocka orzęsionego.

Obszar Natura 2000 Pasma Krowiarki (PLH020019)

Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa. Powierzchnia: 5423,19 ha. Obszar obejmuje południową część gminy. Krowiarki są niewielkim, silnie rozczłonkowanym pasmem górskim w obrębie Masywu Śnieżnika. Niewielkie wzniesienia zbudowane są ze zmetamorfizowanych wapieni, widocznych w postaci naturalnych wychodni skalnych oraz odsłonień w licznych kamieniołomach. Naturalne lasy, żyzne i bardzo bogate florystycznie, są obecnie poroździelane na niewielkie kompleksy, izolowane polami i łąkami. W pokryciu terenu dominują lasy, ponadto dużą powierzchnię zajmują pola i łąki. Pozostałe tereny to czynne kamieniołomy, nieużytki porolne w różnym stadium regeneracji oraz inne siedliska antropogeniczne. W Krowiarkach występują głównie zubożałe postacie, bez części gatunków charakterystycznych. Głównymi gatunkami wyróżniającymi są wiechlina spłaszczona, czyścica drobnokwiatowa oraz zanokcica murowa. Z gatunków bezkręgowców związanych z tym siedliskiem wymienić można świrdrzyk ozdobny oraz gatunek ślimaka. Z siedliskiem współwystępuje siedlisko wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe, natomiast w bezpośrednim sąsiedztwie rozwijają się także murawy kserotermiczne i buczyny storczykowe, w tym ze stanowiskiem obuwika pospolitego.

Obszar Natura 2000 Góry Bardzkie (PLH020062)

Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa. Powierzchnia: 3379,67 ha. Obszar obejmuje wschodnią i północno-wschodnią część gminy. W strukturze użytkowania gruntów lasy obejmują 96% powierzchni obszaru, z czego 67% przypada na lasy liściaste, 2% na lasy iglaste, a na lasy mieszane 27% obszaru. Pozostałe 4% to siedliska łąkowe wraz z siedliskami zaroślowymi oraz siedliska rolnicze (1%). Góry Bardzkie stanowią kluczowy obszar dla ochrony jaworzyn miesięcznicowych. Cenne są tu również żyzne buczyny, znajduje się tu drugie co do wielkości (po Górach Kaczawskich) stanowisko tego siedliska. Obszar Góry Bardzkie utworzony został także dla ochrony nietoperzy, w szczególności stwierdzonych tu czterech kolonii nocka dużego. Pomimo zdecydowanej przewagi siedlisk leśnych, na omawianym obszarze występują także siedliska nieleśne, jednak na ogół o bardzo niewielkich arealach. W obrębie obszaru ustanowiono dwa rezerваты przyrody Cisowa Góra (18,6 ha) oraz Cisy (20,9 ha). Głównym przedmiotem ochrony obu tych rezerwatów są naturalne stanowiska cisa pospolitego.

Obszar Natura 2000 Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (PLH020071)

Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa. Powierzchnia: 21 324,86 ha. Obszar obejmuje swym zasięgiem północny fragment gminy w sołectwie Wilcza. W obszarze zlokalizowane są cenne obiekty – miejsca zimowania gatunków nietoperzy stanowiących przedmioty ochrony obszaru: mopka Barbastella barbastellus, nocka dużego Myotis myotis, nocka Bechsteina Myotis bechsteinii, nocka orzęsionego. Kolonia nocka dużego licząca ok. 700-800 osobników znajduje się w budynku mieszkalnym w Rościszowie. Z gatunków zwierząt, oprócz nietoperzy, na terenie ostoi zlokalizowano cenne stanowiska motyli, modraszka telejusa oraz modraszka nausitousa. Obszar obejmuje łącznie 13 typów siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony. Do najcenniejszych należą m. in. kompleks łąk Glinno-Zagórze, wyspowa stanowisko boru górnoreglowego na Wielkiej Sowie oraz kompleks torfowisk górskich pod Wielką Sową. Bardzo istotna jest obecność zajmujących w obszarze największą powierzchnię kwaśnych buczyn, które mogą stanowić obszar żerowiskowy dla kolonii rozrodzkiej nocka dużego w Rościszowie. Na liście przedmiotów ochrony występuje także zanokcica serpentynowa, mająca w obszarze jedno z 11 stanowisk w Polsce. W Ostoi Nietoperzy Gór Sowich występują ponadto siedliska, które na opisywanym obszarze występują w formie nieistotnej dla ich ochrony: murawy kserotermiczne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.

Pomniki przyrody rozlokowane są pojedynczo lub w formie zgrupowań drzew w różnych lokalizacjach na obszarze gminy, są to między innymi buk pospolity, platan klonolistny, dąb szypułkowy, cis pospolity, żywotnik olbrzymi, lipa drobnolistna, jesion wyniosły, klon jawor, kasztanowiec zwyczajny, topola kanadyjska.

Przez wschodnią część gminy z północy na południe gminy przebiegną dwa korytarze ekologiczne korytarz ekologiczny – Góry Stołowe – Wschód oraz lądowy korytarz ekologiczny – międzynarodowy Góry Złote – Góry Sowie.

Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych według GUS (bez Obszarów Natura 2000) wynosiła w gminie Kłodzko w 2020 r. 4071 ha, co stanowiło ok. 6,6% ogółu obszarów prawnie chronionych w powiecie kłodzkim.

Tabela 61. Obszary prawnie chronione (w ha)

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Kłodzko	4 071	4 071	100,0
Gmina Bystrzyca Kłodzka	14 037	14 037	100,0
Gmina Duszniki-Zdrój	1 663	1 663	100,0
Miasto Kłodzko	-	-	-
Gmina Kudowa-Zdrój	1 084	1 085	100,1

Jednostka terytorialna	2014	2020	2014=100(%)
Gmina Łądek-Zdrój	5 780	5 780	100,0
Gmina Lewin Kłodzki	741	745	100,5
Gmina Międzylesie	9 730	9 730	100,0
Miasto Nowa Ruda	-	-	-
Gmina Nowa Ruda	3 558	3 559	100,0
Gmina Polanica-Zdrój	417	417	100,0
Gmina Radków	2 889	2 892	100,1
Gmina Stronie Śląskie	11 283	11 362	100,7
Gmina Szczytna	6 359	6 360	100,0
Powiat kłodzki	61 612	61 701	100,1
Dolny Śląsk	371 093	371 135	100,0

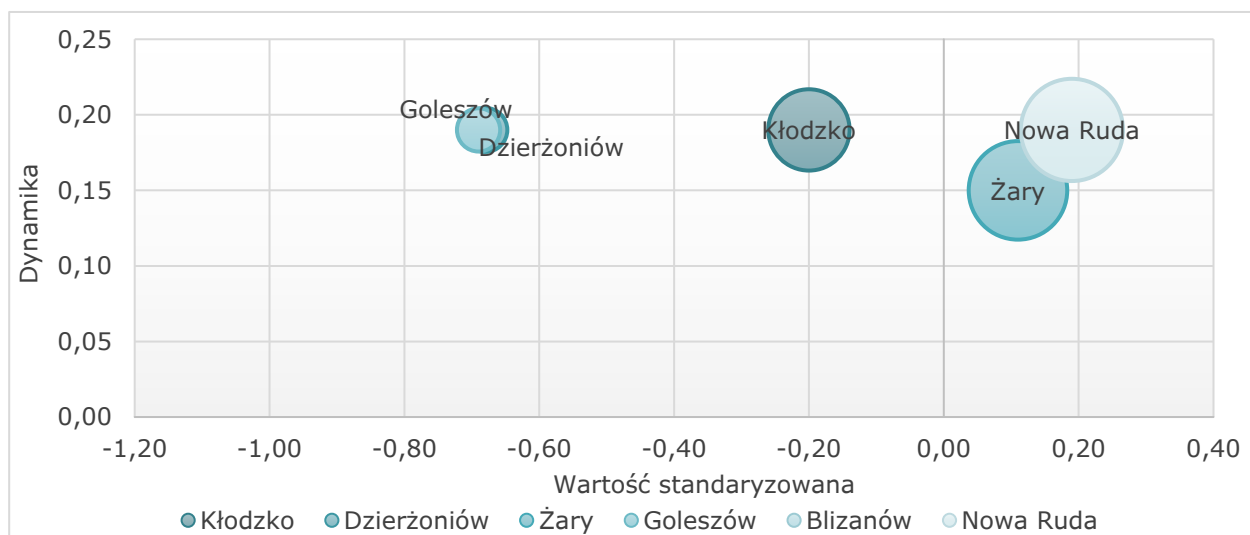
Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych MRL pod względem udziału obszarów chronionych do powierzchni całkowitej gminy, gmina Kłodzko zajęła trzecie miejsce spośród wszystkich jednostek wybranych do porównania, osiągając tym samym wartość nominalną na poziomie 16,08%. Jednocześnie wszystkie gminy charakteryzują się dynamiką zmian na zbliżonym do siebie stałym poziomie.

Tabela 62. Udział (%) obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy

Jednostka terytorialna	Wartość nominalna	Wartość standaryzowana	Dynamika
Gmina Kłodzko	16,08	-0,20	0,19
Gmina Dzierżoniów	4,69	-0,68	0,19
Gmina Żary	23,65	0,11	0,15
Gmina Nowa Ruda	25,48	0,19	0,19
Gmina Goleszów	4,52	-0,69	0,19
Gmina Blizanów	0,00	-0,88	0,19

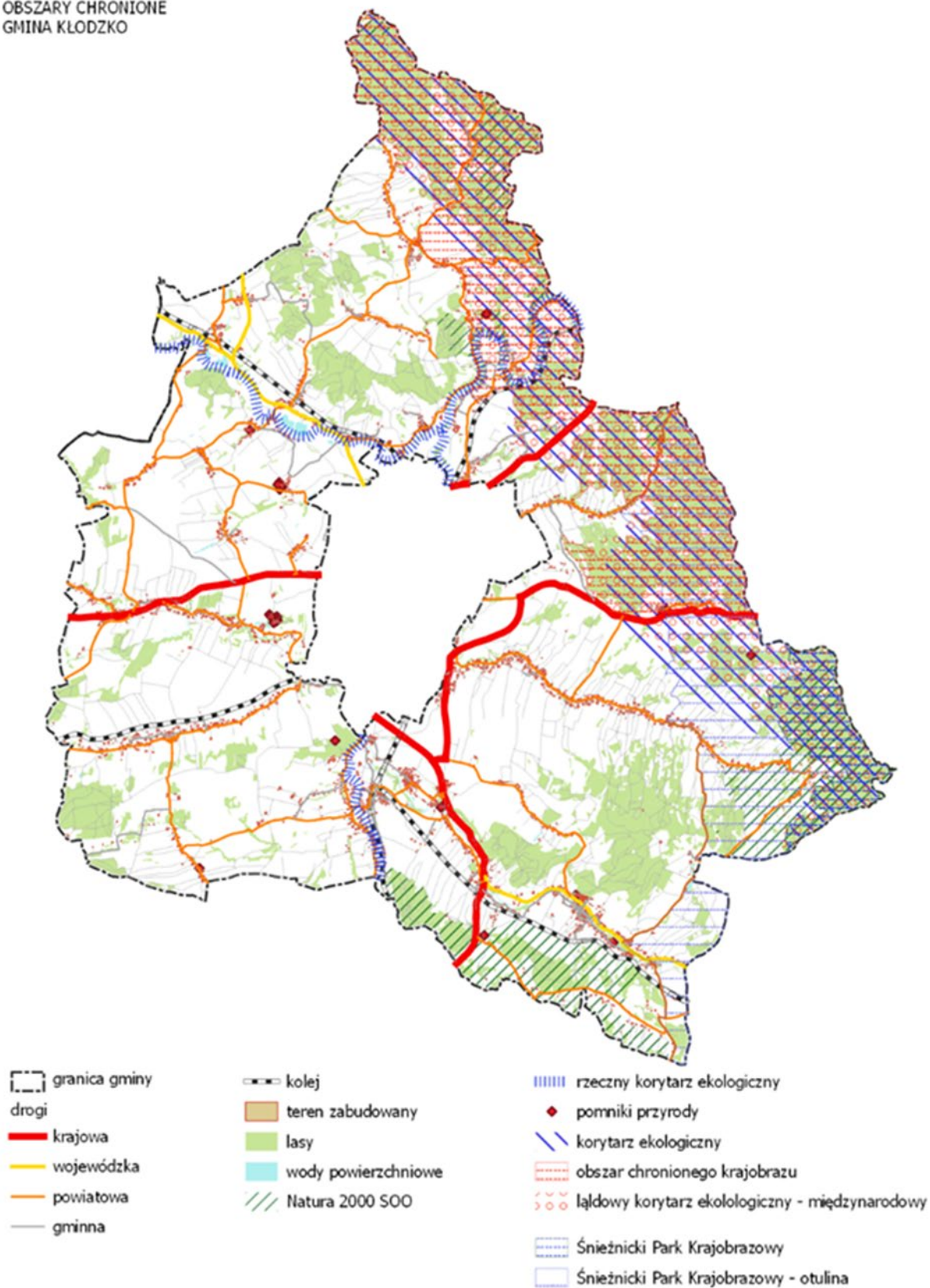
Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

Rysunek 27. Udział (%) obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL – System Analiz Samorządowych (SAS).

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA
 OBSZARY CHRONIONE
 GMINA KŁODZKO

Rysunek 28. Obszary chronione na terenie gminy Kłodzko

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k oraz danych GDOŚ.

ZAGROŻENIE POWODZIĄ

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią obszary szczególnego zagrożenia uwzględnia się w strategii rozwoju gminy.

Gmina Kłodzko leży w obszarze gospodarowania wodami dorzecza Odry, a dokładniej w regionie wodnym środkowej Odry – zarządzanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW) we Wrocławiu.

Na terenie gminy występuje zagrożenie powodziowe. W celu ograniczenia potencjalnie negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia oraz mienia mieszkańców należy stosować ustalenia wynikające z Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru Odry. Realizacja ustaleń niniejszego planu skutecznie zapobiega powstawaniu szkód wywołanych powodzią²³.

Wzdłuż Nysy Kłodzkiej zostały zidentyfikowane dodatkowo obszary zagrożone podtopieniami. Pożądane działania zapewniające ochronę przed podtopieniami to:

- zwiększanie retencji potencjalnie zalewanych terenów poprzez dolesienia,
- zmiana rolniczego sposobu użytkowania terenów potencjalnie zalewowych,
- rozbudowa systemu odwodnień powierzchniowych²⁴

Zbiorniki przeciwpowodziowe mają gromadzić wodę w okresie powodzi (zapobiegając tym samym skutkom powodzi). Na obszarze gminy Kłodzko zlokalizowane są dwa suche zbiorniki wodne:

- w miejscowości Krosnowice o pojemność 1 900 000 m³, max. pow. zalewu 44 ha,
- w miejscowości Szalejów Górny o pojemności 9 900 000 m³, max. pow. 118,7 ha.

W miejscowości Szalejów Dolny i Górny prace związane z budową suchych zbiorników przeciwpowodziowych rozpoczęto w 2018 r. (zakończenie robót planowane jest na 2024 r.) – inwestorem jest Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”.

Status obszarów szczególnego zagrożenia powodzią został uregulowany w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne²⁵. Zgodnie z tym przepisem obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują przepisy odrębne określone w ustawie Prawo wodne są:

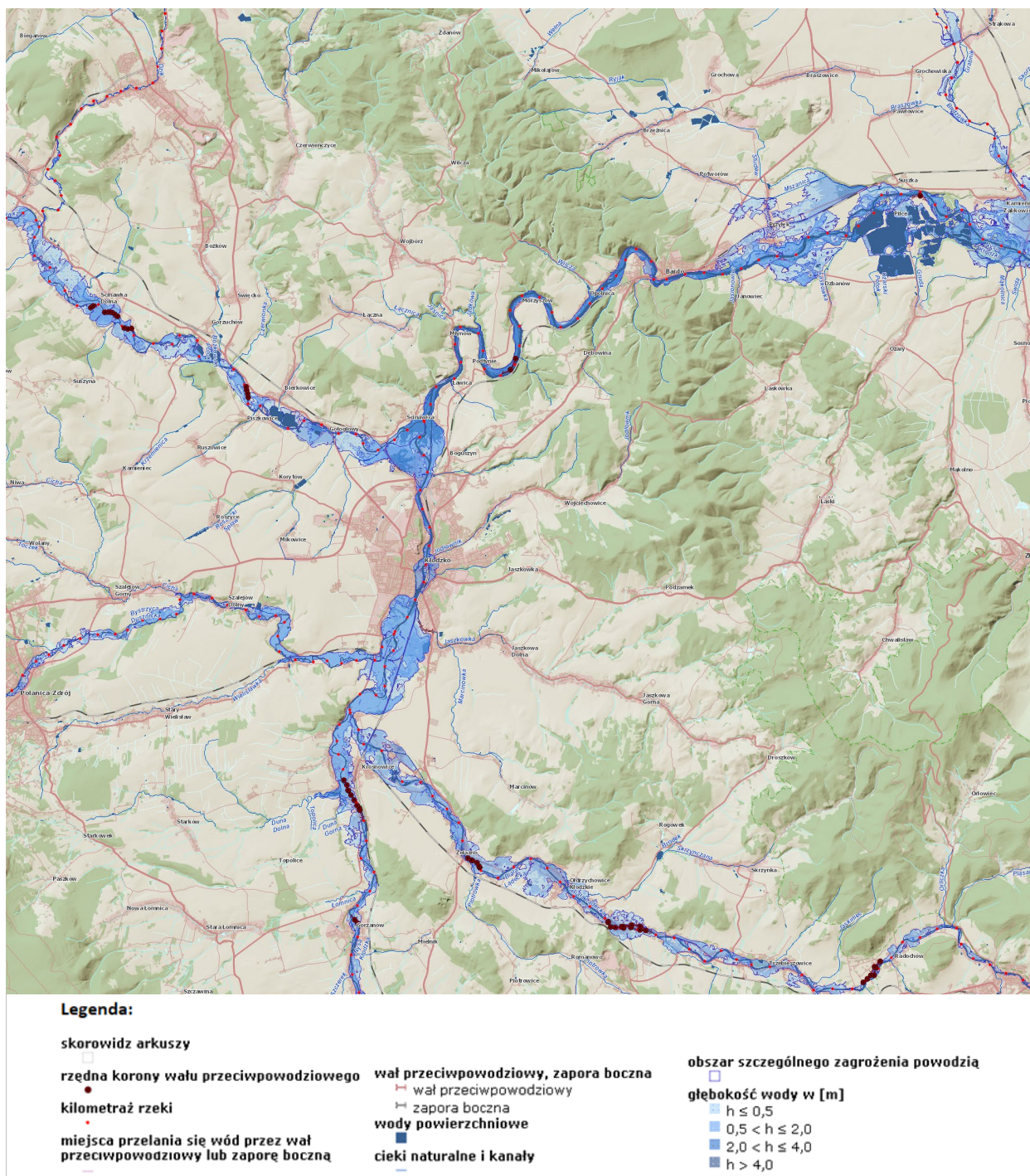
- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ustawy Prawo wodne, stanowiące odrębne działki ewidencyjne.

W celu przedstawienia wyżej wymienionych obszarów posłużono się załącznikami graficznymi z mapami zagrożenia powodziowego dla gminy Kłodzko z uwzględnieniem Q1% oraz Q10%.

²³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1938).

²⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłodzko, 2021 r. (Załącznik Nr 1 do uchwały nr 277/VIII/2021 Rady Gminy Kłodzko z dnia 27 maja 2021 r.), s. 30.

²⁵ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.).

Rysunek 29. Mapy zagrożenia powodziowego dla gminy Kłodzko z uwzględnieniem Q1% i Q10%
 Źródło: Hydroportal Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie [dostęp: 22 września 202w].

ZAGROŻENIE SUSZĄ

Dokumentem, który ma za zadanie poprawę stanu gospodarki wodnej jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy. Plan ten, zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy Prawo wodne zawiera:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Gmina Kłodzko została w nim zakwalifikowana do obszaru dorzecza Odry.

Ocenę łącznego zagrożenia suszą w powyższym dokumencie uzyskano poprzez zsumowanie wyników zagrożenia uzyskanych kolejno dla suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. W obszarze dorzecza Odry zasięg terenów ekstremalnego i silnego zagrożenia suszą stanowi 71,45%.

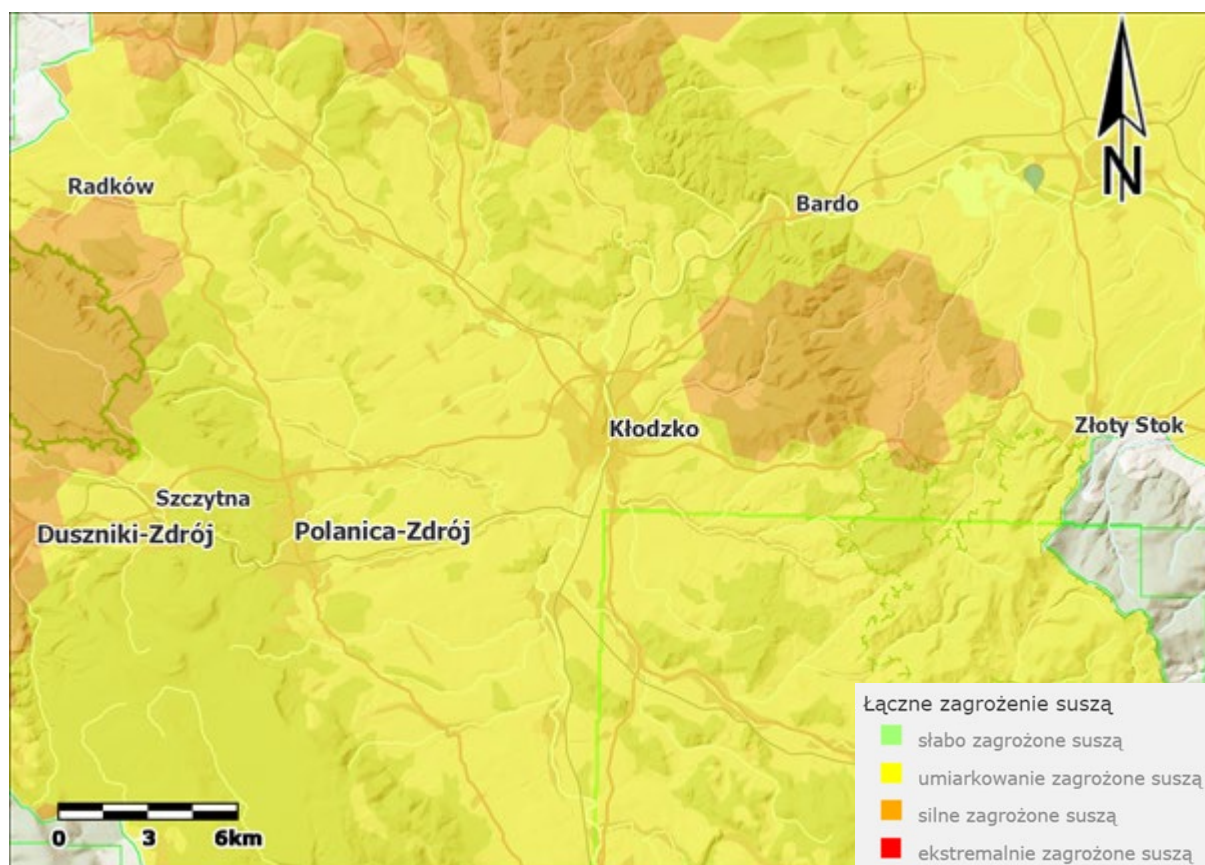
Tabela 63. Stopień zagrożenia suszą w obszarze dorzecza Odry (% pow. obszaru dorzecza)

Tereny słabo zagrożone suszą	Tereny umiarkowanie zagrożone suszą	Tereny silnie zagrożone suszą	Tereny ekstremalnie zagrożone suszą
7,62	20,55	64,71	6,94

Źródło: Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (2021).

Skala zagrożenia zjawiska suszy zarówno w podziale na jej typy, jak i w ujęciu sumarycznym wskazuje na silną potrzebę realizacji działań zmierzających do obniżania potencjału jej ryzyka.

Poniższa mapa prezentuje ocenę zagrożenia suszą przez wszystkie analizowane typy suszy i pozwala na podjęcie optymalnych racjonalnych decyzji przez odpowiednie organy i ośrodki decyzyjne w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, w tym na podstawie zapisów katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy dla efektywnego wdrażania poszczególnych działań²⁶.

Rysunek 30. Plan przeciwdziałania skutkom suszy – łączne zagrożenie suszą

Źródło: Hydroportal Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie [dostęp: 30 czerwca 2022].

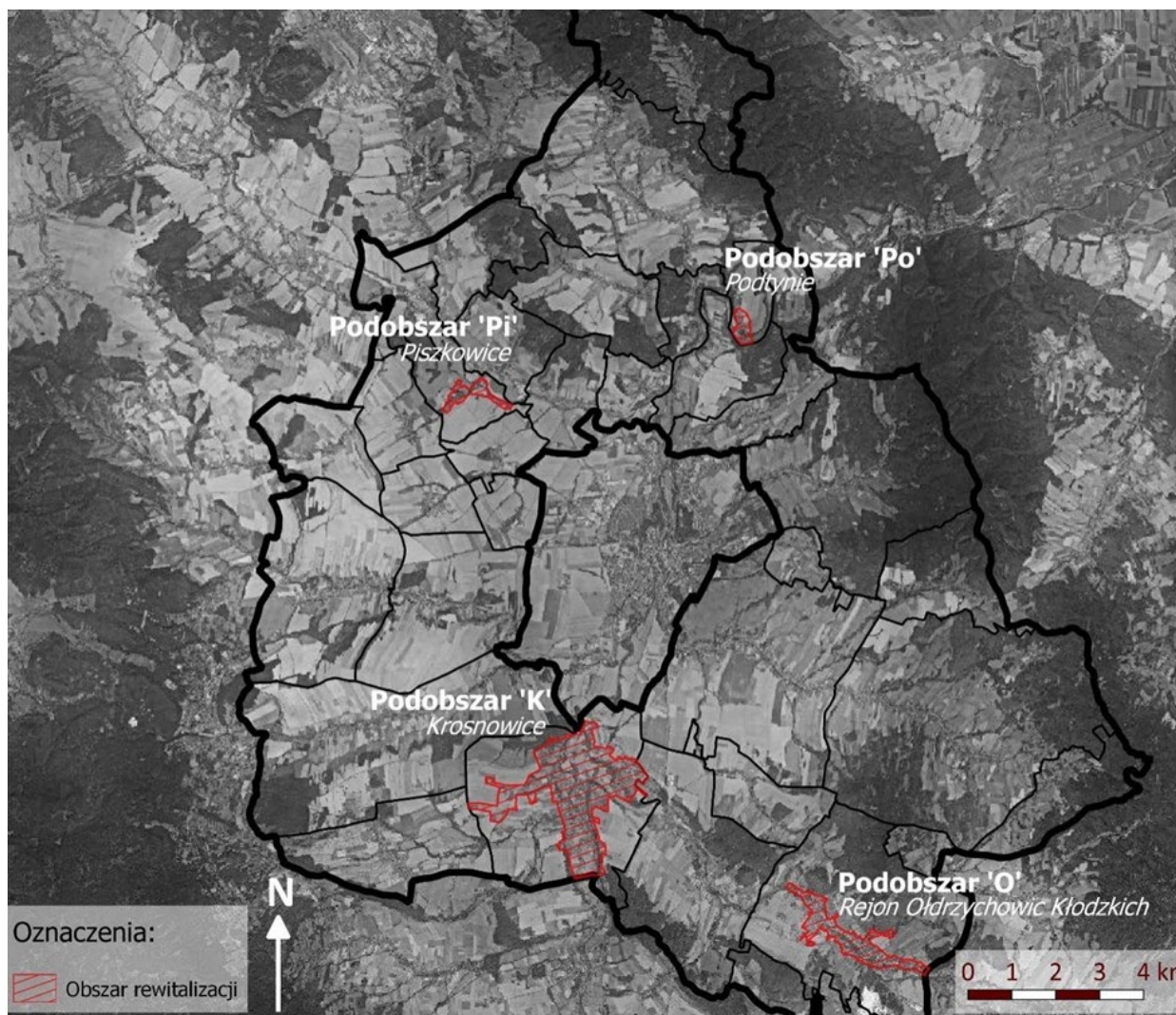
²⁶ Załącznik nr 4 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615)

OBSZARY ZDEGRADOWANE

Gmina posiada Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłodzko na lata 2016-2023, który został przyjęty uchwałą nr 183/VII/2016 z dnia 30 maja 2016 r. Rady Gminy Kłodzko. W dokumencie został wyznaczony obszar składający się z 4 podobszarów:

- Podobszar „K” – obejmujący miejscowość Krosnowice,
- Podobszar „O” – obejmujący rejon w granicach Ołdrzychowic Kłodzkich,
- Podobszar „Pi” – obejmujący miejscowość Piskowice,
- Podobszar „Po” – obejmujący miejscowość Podtynie.

Całkowity obszar rewitalizacji w gminie obejmuje 2,45% jej powierzchni (692,15 ha). Na koniec 2014 r. zamieszkiwany był przez 29,64% populacji gminy (5112 osób)²⁷.

Rysunek 31. Obszar rewitalizacji w gminie Kłodzko

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłodzko na lata 2016-2023.

Na terenie gminy występują obszary przemysłowe wymagające rewitalizacji lub zagospodarowania. Zajmują pow. ok. 3 ha i zlokalizowane są w miejscowościach:

- Krosnowice – teren byłego zakładu odzieżowego „Bobo”,
- Ołdrzychowice Kłodzkie – byłe Zakłady Przemysłu Lniarskiego „Lech”.

²⁷ Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłodzko na lata 2016-2023.

II.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy, w gminie Kłodzko występują zarówno potencjały, jak i problemy rozwojowe. Ich identyfikacja jest niezbędna do prawidłowego sformułowania celów i kierunków działań w Strategii. Problemy i potencjały zidentyfikowano i przedstawiono odrębnie dla trzech sfer będących przedmiotem wcześniejszej diagnozy, tj.:

- sfery społecznej,
- sfery gospodarczej,
- sfery przestrzennej.

Należy podkreślić, że we wnioskach przedstawiono **najważniejsze problemy i potencjały gminy Kłodzko**, które w największym stopniu wpływają na aktualną sytuację gminy i mogą wpływać na jej dalszy rozwój. Analiza problemów i potencjałów rozwojowych jest równoważna metodzie analizy SWOT.

SFERA SPOŁECZNA

Problemy rozwojowe:

- widoczne negatywne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny, postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- niezadawalający poziom aktywności mieszkańców,
- występowanie negatywnych zjawisk społecznych – uzależnienia, przemoc w rodzinie, zadłużenie mieszkańców,
- niewystarczająca liczba miejsc dla ludzi samotnych,
- niewystarczające zasoby kadrowe w zakresie pomocy społecznej i terapeutycznej,
- ograniczony dostęp do miejsc w placówkach zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 i placówkach wychowania przedszkolnego,
- niezadawalające wyniki uczniów szkół podstawowych z egzaminów z matematyki i z języka angielskiego,
- ograniczony dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej,
- niezadawalająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców i turystów,
- niezadawalający dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Potencjały rozwojowe:

- rozwinięta oferta kulturalna,
- prężnie działające świetlice tematyczne,
- dobrze rozwinięta i prężnie działająca sieć biblioteczna,
- dobra infrastruktura oświatowa,
- rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna i kulturalna.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że gmina Kłodzko zmagą się z problemami demograficznymi. Na terenie gminy utrzymuje się ujemny przyrost naturalny, co przyspiesza proces starzenia się społeczeństwa. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa skutkować będzie wzrostem popytu na infrastrukturę i usługi związane z opieką nad osobami samotnymi. Niestety, aktualnie na terenie gminy występują braki w niniejszej infrastrukturze.

Negatywnie na sytuację demograficzną gminy Kłodzko może rzutować zdiagnozowany problem z dostępnością do miejsc w placówkach zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 i w placówkach wychowania przedszkolnego. Jednocześnie na terenie gminy widoczne są również negatywne zjawiska społeczne takie jak: uzależnienia, przemoc w rodzinie, zadłużenie, apatia i bierność mieszkańców. Zjawiska te w połączeniu z niewystarczającymi zasobami kadrowymi w zakresie pomocy społecznej i terapeutycznej oraz ograniczonym dostępem do wysokiej jakości usług medycznych obniżają atrakcyjność gminy jako miejsca do życia. Negatywnie na atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania wpływa także niezadawalającym poziomem edukacji, chociaż należy podkreślić, że gmina dysponuje dobrą infrastrukturą oświatową.

Dodatkowo gmina zmagą się z problemem niezadawalającej oferty umożliwiającej zagospodarowanie czasu wolnego. Jednocześnie jednak gmina dysponuje bogatą ofertą kulturalną, prężnie działającymi świetlicami oraz rozwiniętą siecią biblioteczną. Z powyższego zestawienia wynika, że albo oferta gminy nie jest dopasowana do oczekiwań poszczególnych grup wiekowych mieszkańców, albo występuje bariera komunikacyjna na linii gmina-mieszkańcy, co sprawia, że mieszkańcy nie znają oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej oferowanej przez jednostki gminne.

Negatywnie na poziom życia mieszkańców gminy Kłodzko wpływać może także niezadawalający dostęp do szerokopasmowego Internetu. Wagę problemu uwidoczniła pandemia i związana z nią zdalna nauka i praca.

Równocześnie, jak wynika z diagnozy ważnym atutem gminy jest dobry dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, który jednak nie w pełni zaspakaja potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

SFERA GOSPODARCZA

Problemy rozwojowe:

- niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców,
- niezadawalająca innowacyjność lokalnych przedsiębiorstw,
- niezadawalająca dostępność do infrastruktury gospodarczej i usług świadczonych przez IOB,
- brak podmiotów ekonomii społecznej aktywizujących gospodarczo osoby zagrożone marginalizacją np. spółdzielni socjalnych,
- problemy z infrastrukturą energetyczną i komunikacyjną,
- zdekapitalizowane obiekty zabytkowe,
- niezadawalająca promocja produktów lokalnych i potencjału turystycznego.

Potencjały rozwojowe:

- potencjał do rozwoju turystyki,
- potencjał do rozwoju rolnictwa i produkcji żywności wysokiej jakości,
- funkcjonowanie podstrefy Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK”,
- możliwość wprowadzenia ulgi dla potencjalnych inwestorów i pod działalność gospodarczą.

Analiza sfery gospodarczej prowadzi do wniosku, że życie gospodarcze w gminie Kłodzko w dużej mierze bazuje na potencjale endogennym, zwłaszcza rolniczym i turystycznym. Jednak, jak wykazały warsztaty potencjał endogennej gminy nie jest w pełni wykorzystywany, na co wpływ mogą mieć m.in. zdekapitalizowane obiekty zabytkowe oraz niewystarczająca i nieskoordynowana promocja.

Potencjał gospodarczy gminy wzmacnia funkcjonowanie na jej obszarze podstrefy SSE.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy na terenie gminy niezadawalająca jest również dostępność do: uzbrojonych terenów inwestycyjnych, infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość i usług świadczonych przez IOB. Brakuje np. inkubatora przedsiębiorczości. Niniejsza sytuacja może negatywnie wpływać zarówno na zaobserwowany relatywnie niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców, jak i na niezadawalający poziom innowacyjności lokalnych firm.

Atrakcyjność inwestycyjną gminy obniżają również problemy z funkcjonowaniem infrastruktury energetycznej oraz nieadekwatne do potrzeb powiązania komunikacyjne gminy z głównym ciągiem komunikacyjnym województwa dolnośląskiego tj. autostradą A4.

Na terenie gminy brakuje także podmiotów ekonomii społecznej np. spółdzielni socjalnych, które aktywizowałyby osoby zagrożone marginalizacją, a tym samym redukowały sferę ubóstwa.

Jednocześnie gmina Kłodzko posiada potencjał do rozwoju rolnictwa i produkcji żywności wysokiej jakości. Dodatkowo pobudzeniu przedsiębiorczości i pozyskaniu nowych inwestorów sprzyja możliwość wprowadzenia ulgi dla potencjalnych inwestorów zainteresowanych ulokowaniem na terenie gminy działalności gospodarczej.

SFERA PRZESTRZENNA

Problemy rozwojowe:

- wymagająca rozbudowy i modernizacji infrastruktura drogowa i towarzysząca,
- niezadawalający stan transportu zbiorowego,
- zagrożenia w ruchu drogowym (np. osuwiska skalne),
- problemy z funkcjonowaniem gospodarki odpadami,
- zbyt mały udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy,
- wysoka energochłonność budynków, budowli i oświetlenia ulicznego,
- niezadawalający stan techniczny budynków i budowli,
- niezadawalające zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
- niewystarczająca podaż dobrej jakości mieszkań komunalnych oraz mieszkań chronionych i niskoczynszowych,
- niezadawalające pokrycie gminy infrastrukturą sieciową,
- zagrożenie suszą i powodzią.

Potencjały rozwojowe:

- korzystne położenie gminy,
- dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych i wewnętrznych,
- duże walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- zasoby lokalowe możliwe do wykorzystania po wcześniejszej modernizacji,
- dostęp do terenów rekreacyjnych.

Potencjałem gminy Kłodzko jest jej korzystne położenie oraz dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych. Niestety aktualny stan dróg powiatowych i wojewódzkich oraz infrastruktury towarzyszącej jest niezadawalający, co ogranicza zewnętrzną dostępność komunikacyjną gminy. Dodatkowo lokalizacja gminy sprawia, że na jej obszarze występują specyficzne zagrożenia w ruchu drogowym takie jak osuwiska skalne. Barięą ograniczającą dostępność gminy, a tym samym jej potencjał rozwojowy jest również brak lądowiska/lotniska.

Dodatkowo, jak wynika z warsztatów istnieją problemy z funkcjonowaniem transportu zbiorowego. W rezultacie mieszkańcy poszczególnych miejscowości mają utrudniony dostęp do miasta powiatowego – Kłodzka.

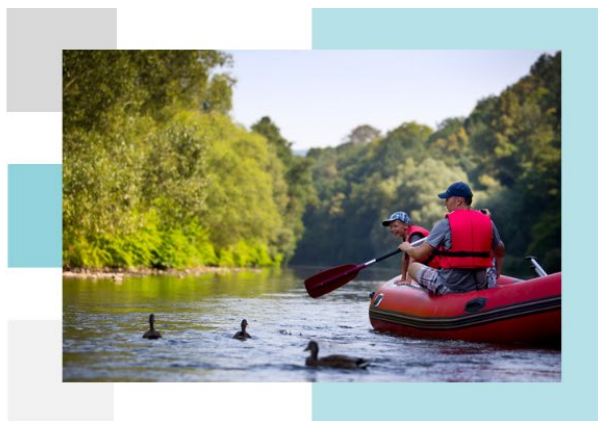
Wpływ na kształtowanie się negatywnych trendów demograficznych może mieć także niewystarczająca podaż dobrej jakości mieszkań komunalnych oraz mieszkań chronionych i niskoczynszowych. Jednocześnie istniejące budynki i budowle nie zawsze są w dobrym stanie technicznym. Niezadawalające jest również zagospodarowanie przestrzeni publicznej, która aktualnie w ograniczony sposób pełni funkcje integracyjną i rekreacyjną.

Problemem zdiagnozowanym na terenie gminy jest także niezadawalający dostęp do infrastruktury sieciowej, zwłaszcza gazowej i kanalizacyjnej. Powyższe przekłada się na niesatysfakcjonujący stan środowiska naturalnego. Problemom środowiskowym sprzyja również ograniczone wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w połączeniu z nadal wysoką energochłonnością budynków i budowli oraz wykorzystywaniem tradycyjnych systemów grzewczych. Usprawnienia wymaga także gospodarka odpadami.

Należy również wspomnieć, że gmina Kłodzko narażona jest na negatywne skutki zmian klimatu i to zarówno na suszę, jak i na powódzie.

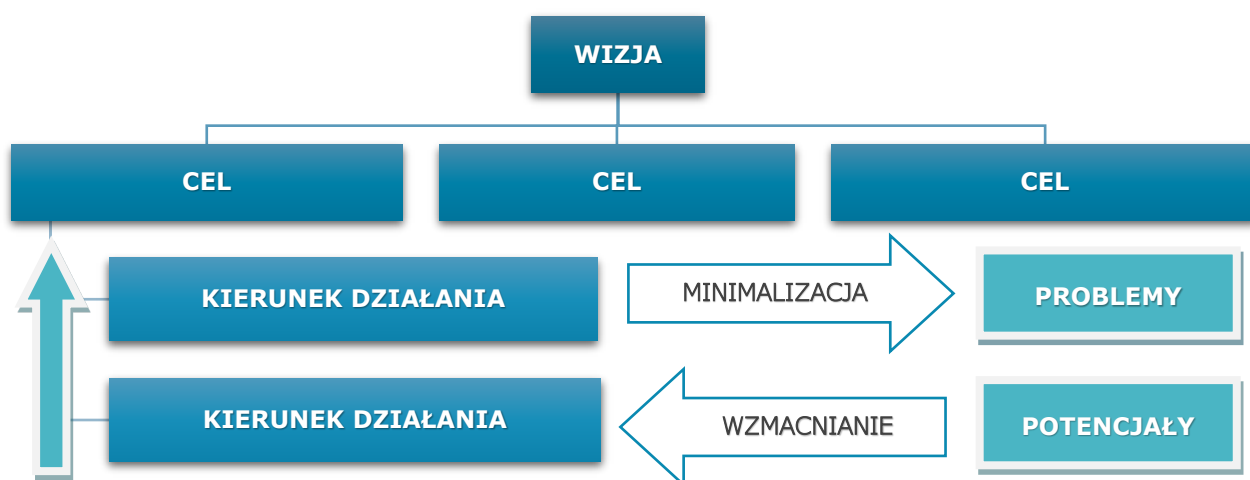
Niepodważalnym atutem gminy są jej wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Silną stroną gminy jest także dobra dostępność do terenów zielonych i rekreacyjnych. Gmina posiada także w zasobie komunalnym nieruchomości, które po modernizacji mogą zostać wykorzystane do realizacji jej zadań w sferze społecznej.

III. CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH

WSTĘP

Przedstawiony diagram prezentuje logikę interwencji oraz relacje pomiędzy problemami i potencjałami rozwojowymi zidentyfikowanymi w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej a planowaną strategią interwencji do roku 2030.

Rysunek 32. Logika interwencji Strategii

Źródło: opracowanie własne.

Logika interwencji polega na tym, że poprzez wdrażanie kierunków działań zaproponowanych dla każdego celu strategicznego oraz poprzez wykorzystanie i wzmacnianie potencjałów rozwojowych realizowane będą cele strategiczne w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W konsekwencji niwelowane będą problemy rozwojowe i zrealizowana zostanie wizja w perspektywie do 2030 r.

Zarówno cele, jak i kierunki działań zostały opisane w dalszej części niniejszego rozdziału. Wykazano również spójność poszczególnych celów strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

ZASADY

Przy wdrażaniu Strategii respektowane będą następujące zasady:

1. **Zasada subsydiarności** – oznacza, że w realizację strategii powinny włączyć się wszystkie organy władzy publicznej oraz przedsiębiorstwa i obywatele. Każdy szczebel władzy powinien realizować tylko te zadania, które nie mogą być skutecznie zrealizowane przez szczebel niższy lub same jednostki działające w ramach społeczeństwa²⁸.
2. **Zasada zrównoważonego rozwoju** – oznacza rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie²⁹.
3. **Zasada inteligentnego rozwoju** – oznacza wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury i jej komponentów składowych, a także do podniesienia świadomości mieszkańców”³⁰.
4. **Zasada dostępności** – oznacza zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami, będącej wynikiem uwzględnienia uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego usprawnienia³¹.
5. **Zasada koncentracji** – oznacza taką interwencję, która, aby przyniosła efekt, nie powinna być rozproszona, lecz skoncentrowana na niewielu precyzyjnie określonych celach i obszarach³².

SCENARIUSZE ROZWOJU

W trakcie prac nad Strategią analizowano trzy scenariusze rozwoju, które zostały opisane poniżej oraz przedstawione na diagramie. W scenariuszach analizowano najważniejsze problemy zidentyfikowane w każdej ze sfer (społecznej, gospodarczej i przestrzennej).

Scenariusz „**Gospodarka podporządkowana środowisku**” – jest to scenariusz zakładający dominację sfery środowiskowej. W tym przypadku priorytetem są działania związane z ochroną środowiska., co może skutkować ograniczeniem inwestycji gospodarczych oraz stagnacją w sferze społecznej.

Scenariusz „**Gospodarka podporządkowana środowisku**” został odrzucony, gdyż doprowadziłby do regresu poziomu rozwoju gminy. Atrakcyjność inwestycyjna gminy uległaby zmniejszeniu, a przedsiębiorstwa poddane presji ekologicznej, zmuszone zostałyby do ograniczania działalności. W rezultacie doszłoby do zmniejszenia dochodów budżetu gminy, co skutkowałoby ograniczeniem wydatków inwestycyjnych w sferze społecznej. W konsekwencji nasiliłby się odpływ z obszaru gminy mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych.

Scenariusz „**Radykalna dywersyfikacja**” – jest to scenariusz zakładający radykalną zmianę dotychczasowych kierunków rozwoju gminy. Nowo lokowane przedsiębiorstwa nie będą powiązane z endogennym potencjałem gminy. Dodatkowo inwestycje blokowane będą przez mieszkańców, co wydłuży proces inwestycyjny. Jednocześnie ograniczenie działalności tradycyjnych branż negatywnie wpłynie na dochody gminy, co skutkować będzie mniejszymi wydatkami inwestycyjnymi. W konsekwencji gmina stanie się miejscem mało atrakcyjnym do życia, a to nasili procesy migracyjne.

²⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Zasada_pomocniczo%C5%9Bci#Zasada_subsydiarno%C5%9Bci_w_Polsce [dostęp: 17 maja 2022].

²⁹ „Nasza Wspólna Przyszłość” – Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju ONZ, kwiecień 1987 r.

³⁰ Committee of Digital and Knowledge-based Cities, 2012 r.

³¹ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

³² <https://power.cpe.gov.pl/strony/zasada-koncentracji> [dostęp: 17 maja 2022].

Scenariusz „Radykalna dywersyfikacja” został odrzucony, ponieważ nie gwarantuje gminie trwałego rozwoju. Istnieje niebezpieczeństwo, że gmina nie osiągnie nowych przewag konkurencyjnych, a jednocześnie utraci dotychczasowe atuty.

Scenariusz „Zrównoważona specjalizacja” – jest to scenariusz wiążący rozwój gminy z jej potencjałem endogenym. Wymaga on jednak większej przedsiębiorczości mieszkańców oraz wzrostu innowacyjności lokalnych firm. Scenariusz zakłada stworzenie konkurencyjnego obszaru, generującego dochody umożliwiające gminie prowadzenie aktywnej polityki inwestycyjnej. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej połączony z rozszerzeniem oferty usług publicznych i społecznych powinien uczynić gminę atrakcyjnym miejscem do życia.

Scenariusz „Zrównoważona specjalizacja” został zaakceptowany. Jego realizacja doprowadzi do stworzenia warunków do szybkiego i trwałego rozwoju gminy.

Rysunek 33. Analizowane scenariusze rozwoju

Źródło: opracowanie własne.

GMINA KŁODZKO

INNOWACYJNY ROZWÓJ ZAKORZENIONY W TRADYCJI

Realizacja przyjętych w Strategii celów i kierunków działań sprawi, że gmina Kłodzko wzmocni swoją pozycję konkurencyjną oraz stanie się miejscem atrakcyjnym do życia i prowadzenia działalności gospodarczej.

W sferze gospodarczej nastąpi wzrost znaczenia nowoczesnego przemysłu wdrażającego zielone innowacje, współpracującego z branżą turystyczną i rolnictwem. Nowo powstające przedsiębiorstwa generować będą m.in. miejsca pracy dla osób z wyższym wykształceniem, co wzmocni atrakcyjność lokalnego rynku pracy, zwłaszcza dla ludzi młodych. Sytuacja powyższa sprzyjać będzie zahamowaniu negatywnych trendów demograficznych.

W sferze społecznej, nastąpi rozwój wysokiej jakości usług publicznych i społecznych. Równocześnie wzrostowi jakości życia mieszkańców sprzyjać będzie budowa/modernizacja infrastruktury społecznej. Działania powyższe przyczynią się do włączenia społecznego osób zagrożonych marginalizacją oraz integracji i aktywizacji lokalnej społeczności.

Nastąpią także korzystne zmiany w sferze środowiskowej i przestrzennej. Gmina przejdzie transformację energetyczną, co doprowadzi do redukcji niskiej emisji. Jednocześnie rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego wzmocni zewnętrzną dostępność i wewnętrzną spójność komunikacyjną gminy.

Realizacja Strategii wpłynie również korzystnie na estetykę gminy, co wzmocni jej pozytywny wizerunek wśród mieszkańców, przedsiębiorców i turystów.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

W tabeli przedstawiono układ celów i kierunków działań, który został szerzej opisany w dalszej części niniejszego rozdziału.

Tabela 64. Zestawienie celów i kierunków działań Strategii

Cel 1. Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie kapitału społecznego	Cel 2. Przyspieszenie lokalnego rozwoju gospodarczego	Cel 3. Wzmocnienie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia
Kierunek działania 1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości infrastruktury i usług wychowawczo-edukacyjnych	Kierunek działania 2.1. Rozwój infrastruktury gospodarczej i towarzyszącej oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Kierunek działania 3.1. Rozwój planowania przestrzennego i budownictwa mieszkaniowego
Kierunek działania 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców	Kierunek działania 2.2. Poprawa dostępności do usług świadczonych przez IOB i wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców	Kierunek działania 3.2. Wzmocnienie zewnętrznej dostępności i wewnętrznej spójności komunikacyjnej gminy
Kierunek działania 1.3. Rozwój infrastruktury i usług świadczonych przez instytucje kultury	Kierunek działania 2.3. Wielokierunkowy rozwój turystyki	Kierunek działania 3.3. Rewitalizacja przestrzeni publicznej
Kierunek działania 1.4. Poprawa dostępności do usług medycznych i prozdrowotnych oraz wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami	Kierunek działania 2.4. Wzmocnienie działań promocyjnych oraz utworzenie spójnego systemu promocji gospodarczej gminy	Kierunek działania 3.4. Wzmacnianie procesów transformacji energetycznej
Kierunek działania 1.5. Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu oraz e-usług publicznych	Kierunek działania 2.5. Wsparcie zrównoważonego rozwoju rolnictwa oraz produktów lokalnych	Kierunek działania 3.5. Usprawnienie gospodarki odpadami oraz rozwój infrastruktury ochrony środowiska
Kierunek działania 1.6. Wzmocnienie polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym		Kierunek działania 3.6. Poprawa stanu bezpieczeństwa
		Kierunek działania 3.7. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Źródło: opracowanie własne.

CEL 1. PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Wyzwania stojące przed gminą Kłodzko sprawiają, że należy podjąć szereg inwestycji związanych z rozwojem sfery społecznej zmierzających do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia kapitału społecznego.

Realizacja przyjętego celu wymaga zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i rozwoju wysokiej jakości usług adresowanych do mieszkańców. Pamiętać przy tym należy, że działania te winny aktywizować mieszkańców i sprzyjać włączeniu społecznemu.

Rozwój infrastruktury społecznej wymaga dalszej budowy/modernizacji obiektów pełniących funkcje opiekuńcze, wychowawcze, edukacyjne i kulturalne. Rozwijać należy także infrastrukturę związaną z opieką zdrowotną oraz z opieką nad osobami niesamodzielnymi i zagrożonymi przemocą.

Powyższym inwestycjom towarzyszyć powinny działania zmierzające do poprawy jakości i dostępności szeroko rozumianych usług publicznych i społecznych. Sprzyjać temu powinna ich informatyzacja i cyfryzacja. Priorytetowo traktowane będą usługi związane z opieką nad dziećmi do lat 3, edukacyjne, zdrowotne, umożliwiające zagospodarowanie czasu wolnego oraz zapewniające opiekę seniorom i osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

W działania na rzecz rozwoju gminy powinni angażować się mieszkańcy, którzy w większym stopniu winni brać odpowiedzialność za jej przyszłość.

Kierunki działań w ramach Celu 1:

Kierunek działania 1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości infrastruktury i usług wychowawczo-edukacyjnych

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy gmina Kłodzko zmagą się z poważnymi problemami demograficznymi, a zwłaszcza z ujemnym przyrostem naturalnym. Wpływ na powyższą sytuację może mieć zdiagnozowana na terenie gminy luka infrastrukturalna w zakresie dostępu do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz miejsc w przedszkolach. Jednocześnie poziom nauczania w szkołach podstawowych nie jest zadowalający, dotyczy to zwłaszcza matematyki i języka angielskiego, chociaż w tym przypadku należy podkreślić, że gmina dysponuje dobrą infrastrukturą edukacyjną.

W rezultacie konieczne jest podjęcie wielokierunkowych działań zmierzających do poprawy aktualnej sytuacji. Przede wszystkim należy kontynuować inwestycje zmierzające do rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z opieką nad dziećmi do lat 3 oraz infrastruktury wychowawczej. Docelowo infrastruktura ta powinna zostać dostosowana do aktualnych i przyszłych potrzeb mieszkańców.

W pierwszej kolejności wskazana jest realizacja działań poprawiających dostępności do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Działania te powinny skutkować tworzeniem nowych miejsc opieki w żłobkach. Jednocześnie, wspierać należy także oddolne inicjatywy w zakresie opieki nad dziećmi do 3 lat (np. kluby dziecięce). Winno się również dążyć do adekwatnej do potrzeb rozbudowy i modernizacji infrastruktury przedszkolnej.

Równolegle z inwestycjami infrastrukturalnymi należy podejmować działania wzmacniające proces nauczania, gdyż edukacja ma kluczowe znaczenie dla budowy kapitału ludzkiego. W ramach niniejszego działania powinno się dążyć do realizacji nowoczesnych programów edukacyjnych, rozwijających zainteresowania uczniów. Większy nacisk powinien zostać położony w szczególności na zwiększenie oferty zajęć dodatkowych, w tym z matematyki i języka angielskiego. W szkołach winno się także przywiązywać większą wagę do wzmacniania kreatywności i innowacyjności uczniów.

Należy również wspierać dzieci i młodzieży z problemami edukacyjnymi, poprzez realizację zajęć wyrównawczych. Ważnym elementem edukacji, powinno być wzmacnianie świadomości ekologicznej uczniów.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z opieką nad dziećmi do lat 3 oraz infrastruktury wychowawczej,
- działania wzmacniające proces nauczania np. zajęcia dodatkowe, szkolenia dla nauczycieli,
- działania wzmacniające świadomości ekologiczną uczniów,
- budowa, rozbudowa, remonty i modernizacja oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej oraz opiekuńczej,
- doposażenie placówek oświatowych i opiekuńczych,
- podnoszenie jakości kształcenia w szkołach na terenie gminy Kłodzko,
- zagwarantowanie odpowiedniej do potrzeb liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach,
- wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na rozwijanie u dzieci i młodzieży kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości oraz kompetencji kluczowych,
- rozwój współpracy transgranicznej.

Kierunek działania 1.2. Aktywizacja i integracja mieszkańców

Jak wynika z diagnozy w gminie Kłodzko funkcjonują organizacje pozarządowe, niemniej jednak nadal zauważalna jest niezadawalająca aktywność mieszkańców. Zjawisko to nasiliło się w okresie pandemii, gdzie wprowadzone ograniczenia prawne nie sprzyjały aktywności mieszkańców. Dodatkowo, w trakcie warsztatów zdiagnozowano również inne bariery ograniczające aktywność tj. niewystarczające środki finansowe działających NGO oraz problemy mieszkańców z dostępem do informacji o realizowanych przez lokalne instytucje samorządowe projektach społecznych.

Należy więc wzmocnić działania aktywizujące i integrujące lokalną społeczność. Działania te powinny być skierowane zarówno bezpośrednio do mieszkańców, jak i do aktywnych organizacji pozarządowych. Wskazane jest opracowanie systemu motywacyjnego nagradzającego aktywne jednostki i organizacje. System ten byłby bodźcem do większego zaangażowania lokalnej społeczności w organizację wydarzeń lokalnych.

Jednocześnie należy wspierać funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Aktywne organizacje w większym niż obecnie zakresie (w miarę posiadanych zasobów) winny być adresatem wsparcia finansowego. Równocześnie należałoby im powierzać nowe zadania z zakresu usług społecznych.

Priorytetowo powinny być traktowane organizacje działające na rzecz włączenia społecznego, w tym integracji seniorów, osób zagrożonych przemocą i osób z niepełnosprawnościami. Szczególne wsparcie należy kierować do organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych oraz organizacji, które podejmują się we własnym zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych.

Wskazana jest również intensyfikacja działań promocyjnych adresowanych do mieszkańców, informujących o wydarzeniach edukacyjnych, kulturalnych i sportowych. W tym celu w szerszym zakresie należy wykorzystywać nowe technologie.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- działania aktywizujące i integrujące lokalną społeczność,
- opracowanie systemu motywacyjnego nagradzającego aktywne jednostki i organizacje,
- wsparcie funkcjonowania organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń,
- wsparcie organizacji działających na rzecz włączenia społecznego, w tym integracji seniorów, osób zagrożonych przemocą i osób z niepełnosprawnościami,
- wsparcie organizacji realizujących projekty skierowane do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych,
- wsparcie organizacji podejmujących się organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych,
- wsparcie działań promocyjnych adresowanych do mieszkańców, informujących o wydarzeniach edukacyjnych, kulturalnych i sportowych
- organizowanie wydarzeń promujących proekologiczne postawy,
- organizowanie zajęć edukacyjnych, sportowych i integracyjnych,
- wspieranie lokalnych inicjatyw oraz działania na rzecz aktywizacji mieszkańców,
- dostosowanie obiektów służących integracji społecznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie działań integrujących społeczność lokalną podejmowanych w szczególności przez Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Gminy Kłodzko, Centrum Integracji Społecznej, Bibliotekę Publiczną Gminy Kłodzko i organizacje pozarządowe,
- wsparcie podmiotów ekonomii społecznej, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, np. kół gospodyń wiejskich.

Kierunek działania 1.3. Rozwój infrastruktury i usług świadczonych przez instytucje kultury

Sfera kulturalna stanowi niezaprzeczalny potencjał gminy Kłodzko. Na terenie gminy pielęgnowana jest tradycja ludowa i dziedzictwo kulturowe, a także organizowane są liczne imprezy kulturalne. Prężnie działają świetlice wiejskie oraz największa na Dolnym Śląsku sieć biblioteczna. Występują też jednak bariery, które ten niewątpliwy potencjał osłabiają. Zaliczyć do nich można:

- zbyt małe (w stosunku do aspiracji i roli jaką instytucja chce pełnić) zasoby finansowe ośrodka kultury,
- brak odpowiednich warunków technicznych do organizacji imprez,
- niedostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb różnych grup mieszkańców, a zwłaszcza młodzieży.

Dlatego też nadal wskazane są punktowe inwestycje związane z budową/modernizacją niniejszej infrastruktury. Równolegle należy wspierać instytucje kultury w ich działaniach na rzecz poszerzenia i uatrakcyjnienia oferty adresowanej do mieszkańców, w tym do młodzieży.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- zapewnienie odpowiednich warunków do organizacji imprez,
- dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb różnych grup mieszkańców,
- wzmacnianie tożsamości lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem walorów krajobrazowych historycznych i kulturowych,
- renowacja zdegradowanych obiektów dziedzictwa kulturowego,
- organizowanie imprez kulturalnych i sportowych.

- budowa, remont, rozbudowa i modernizacja oraz wyposażenie obiektów użyteczności publicznej, w szczególności świetlic wiejskich, domów ludowych oraz bibliotek,
- umożliwienie tworzenia atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni w bibliotekach wraz z wyposażeniem.

Kierunek działania 1.4. Poprawa dostępności do usług medycznych i prozdrowotnych oraz wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami

Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców należą do najważniejszych zadań przyjętych w niniejszej Strategii. Na jakość udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej wpływ mają warunki lokalowe placówek opieki zdrowotnej oraz standardy wyposażenia w sprzęt i aparaturę medyczną.

W celu poprawy jakości usług z zakresu opieki zdrowotnej należy wspierać działania zmierzające do wzmocnienia i poprawy funkcjonowania placówek medycznych. Priorytetowo traktowane będą działania ułatwiające dostęp do lekarzy specjalistów. Jednocześnie w miarę możliwości gminy winno się podjąć działania zmierzające do utworzenia na jej obszarze punktu poradnictwa psychologicznego/psychiatrycznego.

Niezwykle istotną rolę w zachowaniu dobrego zdrowia odgrywa promocja zdrowia. Jej założenia realizowane są poprzez edukację na rzecz zdrowia oraz prozdrowotną politykę publiczną. W ramach niniejszej Strategii wsparcie uzyskują inicjatywy o charakterze sportowym realizowane przez obywateli oraz wszelkie formy wykorzystania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dostępnej na terenie gminy. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców wymaga również opracowania i wdrożenia skoordynowanych programów w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie działań zmierzających do wzmocnienia i poprawy funkcjonowania placówek medycznych,
- wpieranie działań ułatwiających dostęp do lekarzy specjalistów,
- utworzenie punktu poradnictwa psychologicznego/psychiatrycznego,
- realizowanie działań edukacyjnych na rzecz zdrowia,
- wsparcie inicjatyw o charakterze sportowym,
- opracowanie i wdrożenie skoordynowanych programów w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych,
- dostosowanie oferty usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- podejmowanie inicjatyw na rzecz aktywizacji seniorów,
- działania skierowane na podniesienie jakości usług społecznych, socjalnych i opiekuńczych,
- wspieranie profilaktyki zdrowotnej.

Kierunek działania 1.5. Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu oraz e-usług publicznych

Aktualnie wzrasta zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, co wiąże się z budową społeczeństwa informacyjnego. Wzrost znaczenia nowych technologii w komunikowaniu się ludności nastąpił w czasie pandemii, gdy upowszechniła się praca i edukacja w trybie zdalnym.

Sprostanie wymogom współczesności wymaga rozwoju elektronicznych usług publicznych oraz innych e-usług adresowanych do mieszkańców. W związku z tym konieczne jest poszerzanie zakresu usług świadczonych z wykorzystaniem nowych technologii. Szczególnie ważne będą działania zmierzające do rozwoju i rozbudowy oraz poprawy kompatybilności systemu e-usług oraz doposażenie administracji

samorządowej w sprzęt IT, tak żeby następował postęp informatyzacji jednostek publicznych.

W przyszłości można rozważyć utworzenie wirtualnego centrum, którego celem byłoby np. informowanie mieszkańców, gdzie, kiedy, na jakim formularzu, z jakimi dokumentami i za jaką opłatą można złożyć e-wniosek w danej sprawie.

W większym zakresie powinien być również wykorzystywany Internet jako narzędzie interakcji z mieszkańcami. Pozwoliłoby to przedstawicielom gminy szybciej i lepiej poznać potrzeby i oczekiwania mieszkańców. W przyszłości dzięki mobilnym aplikacjom, mieszkańcy powinni mieć możliwość konsultowania ważnych dla nich spraw.

Wskazane jest także rozwijanie nowych e-usług np. teleopieki, czyli systemu opieki i wsparcia, wykorzystującego nowoczesne narzędzia teleinformatyczne, a adresowanego przede wszystkim do seniorów.

Ponadto trzeba dążyć do rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej, która umożliwi mieszkańcom gminy lepszy dostęp do szerokopasmowego Internetu. Najważniejsze działania w tym zakresie prowadzone będą przez operatorów telekomunikacyjnych, jednak gmina może rozwijać sieć publicznych punktów dostępu do Internetu.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych oraz e-usług,
- wsparcie działań zmierzających do rozwoju i rozbudowy informatyzacji jednostek publicznych,
- zwiększenie powszechnej dostępności e-usług,
- zwiększenie dostępności usług publicznych przy wykorzystaniu Internetu i innych nowoczesnych technologii,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- zmniejszenie zasięgu obszarów wykluczonych cyfrowo poprzez inicjowanie działań związanych z poprawą dostępności do sieci szerokopasmowej i sieci teleinformatycznej.

Kierunek działania 1.6. Wzmocnienie polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że na terenie gminy Kłodzko nadal występują negatywne zjawiska grożące marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Przyczyn tych zjawisk upatrywać można m.in. w alkoholizmie i narkomanii, które to z jednej strony mogą prowadzić do zubożenia i narastających dysfunkcji społecznych i rodzinnych takich jak: wzrostu przemocy, przestępczości, bezrobocie, niskie kompetencje wychowawcze, długotrwałe uzależnienie od systemu pomocy społecznej i inne.

Dlatego też ważnym działaniem realizowanym w ramach Strategii będzie rozwój profilaktyki uzależnień. W pierwszej kolejności powinien zostać opracowany i wdrożony program edukacyjno-informacyjnych na temat uzależnień. Adresatem programu winni być mieszkańcy ze wszystkich grup wiekowych, jednak w szczególności powinien on dotrzeć do dzieci i młodzieży szkolnej. Informacje o programie winny być dostępne w szkołach, jednostkach służby zdrowia, Ośrodku Pomocy Społecznej Gminy Kłodzko oraz w mediach społecznościowych.

Należy również w miarę posiadanych środków rozwijać profilaktykę antyalkoholową i antynarkotykową skierowaną do różnych grup wiekowych. Działaniom tym służyć może rozwój poradnictwa specjalistycznego, tworzenie punktów wsparcia oraz szeroki zakres działań świetlic profilaktyczno-wychowawczych. Dodatkowo wskazane jest

motywowanie rodziców i rodzin do korzystania z poradnictwa i szkoleń w zakresie spraw wychowawczych, problemów związanych z uzależnieniami i przemocą domową.

Wdrożenie powyższych działań wymagać będzie m.in. zwiększenia zasobów kadrowych odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej w gminie.

Jednocześnie na terenie gminy zdiagnozowano poważny problem związany z brakiem miejsc pobytu przeznaczonych dla osób samotnych bądź w kryzysie. Dotyczy to zarówno seniorów, jak i samotnych matek (w tym matek zagrożonych przemocą). W drugim przypadku istniejąca sytuacja ogranicza możliwość skutecznej pomocy rodzicowi znajdującemu się w sytuacji kryzysowej. Dlatego też, wykorzystując znajdujące się w zasobie gminy nieruchomości, powinno się podjąć działania zmierzające do utworzenia rodzinnego domu pomocy oraz domu samotnej matki.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- opracowanie i wdrożenie programu edukacyjno-informacyjnych na temat uzależnień,
- wzmacnianie profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej skierowanej do różnych grup wiekowych,
- tworzenie punktów wsparcia,
- organizacja szkoleń w zakresie spraw wychowawczych, problemów związanych z uzależnieniami i przemocą domową,
- wsparcie działań zmierzających do utworzenia rodzinnego domu pomocy oraz domu samotnej matki,
- wsparcie i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami,
- tworzenie, udoskonalenie i realizacja programów pomocy rodzinie i pomocy społecznej przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu,
- podejmowanie działań mających na celu działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu poprzez m.in. grupy wsparcia, profesjonalne doradztwo prawne, zawodowe, pomoc psychologiczną, poradnictwo, mediacje.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 1: Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie kapitału społecznego ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 65. Spójność Celu 1 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Cel 1 Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie kapitału społecznego	Cel strategiczny 2 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych Cel strategiczny 3 Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego	Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Źródło: opracowanie własne.

CEL 2. PRZYSPIESZENIE LOKALNEGO ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że pod względem funkcjonalno-gospodarczym gmina Kłodzko jest zróżnicowana, co sprawia, że podejmowane działania powinny przybierać różne formy i być dostosowane do lokalnych warunków.

Gmina Kłodzko powinna dążyć do wzrostu poziomu rozwoju gospodarczego oraz wzmocnienia swojej atrakcyjności inwestycyjnej. Nie da się jednak tego osiągnąć bez efektywnie działającej gospodarki wykorzystującej zarówno zewnętrzne zasoby, jak i endogenne potencjały. Pamiętać przy tym należy, że efektywnie działający system gospodarczy zapewnia finansowanie realizacji celów społecznych i infrastrukturalnych.

Rozwój gospodarczy gminy Kłodzko wymaga rozbudowy infrastruktury gospodarczej, poprawy dostępności do usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu, rozwoju infrastruktury energetycznej oraz poprawy dostępności komunikacyjnej.

Konieczne będzie także wzmocnienie kluczowych z punktu widzenia przyszłości gminy powiązanych ze sobą działów gospodarki tj. branży turystycznej, rolnictwa i sektora rolno-spożywczego. Rozwój niniejszych branż wymaga:

- inwestycji w sektor turystyczny tak aby wzmocnić jakość i dostępność miejsc o szczególnych walorach historycznych i przyrodniczych,
- rozwoju infrastruktury wspierającej turystykę,
- wzmocnienia pozycji rolnictwa zwłaszcza oferującego produkty ekologicznego i tradycyjne,
- rozwoju drobnego przetwórstwa rolnego.

Działaniom powyższym towarzyszyć powinna skoordynowana kampania reklamowa, informująca zarówno o walorach gminy, jak i o produktach lokalnych.

Kierunki działań w ramach Celu 2:

Kierunek działania 2.1. Rozwój infrastruktury gospodarczej i towarzyszącej oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Jak wykazała diagnoza w gminie Kłodzko nastąpiły korzystne zmiany w sferze gospodarczej. Wzrosła liczba przedsiębiorstw, co przełożyło się na wzmocnienie pozycji gospodarczej gminy oraz poprawę sytuacji na rynku pracy. Jednak wzrost gospodarczy nie usunął wszystkich barier, spowalniających rozwój gminy. Przełamanie niniejszych barier jest warunkiem koniecznym, w dążeniu do wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności gminy Kłodzko.

Osiągnięcie powyższych celów wymaga podjęcia takich działań jak:

- dostarczenie nowych (uzbrojonych) oraz uzbrojenie istniejących terenów inwestycyjnych,
- rozwijanie infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość – utworzenie inkubatora przedsiębiorczości,
- rozwój infrastruktury energetycznej,
- usprawnienie infrastruktury komunikacyjnej.

W celu pozyskania nowych inwestorów powinno się podejmować sukcesywnie działania zmierzające do zwiększenia podaży i jakości terenów inwestycyjnych. Niezwykle ważne są tutaj kwestie nie tylko lokalizacyjne, ale także formalno-prawne związane z zagospodarowaniem gruntów. Jednocześnie nakłady na uzbrojenie terenów inwestycyjnych znacząco podniosą ich atrakcyjność i pozwolą skrócić proces rozpoczynania działalności biznesowej.

Jednak nowo tworzone przedsiębiorstwa (zwłaszcza mikro i małe) narażone są na duże ryzyko niepowodzenia, stąd też potrzeba inkubacji firm, na którą składa się zarówno pomoc w założeniu przedsiębiorstwa, jak i wsparcie w jego początkowym okresie funkcjonowania. Pomoc ta może przyjmować różne formy, np. udostępnienie powierzchni, czy też zapewnienie podstawowych usług doradczych. W celu wzmocnienia przedsiębiorczości wśród mieszkańców należy rozważyć możliwość utworzenia na terenie gminy inkubatora przedsiębiorczości. Pierwszeństwo przy lokowaniu działalności w inkubatorze powinny mieć przedsiębiorstwa działające w innowacyjnych – zielonych branżach oraz oferujące rozwiązania proekologiczne.

Dodatkowo należy inicjować oraz wspierać inwestycje zmierzające do rozwoju infrastruktury energetycznej, w tym wykorzystującej OZE oraz infrastruktury drogowej. Szczególnie ważne będzie lobbowanie na rzecz usprawnienia połączenia drogowego gminy z autostradą A4.

Atrakcyjność inwestycyjną gminy zwiększyć może odpowiednio prowadzona polityka podatkowa. W ramach niniejszej polityki należy rozważyć możliwość wprowadzenia ulg w podatkach lokalnych dla inwestorów.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie dla działań zmierzających do zwiększenia podaży i jakości terenów inwestycyjnych,
- utworzenie inkubatora przedsiębiorczości,
- wspieranie przedsiębiorstw oferujących rozwiązania proekologiczne,
- wsparcie inwestycji zmierzających do rozwoju infrastruktury energetycznej
- wsparcie inwestycji zmierzających do rozwoju infrastruktury drogowej,
- współpraca transgraniczna,
- działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacji.

Kierunek działania 2.2. Poprawa dostępności do usług świadczonych przez IOB i wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców

Z przeprowadzonych badań wynika, że przedsiębiorcy działający w gminie Kłodzko mają ograniczony dostęp do usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. Mając na uwadze potrzebę dalszego rozwoju gospodarczego gminy, należy podjąć działania zmierzające do zmiany istniejącej sytuacji. Powinno się, w miarę możliwości, wspierać IOB i dążyć do poszerzenia ich oferty adresowanej do przedsiębiorców (np. usługi szkoleniowe, doradcze, pomoc przy pozyskiwaniu środków finansowych, wsparcie w rozwoju innowacyjnych produktów, wsparcie przy opracowaniu i wdrażaniu czystych technologii).

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie w rozwoju innowacyjnych produktów,
- wsparcie przy opracowaniu i wdrażaniu czystych technologii,
- wspieranie szkoleń i doradztwa w zakresie przedsiębiorczości,
- w tym dotyczących zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- wspieranie rozwoju systemu szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych oraz wymagających zmiany kwalifikacji,
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy.

Kierunek działania 2.3. Wielokierunkowy rozwój turystyki

Z diagnozy wynika, że gmina Kłodzko posiada potencjał do rozwoju turystyki. Wykorzystanie niniejszego potencjału wymaga jednak podjęcia szeregu inwestycji i to zarówno przez władze lokalne, jak i przez przedsiębiorców. Pamiętać przy tym należy, że sprawne funkcjonowanie powyższej branży wymaga również rozwoju przedsiębiorstw oferujących komplementarne produkty i usługi, w tym produkty lokalne.

Poprawa konkurencyjności branży turystycznej wymaga działań zmierzających do poszerzenia zakresu funkcjonalnego oraz dostępności i jakości już istniejącej infrastruktury oraz skoordynowanej budowy nowych urządzeń. Muszą powstać trasy łączące zabytki kultury materialnej i miejsca o szczególnych walorach przyrodniczych. Jednocześnie istniejące trasy winny być w miarę istniejących potrzeb modernizowane. Wzdłuż szlaków należy stawiać obiekty małej architektury dające możliwość wypoczynku i schronienia.

Realizacja niniejszego celu wymaga także restauracji zabytków, będących zarówno własnością publiczną jak i prywatną. Jednocześnie w miejscach newralgicznych powinny powstać parkingi oraz stojaki na rowery.

Dodatkowo wykorzystując endogenny potencjał gminy należy wspierać inicjatywy zmierzające do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki. Warto przy tym zaznaczyć, że oferta gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych nie jest adresowana do masowego odbiorcy, a więc nie powoduje zwiększonej presji na środowisko naturalne, a równocześnie buduje pozytywny wizerunek obszaru.

Warto także rozważyć możliwość opracowania systemu bodźców wspierających inwestycje zmierzające do powstawania miejsc noclegowych oraz usług gastronomicznych o wyższym standardzie.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- utworzenie tras łączących zabytki kultury materialnej i miejsca o szczególnych walorach przyrodniczych,
- budowa i modernizacja obiektów małej architektury dających możliwość wypoczynku i schronienia,
- budowa i modernizacja parkingów oraz infrastruktury technicznej i rowerowej,
- wsparcie inicjatyw zmierzających do rozwoju agroturystyki i ekoturystyki,
- wsparcie dla inwestycji zmierzających do powstawania miejsc noclegowych oraz usług gastronomicznych o wyższym standardzie
- budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, w szczególności umożliwiającej uprawianie turystyk: pieszej, rowerowej, konnej, wodnej i powietrznej.

Kierunek działania 2.4. Wzmocnienie działań promocyjnych oraz utworzenie spójnego systemu promocji gospodarczej gminy

Istotne znaczenie dla rozwoju gminy Kłodzko ma promocja gospodarcza jako ważny element marketingu terytorialnego. Działania w tej sferze mają wpływ na kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy oraz wzmacniają szanse na jej rozwój poprzez m.in. pozyskanie zewnętrznych zasobów. Działania promocyjne powinny być realizowane na wielu płaszczyznach, w tym z wykorzystaniem technologii i narzędzi informacyjno-komunikacyjnych.

Podkreślić przy tym należy, że promocja oferty gospodarczej powinna mieć charakter kompleksowy. Największy nacisk w działaniach promocyjnych winien zostać położony na podkreślenie potencjału obszaru w zakresie rozwoju turystyki i zrównoważonego

rolnictwa. W pierwszej kolejności promować należy produkty ekologiczne, tradycyjne i lokalne, a także wskazywać na potencjał inwestycyjny obszaru, jako miejsca atrakcyjnego do prowadzenia działalności gospodarczej.

Celem promocji gminy powinna stać się właściwa prezentacja jej walorów. Przede wszystkim w ramach działań promocyjnych należy wzmocnić udział gminy w targach, wystawach i konferencjach. Należy także opracować kampanię reklamową, która zaprezentowana będzie w mediach, w tym także społecznościowych.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- promowanie oferty gospodarczej w zakresie rozwoju turystyki i zrównoważonego rolnictwa,
- promowanie produktów ekologicznych, tradycyjnych i lokalnych,
- wzmocnienie udziału gminy w targach, wystawach i konferencjach,
- działania na rzecz promocji gospodarczej i turystycznej gminy Kłodzko oraz integracji z regionem.

Kierunek działania 2.5. Wsparcie zrównoważonego rozwoju rolnictwa oraz produktów lokalnych

Gmina Kłodzko posiada potencjał do rozwoju rolnictwa oraz produkcji żywności wysokiej jakości. Warto przy tym podkreślić, że produkcja taka wpisywałaby się w rozwój funkcji turystycznej gminy. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga jednak podjęcia działań wspierających rozwój rolnictwa oraz małego przetwórstwa oferującego produkty lokalne.

Wsparcie to powinno dążyć do rozwoju sieciowych form współpracy w rolnictwie oraz do skracania łańcuchów dostaw i łączeniu rolników z konsumentami i lokalnymi przedsiębiorcami z branży gastronomicznej i hotelarskiej. Wykreowanie nowego modelu funkcjonowania rolnictwa umożliwi wzrost opłacalności produkcji rolnej, a równocześnie konsumenci otrzymają produkty o wysokiej jakości.

Jednocześnie tworzenie sieci ułatwiłoby wspólne inwestycje w rozwój małego przetwórstwa rolnego produkującego na potrzeby lokalnego i regionalnego rynku.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie rozwoju sieciowych form współpracy w rolnictwie,
- wsparcie działań dążących do skracania łańcuchów dostaw i łączeniu rolników z konsumentami i lokalnymi przedsiębiorcami,
- wsparcie działań umożliwiających wzrost opłacalności produkcji rolnej,
- wsparcie dla inwestycji w rozwój małego przetwórstwa rolnego,
- promowanie inicjatyw wspierających rozwój sektora usług rolno-spożywczych oraz ekologicznych, spółdzielni produkcyjnych,
- promocja działalności rzemieślniczej, w szczególności związanej z tradycjami regionu.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 2: Przyspieszenie lokalnego rozwoju gospodarczego ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 66. Spójność Celu 2 ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Cel 2 Przyspieszenie lokalnego rozwoju gospodarczego	Cel strategiczny 1 Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu Cel strategiczny 4 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych

Źródło: opracowanie własne.

CEL 3. WZMOCNIENIE ATRAKCYJNOŚCI GMINY JAKO MIEJSCA DO ŻYCIA

Rozwój gminy Kłodzko wymaga realizacji inwestycji związanych z budową i modernizacją infrastruktury oraz poprawą estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.

W ramach niniejszego celu podjęte zostaną działania związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury komunikacyjnej. Usprawnieniu ulegnie również funkcjonowanie transportu zbiorowego. Docelowo usługi te powinny być świadczone przez ekologiczny i przystosowany do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi transport.

Inwestycjom powyższym towarzyszyć będzie budowa/modernizacja chodników, dróg dla rowerów i parkingów. Rozwój niniejszej infrastruktury poprawi bezpieczeństwo mieszkańców, a także zwiększy dostępność gminy dla mieszkańców i odwiedzających.

Priorytetowo traktowane będą działania zmierzające do transformacji energetycznej gminy. W tym celu realizowane będą inwestycje związane z rozwojem odnawialnych źródeł energii oraz poprawą efektywności energetycznej budynków i budowli. Jednocześnie wspierane będą inicjatywy, których celem będzie wymiana tradycyjnych instalacji grzewczych.

Równocześnie rozbudowie ulegnie infrastruktura sieciowa, a gospodarka odpadami ulegnie usprawnieniu. Podjęte zostaną także działania zmierzające do podniesienia wielowymiarowego bezpieczeństwa gminy, w tym związanego ze skutkami zmian klimatu.

Pozytywnie na jakości życia mieszkańców wpływać będą również działania związane z rewitalizacją przestrzeni publicznej, rozwojem budownictwa mieszkaniowego oraz szeroko rozumianej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Kierunki działań w ramach Celu 3:

Kierunek działania 3.1. Rozwój planowania przestrzennego i budownictwa mieszkaniowego

Zrównoważony rozwój gminy Kłodzko wymaga wzmocnienia planowania przestrzennego. Niestety, jak wynika z diagnozy niecały obszar gminy posiada zaktualizowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Dlatego też, należy podjąć działania zmierzające do poprawy istniejącej sytuacji.

Nowe plany powinny uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju, tak aby zachowana została równowaga pomiędzy terenami przeznaczonymi pod inwestycje budowlane oraz terenami przeznaczonymi na rekreację i wypoczynek. Jednocześnie, należy prowadzić dialog z innymi instytucjami i gminami, co powinno zagwarantować spójność dokumentów planistycznych opracowywanych przez poszczególne jednostki.

Jak już wspomniano gmina Kłodzko zmagą się z problemami demograficznymi. Jedną z przyczyn niniejszej sytuacji może być ograniczony dostęp do dobrej jakości mieszkań, w tym mieszkań komunalnych i niskoczynszowych. Przyczyn zaistniałej sytuacji doszukiwać się można zarówno w braku mieszkań, jak i w ich niezadawalającym stanie technicznym. Dlatego też należy dążyć do poprawy istniejącej sytuacji.

Działania w tym zakresie powinny mieć charakter wielokierunkowy. Podstawową podaż mieszkań powinna zapewnić działalność developerska. W tym przypadku gmina winna prowadzić działania wspierające przedsiębiorców w dostępie do terenów inwestycyjnych.

Równocześnie gmina powinna rozbudowywać i modernizować własny zasób komunalny. W zależności od potrzeb i możliwości finansowych gminy wskazane są zarówno nowe inwestycje budowlane zmierzające do powiększenia nowoczesnego zasobu komunalnego, jak i inwestycje związane z modernizacją istniejących budynków. W rezultacie powinno to doprowadzić do większej podaży mieszkań, w tym także mieszkań socjalnych i chronionych.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- sporządzenie i aktualizacja Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego,
- podejmowanie działań mających na celu zwiększenie i modernizację zasobu mieszkaniowego gminy obejmującego m.in. mieszkania objęte najmem socjalnym i komunalnym, mieszkania chronionych, pomieszczenia tymczasowe.

Kierunek działania 3.2. Wzmocnienie zewnętrznej dostępności i wewnętrznej spójności komunikacyjnej gminy

Wzmocnienie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy oraz poprawa jej wewnętrznej spójności należą do najważniejszych działań przyjętych w niniejszej Strategii.

Realizacja przyjętego działania wymaga:

- rozbudowy/modernizacji infrastruktury drogowej,
- budowy/modernizacji dróg dla rowerów, ciągów pieszych i parkingów,
- poprawy oznakowania ulic,
- zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników dróg,
- rozwoju i modernizacji infrastruktury kolejowej,
- rozwoju transportu zbiorowego,
- budowy lądowiska/lotniska.

W pierwszej kolejności poprawie powinny ulec parametry oraz stan techniczny istniejących dróg. Władze lokalne powinny zarówno same prowadzić stosowne inwestycje, jak i działać na rzecz rozwoju infrastruktury drogowej znajdującej się poza jej bezpośrednim władztwem (np. drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe).

Rozwojowi infrastruktury transportowej towarzyszyć musi poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga budowy i modernizacji chodników, dróg dla rowerów, sygnalizacji świetlnej oraz oświetlenia ulicznego. Wysokiej jakości i dobrze oświetlone chodniki winny być standardem we wszystkich miejscowościach w gminie, podobnie jak ciągi pieszo-rowerowe łączące poszczególne miejscowości.

W celu poprawy bezpieczeństwa użytkowników dróg, należy redukować niebezpieczeństwa związane z osuwiskami skalnymi. Natomiast wzmocnienie

dostępności komunikacyjnej gminy wymaga zwiększenia ilości miejsc parkingowych. Mając na uwadze komfort mieszkańców oraz odwiedzających wskazana byłby także poprawa oznakowania ulic.

Na terenie gminy Kłodzko funkcjonuje również infrastruktura kolejowa. Wymaga ona jednak dalszych inwestycji w celu dostosowania jej funkcjonowania do potrzeb mieszkańców. Należy rozważyć możliwość podjęcia działań w celu uruchomienia połączenia kolejowego do Stronia, a jednocześnie powinno się tak zmodernizować otoczenie, aby ułatwić dostęp do przystanków kolejowych.

Mając na uwadze potencjał gminy Kłodzko do rozwoju turystyki, jak również potencjał turystyczno-uzdrowiskowy innych gmin powiatu kłodzkiego należy rozważyć wzmocnienie dostępności komunikacyjnej obszaru poprzez budowę lądowiska/lotniska o funkcji turystyczno-usługowej, ratowniczej i szkoleniowej w Boguszyńcu.

Kluczowe znaczenie dla przyszłości gminy ma rozwój transportu zbiorowego. Z przeprowadzonych warsztatów wynika, że aktualnie oferowane usługi transportu zbiorowego nie zaspokajają potrzeb mieszkańców, co może skutkować wykluczeniem komunikacyjnym. Sytuacja powyższa powinna ulec zmianie. Należy dążyć we współpracy z innymi Jednostkami terytorialnymi do rozwoju publicznego transportu zbiorowego, świadczonego z wykorzystaniem nowoczesnego i proekologicznego taboru.

Rozwojowi transportu sprzyjać będzie również budowa parkingów typu „Park&Ride” oraz „Bike&Ride”.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie działań dążących do zwiększenia bezpieczeństwa na drogach,
- budowa i modernizacja infrastruktury kolejowej,
- rozbudowa transportu zbiorowego,
- budowa lądowiska o funkcji turystyczno-usługowej, ratowniczej i szkoleniowej w Boguszyńcu,
- budowa, przebudowa, remonty i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej, w szczególności drogowej, chodników, parkingów
- budowa, remonty i modernizacja oświetlenia ulicznego,
- budowa i modernizacja systemu ścieżek i dróg rowerowych wraz z infrastrukturą,
- budowa i modernizacja mostów.

Kierunek działania 3.3. Rewitalizacja przestrzeni publicznej

Osiągnięcie powyższego celu wymaga podjęcia szeregu skoordynowanych działań, tak aby docelowo przestrzeni publicznej nadać funkcję rekreacyjno-integracyjną. Realizowane będą inwestycje zmierzające do uporządkowania, odnowy i uatrakcyjnienia estetycznego przestrzeni publicznej. Działaniom tym towarzyszyć będzie rozbudowa/modernizacja obiektów małej architektury.

Kluczowe znaczenie w ramach niniejszego działania przypisano modernizacji budynków i budowli (w tym o walorach historycznych) znajdujących się zarówno w zasobach gminy, jak i będących własnością prywatną. Modernizacji istniejących obiektów towarzyszyć powinna kompleksowa rewitalizacja otoczenia. Rewitalizacji poddane zostaną także zdewastowane obiekty przemysłowe, co korzystnie wpłynie na estetykę gminy i poprawi bezpieczeństwo mieszkańców.

Równie ważna będzie rewitalizacja parków i inwestycje w tereny zieleni. Poza odnową parków i skwerów promowane będą też inne projekty, poprawiające dostęp mieszkańcom do terenów zieleni.

Docelowo budynki i przestrzeń publiczna dostosowana zostanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie działań zmierzających do uporządkowania, odnowy i uatrakcyjnienia estetycznego przestrzeni publicznej,
- rozbudowa i modernizacja obiektów małej architektury,
- modernizacji istniejących obiektów o walorach historycznych,
- budowa i modernizacja parków i skwerów,
- wsparcie działań poprawiających dostęp do terenów zieleni,
- wsparcie działań dostosowujących budynki i przestrzeń publiczną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów,
- przystosowanie obiektów dziedzictwa kulturowego do pełnienia nowych funkcji,
- renowacja, ochrona i promocja obiektów zabytkowych w szczególności: sakralnych – kościołów, przydrożnych krzyży, kapliczek, figur oraz pałaców i obiektów użyteczności publicznej,
- podjęcie działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych,
- działania rewitalizacyjne w tym również uwzględniające adaptację obiektów do pełnienia nowych funkcji,
- rekultywacja i zagospodarowanie terenów wydobywczych i przemysłowych
- działania na rzecz poprawy estetyki miejscowości,
- modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

Kierunek działania 3.4. Wzmacnianie procesów transformacji energetycznej

W strategii gminy przewidziano wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE). Pamiętać należy, że wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest drugim, obok promowania efektywności energetycznej, filarem budowy gospodarki niskoemisyjnej. Dlatego też wspierane będą inicjatywy zmierzające do transformacji energetycznej gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

W związku z powyższym w ramach niniejszego działania, wsparcie przeznaczone będzie na wytwarzanie energii elektrycznej oraz ciepłej pochodzącej z OZE oraz przyłączenie do sieci. Wspierane będą również inwestycje w magazyny energii działające na potrzeby OZE. Ważna będzie również budowa Głównych Punktów Zasilających. Dzięki temu poprawi się wydajność sieci, zwłaszcza w przypadku wzmożonej produkcji energii z OZE.

Promowane będzie także wytwarzanie energetyki rozproszonej (prosumenckiej) opartej o instalacje o stosunkowo niewielkich mocach, nadającej transformacji energetycznej partycypacyjny charakter.

Priorytetowo traktowane będą inwestycje związane z montażem instalacji fotowoltaicznych. Rozważyć można również budowę farm fotowoltaicznych.

Mając na uwadze współczesne trendy rozwoju energetyki i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, konieczne będą także inwestycje związane z rozwojem technologii magazynowania energii, która ułatwi integrację i rozwój rozproszonych OZE.

Drugim filarem transformacji energetycznej gminy winna stać się poprawa efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i prywatnej.

W pierwszej kolejności promowane i wspierane będą działania zmierzające do zastosowania przez mieszkańców proekologicznych systemów grzewczych. W wyniku podjętych działań powinno wzrosnąć znaczenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Jednocześnie wspierane będą działania zmierzające do zmniejszenia energochłonności budynków i budowli prywatnych i publicznych np. termomodernizacja, wymiana oświetlenia w budynkach na energooszczędne, wymiana źródeł ciepła, instalacja odnawialnych źródeł energii.

W budynkach w miarę możliwości instalowane będą nowoczesne oprawy oświetleniowe LED i czujniki ruchu, które ułatwią sterowanie oświetleniem. Stosowane będą również inteligentne systemy zarządzania energią w budynkach.

Transformacji energetycznej służyć będą również inwestycje związane z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych oraz oświetlenia drogowego. Priorytetem przy modernizacji oświetlenia powinny być działania zmierzające do wykorzystania energooszczędnych i inteligentnych technologii.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- promowanie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- promowanie energetyki prosumenckiej,
- wsparcie dla działań zmierzających do zastosowania przez mieszkańców proekologicznych systemów grzewczych,
- wsparcie dla działań zmierzających do zmniejszenia energochłonności budynków i budowli prywatnych i publicznych,
- wsparcie dla inwestycji związanych z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych oraz oświetlenia drogowego,
- termomodernizacja budynków, w szczególności użyteczności publicznej,
- promocja wymiany systemów ogrzewania na nowoczesne i ekologiczne oraz montażu urządzeń do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Kierunek działania 3.5. Usprawnienie gospodarki odpadami oraz rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Wysoka jakość środowiska naturalnego gwarantuje wzrost poziomu życia mieszkańców, a jednocześnie jest atutem w rozwoju turystyki, zwłaszcza agroturystyki i ekoturystyki. Realizacja niniejszego priorytetu wymaga usprawnienia gospodarki odpadami oraz inwestycji w infrastrukturę sieciową.

Dbłość o środowisko naturalne wiąże się z usprawnieniem systemu gospodarki odpadami. Musi on wykorzystywać efektywny recykling. Konsekwentnie prowadzona polityka promowania segregacji odpadów powinna doprowadzić do zminimalizowania udziału odpadów zmieszanych w łącznej masie odpadów. Jednocześnie należy podejmować działania edukacyjno-informacyjne, dotyczące zasad i sposobu sortowania i wykorzystania odpadów. Należy również sukcesywnie likwidować zgłaszane dzikie wysypiska śmieci. W przyszłości, uwzględniając potrzeby środowiska i mieszkańców można rozważyć inwestycję związaną z budową instalacji do termicznej obróbki odpadów.

Z diagnozy wynika również, że w gminie Kłodzko w dalszym ciągu występują obszary, na których brak jest dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej należy więc podjąć działania zmierzające do zmiany tej sytuacji. W tym zakresie należy realizować inwestycje związane z modernizacją oczyszczalni ścieków oraz rozbudową i modernizacją sieci

kanalizacyjnej. W miejscach, w których z przyczyn ekonomicznych rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona konieczne jest wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Jednocześnie należy również rozbudowywać sieć gazowniczą, która zastąpi węgiel oraz dążyć do przyłączenia do niej nowych gospodarstw domowych.

Równocześnie budowie infrastruktury sieciowej towarzyszyć powinna instalacja urządzeń i aplikacji do zarządzania nią, co umożliwi optymalizację wykorzystania zasobów i korzystnie wpłynie na stan środowiska naturalnego.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej,
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- modernizacja oczyszczalni ścieków,
- budowa oczyszczalni,
- wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, w których budowa sieci kanalizacji sanitarnej jest nieopłacalna ekonomicznie oraz indywidualnych studni,
- wspieranie rozbudowy sieci gazowniczej,
- promowanie i wsparcie w zakresie instalacji systemów zarządzania energią,
- edukacja z zakresu ochrony środowiska,
- wspieranie działań na rzecz infrastruktury czystego transportu,
- działania na rzecz wzrostu efektywności gospodarowania odpadami.

Kierunek działania 3.6. Poprawa stanu bezpieczeństwa

Poprawa bezpieczeństwa w gminie Kłodzko wymaga podjęcia działań na różnych płaszczyznach stosownie do zidentyfikowanych źródeł zagrożeń. Zagrożenia dla bezpieczeństwa gminy wynikają zarówno z działania sił przyrody jak i z działań ludzi.

Globalnym zjawiskiem wpływającym na bezpieczeństwo są zmiany klimatu. Przejawiają się one m.in. powtarzającymi się suszami prowadzącymi do zmniejszania się zasobów wód lub gwałtownymi ulewnymi opadami skutkującymi lokalnymi podtopieniami.

Problemy te zauważalne są również w gminie Kłodzko. Dlatego też należy podjąć działania związane z uporządkowaniem gospodarki wodnej.

Gospodarowanie wodami na terenie gminy Kłodzko będzie prowadzone zgodnie z obowiązującymi ustaleniami Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przy jednoczesnym uwzględnieniu informacji wynikających z Planu, dotyczących jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych znajdujących się w obszarze gminy Kłodzko³³.

W pierwszej kolejności należy wzmocnić ochronę przeciwpowodziową na obszarze gminy poprzez budowę/rozbudowę zbiorników retencyjnych oraz budowę/modernizację wałów przeciwpowodziowych. Ponadto należy utrzymywać w dobrym stanie infrastrukturę wodną. W tym celu konieczne będą działania związane z budową i przebudową rowów melioracyjnych i śródpolnych połączone z wymianą istniejących przepustów.

³³ Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (poz. 1967).

W celu wzmocnienia ochrony przeciwpowodziowej gminy Kłodzko należy także wspierać służby bezpośrednio monitorujące zagrożenia naturalne i reagujące w przypadku ich wystąpienia tj. w szczególności straż pożarną – ochotniczą i państwową. Inwestycje powinny być ukierunkowane zarówno na prewencję zagrożeń, jak i skuteczne działanie w przypadku ich wystąpienia. Ważne będzie doposażenie w sprzęt jednostek ratowniczych oraz budowa/rozbudowa/modernizacja obiektów.

Jednak wzmocnienie odporności gminy na skutki zmian klimatu wymaga również podjęcia innych działań. Dlatego też w ramach niniejszego działania należy wspierać inicjatywy zmierzające do zwiększenia retencji wody na terenie gminy, np. poprzez przechwytywanie i zatrzymanie deszczówki przez mieszkańców i podmioty gospodarcze, zmniejszanie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz wdrażanie systemów zagospodarowania wód opadowych.

Zadania dotyczące ograniczenia negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych będą prowadzone zgodnie z obowiązującym Planem zarządzania ryzykiem powodziowym oraz Planem przeciwdziałania skutkom suszy.

Niestety, wzrost zagrożenia konfliktami zbrojnymi sprawił, że należy podjąć również działania związane z modernizacją i ponownym zagospodarowaniem infrastruktury mogącej służyć w czasie kryzysu np. schronów.

Na terenie gminy Kłodzko wskazane jest również podjęcie działań, które wzmocnią bezpieczeństwo mieszkańców, poprzez ograniczenie wandalizmu i redukcję wykroczeń uciążliwych społecznie. Osiągnięcie tego celu wymaga rozwoju systemu monitoringu wizyjnego. Jednocześnie należy dążyć do zwiększenia aktywności i odpowiedzialności samych mieszkańców. Mieszkańcy powinni reagować na wykroczenia i akty wandalizmu i współpracować z służbami odpowiadającymi za bezpieczeństwo.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- budowa i modernizacja rowów melioracyjnych,
- wsparcie działań związanych z modernizacją i zagospodarowaniem infrastruktury mogącej służyć w czasie kryzysu,
- budowa, rozbudowa, remonty i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, w których budowa sieci kanalizacji sanitarnej jest nieopłacalna ekonomicznie,
- wspieranie budowy, modernizacji i remontów systemu retencji,
- budowa i modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej,
- wdrożenie i rozwój systemu monitoringu i informowania o zagrożeniu,
- doposażenie i szkolenie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej,
- podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców,
- budowa, modernizacja remiz Ochotniczej Straży Pożarnej.

Kierunek działania 3.7. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Realizacja niniejszego działania wymaga inwestycji w rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. W miarę zdiagnozowanych potrzeb należy budować i modernizować obiekty infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Szczególnie ważna będzie budowa bulwarów nadrzecznych.

Przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunek działania:

- wspieranie budowy, modernizacji, remontów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 3: Wzmocnienie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 67. Spójność Celu 3 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Cel 3 Wzmocnienie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia	Cel strategiczny 4 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Źródło: opracowanie własne.

IV.

OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030 prowadzić powinna do osiągnięcia rezultatów, które wynikają z przyjętych celów strategicznych oraz kierunków działań. Poniżej zaprezentowano listę najważniejszych rezultatów dla każdego z celów wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia.

Proces weryfikacji realizacji zaplanowanych rezultatów został opisany w rozdziale System realizacji strategii w częściach dotyczących monitoringu oraz ewaluacji.

Tabela 68. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Sfera (wymiar)/cel	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa	Oczekiwany kierunek zmian
Sfera społeczna cel 1	Wzrost aktywności mieszkańców	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców (2020)	31	↑
Sfera społeczna cel 1	Poprawa dostępności do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (2020)	13,3	↑
Sfera społeczna cel 1	Podniesienie poziomu edukacji	Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego (2020)	56,5	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzmocnienie otoczenia instytucjonalnego biznesu	Liczba inkubatorów przedsiębiorczości (2020)	0	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców (2020)	808	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzmocnienie funkcji turystycznej	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (2020)	48	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Poprawa poziomu życia mieszkańców	Liczba mieszkań (2020)	6221	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej (2020)	53,2	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Usprawnienie gospodarki odpadami	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (2020)	33,3	↑

Źródło: opracowanie własne.

V.

EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU

Zgodnie z postanowieniami art. 10a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.

Ocena przewidywanej trafności, skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju została przeprowadzona z zastosowaniem narzędzia matrycy celów i kierunków działań oraz zidentyfikowanych w części diagnostycznej problemów i potencjałów gminy Kłodzko.

Matryca wykazała, że wszystkie zaproponowane w niniejszej strategii cele i kierunki działań przyczyniają się do minimalizacji zidentyfikowanych problemów lub wzmocnienia potencjałów, co zostało zaprezentowane poniżej w tabeli (oznaczone cyfrą 1). Dodatkowo potwierdzono, że każdy problem i potencjał znajdzie swoją odpowiedź strategiczną. Oznacza to, że cele i kierunki działań zostały dobrane trafnie. Jednocześnie kolorem zielonym zaznaczono te kierunki działań, które są kluczowe dla skuteczności i efektywności realizacji Strategii.

Tabela 69. Matryca ewaluacyjna trafności, skuteczności i efektywności realizacji Strategii

Cel		Cel 1						Cel 2					Cel 3						
Kierunki działań		1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	1.5.	1.6.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	3.7.
Sfera społeczna																			
Problemy	Widoczne negatywne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny, postępujący proces starzenia się społeczeństwa	1	1					1	1		1	1	1	1	1			1	1
	Niezadawalający poziom aktywności mieszkańców		1																
	Występowanie negatywnych zjawisk społecznych – uzależnienia, przemoc w rodzinie, zadłużenie mieszkańców	1	1				1	1											
	Niewystarczająca liczba miejsc dla ludzi samotnych						1												
	Niewystarczające zasoby kadrowe w zakresie pomocy społecznej i terapeutycznej						1												
	Ograniczony dostęp do miejsc w placówkach zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 i placówkach wychowania przedszkolnego	1																	
	Niezadawalające wyniki uczniów szkół podstawowych z egzaminów z matematyki i z języka angielskiego	1																	
	Ograniczony dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej				1														
	Niezadawalająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców i turystów			1															1
	Niezadawalający dostęp do szerokopasmowego Internetu					1													

Cel		Cel 1						Cel 2					Cel 3						
Kierunki działań		1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	1.5.	1.6.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	3.6.	3.7.
Potencjały	Rozwinięta oferta kulturalna			1															
	Prężnie działające świetlice tematyczne			1															
	Dobrze rozwinięta i prężnie działająca sieć biblioteczna			1															
	Dobra infrastruktura oświatowa	1																	
	Rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna i kulturalna			1															1
Sfera gospodarcza																			
Problemy	Niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców							1	1										
	Niezadawalająca innowacyjność lokalnych przedsiębiorstw								1										
	Niezadawalająca dostępność do infrastruktury gospodarczej i usług świadczonych przez IOB							1	1										
	Brak podmiotów ekonomii społecznej aktywizujących gospodarczo osoby zagrożone marginalizacją	1																	
	Problemy z infrastrukturą energetyczną i komunikacyjną							1								1			
	Zdekaptalizowane obiekty zabytkowe									1						1			
	Niezadawalająca promocja produktów lokalnych i potencjału turystycznego											1							
Potencjały	Potencjał do rozwoju turystyki									1									
	Potencjał do rozwoju rolnictwa i produkcji żywności wysokiej jakości											1							
	Funkcjonowanie podstrefy Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK”							1	1										
	Możliwość wprowadzenia ulgi dla potencjalnych inwestorów i pod działalność gospodarczą							1											
Sfera przestrzenna																			
Problemy	Wymagająca rozbudowy i modernizacji infrastruktura drogowa i towarzysząca													1					
	Niezadawalający stan transportu zbiorowego													1					
	Zagrożenia w ruchu drogowym													1					
	Problemy z funkcjonowaniem gospodarki odpadami																1		
	Zbyt mały udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy															1			
	Wysoka energochłonność budynków, budowli i oświetlenia ulicznego															1			
	Niezadawalający stan techniczny budynków i budowli														1	1			
	Niezadawalające zagospodarowanie przestrzeni publicznej														1				
	Niewystarczająca podaż dobrej jakości mieszkań komunalnych oraz mieszkań chronionych i niskoczynszowych												1						
	Niezadawalające pokrycie gminy infrastrukturą sieciową														1		1		
	Zagrożenie suszą i powodzią																	1	
Potencjały	Korzystne położenie gminy							1						1					
	Dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych i wewnętrznych													1					
	Duże walory przyrodnicze i krajobrazowe									1									
	Zasoby lokalowe możliwe do wykorzystania po wcześniejszej modernizacji												1						
	Dostęp do terenów rekreacyjnych									1									1

Źródło: opracowanie własne.

VI.

MODEL STRUKTURY FUNKCYJALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Kłodzko stanowić powinny nakładające się na siebie podsystemy przestrzenne – obszarowe i liniowe. W zakresie podsystemu obszarowego wyróżniono:

1) obszary zamieszkania: zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna,	5) lądowe korytarze ekologiczne,
2) obszary aktywności gospodarczej,	6) obszary rozwojowe wyznaczone w studium,
3) obszary wód powierzchniowych,	7) obszary potencjalnych konfliktów,
4) obszary zieleni,	8) wody termalne i lecznicze.

W podsystemie obszarowym pominięto otwarte obszary rolne. Natomiast nałożono na siebie obszary rozwojowe planowane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłodzko (dalej Studium Gminy Kłodzko) z obszarami zieleni, objętych różnymi formami ochrony. W wyniku tego nałożenia wygenerowano obszary potencjalnych konfliktów, w przypadku których należy uważnie przeanalizować i rozważyć ich przyszły sposób zagospodarowania.

Podsystem liniowy docelowo składać się będzie przede wszystkim z powiązań komunikacyjnych w zakresie dróg, kolei oraz ciągów rowerowych, które mają za zadanie zapewnienie sprawnej wymiany osób i towarów w przestrzeni gminy, pomiędzy jej poszczególnymi częściami oraz otoczeniem.

Obsługa mieszkańców winna być zapewniona poprzez centra usługowe. Najwyższy poziom obsługi stanowi centrum zlokalizowane w centralnej części miasta Kłodzko tj. poza granicami administracyjnymi gminy, które swoim zasięgiem oddziaływania pozwala na zaspokojenie większości podstawowych potrzeb mieszkańców gminy. Centra uzupełniające zlokalizowane Ołdrzychowicach Kłodzkich, Jaskowej Górnej, Jaskowej Dolnej, Krosnowicach, Starym Wielisławiu i Wojborzu winny zapewnić dostęp do części usług podstawowych gminy i ograniczyć potrzeby transportowe mieszkańców.

Podsystemy powinny być ze sobą zharmonizowane, a w miejscach przecięć tworzyć przestrzenie wielofunkcyjne, aby poprawić jakość życia mieszkańców oraz zapewnić optymalne funkcjonowanie podmiotów gospodarczych.

Sposób rozmieszczenia i funkcjonowania poszczególnych podsystemów przedstawionych w Modelu ma służyć zapewnieniu jak najlepszej efektywności funkcjonalno-przestrzennej gminy. Obszary rozwojowe wyznaczone w Studium Gminy Kłodzko, a wskazane w Modelu struktury f-p, nie zostały zróżnicowane funkcjonalnie, ani parametrycznie, tak aby nie determinować w przyszłości kierunków ich przeznaczenia i pełnienia określonych funkcji. Ogólne zasady rozwoju funkcjonalno-przestrzennego zostały przedstawione w Ustaleniach i rekomendacjach w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Natomiast szczegółowe zasady zagospodarowania, uzupełnienia i rozwój struktury przestrzennej gminy powinny być ustalane w Studium Gminy Kłodzko, a tym samym dynamicznie dostosowywane do zmieniających się trendów i uwarunkowań lokalnych.

**STRUKTURA FUNKCYJALNO - PRZESTRZENNNA
GMINA KŁODZKO**

granica gminy

- obszary zamieszkiwania
 - zabudowa wielorodzinna
 - zabudowa jednorodzinna
- obszary aktywność gospodarczej
- obszary wód powierzchniowych
- obszary zieleni
- centra usługowe - uzupełniające
- węzły przesiadkowe komunikacji zbiorowej zintegrowane ze szlakami turystycznymi

powiązania drogowe

- drogi krajowe
- drogi wojewodskie
- drogi powiatowe
- rzeczne korytarze ekologiczne
- lądowe korytarze ekologiczne
- obszary rozwoju wyznaczone w studium
 - mieszkaniowe
 - przemysłowe i usługowe
- obszary potencjalnych konfliktów
- przebieg postulowanej przebudowy drogi krajowej Nr 33
- wody termalne i lecznicze
- Śnieżnicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną
- Obszary Natura 2000
- Obszar Chronionego Krajobrazu

powiązania kolejowe

powiązania rowerowe

cyklostrady

szlaki turystyczne

inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

- infrastruktura elektroenergetyczna
- inwestycje liniowe
- ochrona przeciwpowodziowa
- plan ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

VII.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

W Studium Gminy Kłodzko wyznaczono znaczne tereny pod rozwój nowej zabudowy. Zdecydowana większość powierzchni gminy posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Z uwagi na potrzebę zachowania wymogów ładu przestrzennego, którego utrzymanie realnie wpływa na podwyższenie jakości życia oraz wartości przestrzeni, pozwolenie na niekontrolowane zwiększanie intensywności zabudowy oraz brak kontroli nad możliwością rozplanowania funkcji i zabezpieczenia obszarów wolnych od zabudowy może negatywnie wpłynąć na środowisko. Należy zatem dążyć do etapowania rozwoju Gminy Kłodzko i podzielić go na co najmniej dwa podstawowe etapy. Rozwój powinien postępować od strony centralnych części miejscowości, w tym przede wszystkim w Krosnowicach, Ołdrzychowicach Kłodzkich, Jaskkowej Dolnej, Szalejowie Dolnym w kierunku ich peryferii. Pierwszy etap powinien koncentrować się na dopełnieniu i intensyfikacji istniejącej tkanki zurbanizowanej w:

- Krosnowicach w centralnej części miejscowości pomiędzy drogą powiatową a linią kolejową,
- Ołdrzychowicach Kłodzkich w północno-zachodniej części miejscowości pomiędzy drogą powiatową a linią kolejową,
- Szalejowie Dolnym, Jaskkowej Dolnej oraz zachodniej części Wojciechowic wzdłuż drogi powiatowej.

Dopiero po zrealizowaniu I etapu, należy umożliwić rozwój gminy w ramach II etapu, na pozostałym obszarze gminy również poprzez dopełnienie i intensyfikację istniejącej tkanki, przy czym przyrost zabudowy powinien mieć charakter sukcesywny, oparty na dostępności do istniejącej sieci drogowej i sieci infrastruktury technicznej.

W Ołdrzychowicach Kłodzkich, Jaskkowej Górnej, Jaskkowej Dolnej, Krosnowicach, Stary Wielisławiu, Wojborzu należy uwzględnić lokalizację centrów uzupełniających, zapewniającego odpowiednią obsługę mieszkańców.

Wysokość zabudowy nie powinna przekraczać:

- 14 m w centralnych częściach miejscowości: Krosnowice, Ołdrzychowice Kłodzkie, Jaskkowa Dolna,
- 12 m w pozostałych terenach zurbanizowanych.

Obszary rozwoju nowej zabudowy we wschodniej części Odrzychowicach Kłodzkich, Jaskowej Górnej, Podzamku, wschodniej części Wojciechowic, Młynowie, Podtynie, Wojborzu i Wilczej wyznaczone w Studium Gminy Kłodzko wskazano na obszarze lądowego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, otulinie Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego, Obszarze Natura 2000 oraz Obszarze Chronionego Krajobrazu. Obszary te są cenne z uwagi na ich funkcje ochronne, jak również z uwagi na ich potencjalne funkcje: turystyczne, retencyjne, przewietrzające, sportowo-rekreacyjne i wypoczynkowe. Na planszy struktury funkcjonalno-przestrzennej oznaczono je jako obszary potencjalnych konfliktów, których przyszłe funkcje należałoby ponownie rozważyć przy najbliższej aktualizacji Studium Gminy Kłodzko. Ponownej analizie winny być poddane także tereny rozwojowe zlokalizowane na obszarach wód termalnych i leczniczych w zachodniej części Szalejowa Górnego oraz wschodniej części Starego Wielisławia.

Strukturę zabudowy należy kształtować w sposób zapewniający uzyskanie jak najlepszej efektywności energetycznej i środowiskowej, w tym stosowanie rozwiązań sprzyjających wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii oraz gospodarczemu wykorzystaniu wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.

Ważna dla zrównoważonego rozwoju Gminy Kłodzko jest również niebiesko-zielona infrastruktura, która powinna zapewnić nie tylko wypoczynkowo-rekreacyjną bazę dla mieszkańców i turystów, ale wspierać bioróżnorodność, korytarze ekologiczne, nawodnienie i odwodnienie oraz przewietrzanie, a tym samym zapewnić odpowiedni klimat wilgotnościowy i odporność struktury funkcjonalno-przestrzennej na zmiany klimatu. Do infrastruktury tej zaliczają się wszystkie tereny zielone oraz przede wszystkim dolinki cieków wodnych. Niebiesko-zieloną infrastrukturę należy rozwijać w szczególności poprzez uzupełnianie ciągów zieleni wzdłuż cieków wodnych i ochronę ich bezpośredniego sąsiedztwa przed degradacją lub zabudowaniem. Dlatego do głównych zadań na tym obszarze należy unikanie wprowadzania nowej zabudowy, utrzymanie i nasycenie różnego rodzaju zieleni oraz tworzenie małej retencji wodnej, z wykorzystaniem na funkcje wypoczynkowe i sportowo-rekreacyjne. W sposób efektywny należy wykorzystać tereny zielone, a zwłaszcza istniejące tereny leśne i dolinne oraz tereny łąk i zieleni niskiej, chroniące wartościowe ekosystemy i tworzące strefy buforowe pomiędzy zabudową i terenami chronionym. Ponadto łąki i zieleń niska winny być chronionymi otwarciami widokowymi oraz istotnymi elementami systemu przewietrzania, poprawiającymi warunki klimatyczne. W tym celu w planach miejscowych zaleca się ochronę wyżej wymienionych terenów jako elementów niebiesko-zielonej infrastruktury.

Układ komunikacyjny Gminy Kłodzko wymaga uzupełnienia o ścieżki rowerowe, pozwalające na swobodne przemieszczanie się rowerzystom oraz osobom poruszającym się przy pomocy środków transportu indywidualnego. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazano szkielet układu drogowego, wyznaczony w oparciu o powiązania drogowe, który powinien być lokalnie modernizowany w zależności od potrzeb funkcjonalno-przestrzennych.

Wzdłuż cieków wodnych oraz dróg należy realizować ciągi zieleni. W tym celu powinno się rezerwować w planach miejscowych odpowiedniej szerokości pasy terenów, które zapewnią docelowe wprowadzenie zieleni wysokiej w postaci alei lub szpalerów drzew.

Działania rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane na poprawę potencjału rozwojowego oraz poprawę warunków zamieszkiwania i zostać skierowane przede wszystkim na zdekapitalizowane zasoby mieszkaniowe tj. domy mieszkalne w zabudowie zagrodowej wybudowane na przełomie XIX i XX w. oraz infrastrukturę jej towarzyszącą.

W sposób efektywny należy wykorzystać tereny zielone, a zwłaszcza kompleksy leśne oraz urozmaicony krajobraz w terenach cennych przyrodniczo, w tym w Śnieżnicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną.

ZASADY ZAGOSPODAROWANIA DLA GMINY KŁODZKO WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, który został przyjęty Uchwałą nr XIX/482/2020 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r., gmina Kłodzko zlokalizowana jest w trzech obszarach funkcjonalnych:

- Przygranicznym Obszarze Funkcjonalnym,
- Obszarze Funkcjonalnym Cennym Przyrodniczo,
- Sudeckim Obszarze Funkcjonalnym, w tym w granicach strefy górskiej.

Zgodnie z planem województwa dla gminy obowiązują następujące ustalenia dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej, umożliwiającej realizację następujących zadań:

- w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:
 - Prace na linii kolejowej C-E 59 na odcinku Kamieniec Ząbkowicki – Międzylesie,
 - Budowa drogi ekspresowej S8 na odcinku Wrocław (Magnice) – Kłodzko,
 - Rewitalizacja linii nr 322 Kłodzko Nowe - Stronie Śląskie,
 - Rewitalizacja linii kolejowej nr 309 na odcinku Kłodzko Nowe – Polanica-Zdrój,
 - Rewitalizacja linii kolejowej nr 286 na odcinku Wałbrzych – Jedlina-Zdrój – Głuszyca – Nowa Ruda – Kłodzko,
 - Ochrona przeciwpowodziowa doliny Nysy Kłodzkiej (Nysa Kłodzka od Różanki do Białej Łądeckiej, Nysa Kłodzka od Białej Łądeckiej do Ścinawki) – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Nysy Kłodzkiej”,
 - Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Ścinawki (Ścinawka od Bożanowskiego Potoku do Nysy Kłodzkiej) – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę „Ochrona przed powodzią doliny rzeki Ścinawki”,
 - Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Szalejów Górny na rzece Bystrzycy Dusznickiej. Zadanie w ramach ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej. Budowa zapory ziemnej w km 8+900 rz. Bystrzycy Dusznickiej wraz z urządzeniami upustowymi i przelewem stokowym. Maks. pojemność 9,9 mln m³, powierzchnia zalewu 48 ha – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Szalejów Górny na rzece Bystrzycy Dusznickiej. Zadanie w ramach ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej. Budowa zapory ziemnej w km 8+910 rz. Bystrzycy Dusznickiej wraz z urządzeniami upustowymi i przelewem stokowym. Maks. pojemność 10,67 mln m³, powierzchnia zalewu 118,7 ha”,
 - Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego na potoku Duna w miejscowości Krosnowice. Zadanie w ramach ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej. Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Krosnowice na potoku Duna w km 1+380 licząc od ujścia potoku do rzeki Nysy Kłodzkiej. Maks. pojemność 1,9 mln m³, powierzchnia zalewu 44 ha – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego na potoku Duna w miejscowości Krosnowice. Zadanie w ramach ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej. Budowa suchego

zbiornika przeciwpowodziowego Krosnowice na potoku Duna w km 1+120 licząc od ujścia potoku do rzeki Nysy Kłodzkiej. Maks. Pojemność 1,9 mln m³, powierzchnia zalewu 44 ha”,

- Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Białej Łądeckiej i rzeki Morawki. Zadanie obejmuje odcinek rzeki Białej Łądeckiej od źródeł do ujścia rzeki do Nysy Kłodzkiej, odcinek potoku Morawka od km 6+900 do km 0+000 a także strefy cofkowe ich dopływów. Poza korytem cieku głównego planowane jest wykonanie szeregu prac w obrębie doliny rzeki (m.in. obwałowania, przebudowa mostów, przesiedlenia itp.) oraz podobny zakres robót na dopływach wyżej wymienionych cieków w obrębie obcinka objętego zadaniem (zlewanie cieków). Planowane prace związane są z przebudową i remontem ubezpieczeń brzegowych oraz zwiększeniem przepustowości koryta, budową i przebudową obwałowań i murów ochronnych, zwiększeniem przepustowości budowli mostowych i kładek dla pieszych, zwiększeniem przepustowości jazów i progów regulacyjnych oraz przeniesieniem zabudowań mieszkalnych i gospodarczych poza granice zalewów powodziowych – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Białej Łądeckiej i rzeki Morawki”,
- Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Bystrzycy Dusznickiej i rzeki Kamienny Potok. Zadanie obejmuje odcinek Bystrzycy Dusznickiej od miejscowości Duszniki-Zdrój do ujścia rzeki Nysy Kłodzkiej, rzeki Kamienny Potok od km 9+900 do km 0+000 a także strefy cofkowe ich dopływów. Poza korytem cieku głównego planowane jest wykonanie szeregu prac w obrębie doliny rzeki (m.in. obwałowań, przebudowa mostów, przesiedlenia itp.) oraz podobny zakres robót na dopływach wyżej wymienionych cieków w obrębie obcinka objętego zadaniem (zlewanie cieków). Planowane prace związane są z przebudową i remontem ubezpieczeń brzegowych oraz zwiększeniem przepustowości koryta, budową i przebudową obwałowań i murów ochronnych, zwiększeniem przepustowości budowli mostowych i kładek dla pieszych, zwiększeniem przepustowości jazów i progów regulacyjnych oraz przeniesieniem zabudowań mieszkalnych i gospodarczych poza granice zalewów powodziowych – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Bystrzycy Dusznickiej i rzeki Kamienny Potok”,
- Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej - Potok Jaskówka (odcinkowa regulacja koryta cieku głównego w danej JCWP na długości 8 km) – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej - Potok Jaskówka”,
- Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej – Potok Jodłownik (odcinkowa regulacja koryta cieku głównego na długości 6 km) – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej – Potok Jodłownik”,
- Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej – Potok Cicha (regulacja koryta cieku na długości ok. 8 km) – zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. inwestycja zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i obecnie mieć nazwę: „Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej – Potok Cicha”,

- Kompleksowe porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Krosnowice (m.in. Budowa odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w Krosnowicach do cmentarza oraz dla Czerwonej Góry, budowa odcinka sieci kanalizacyjnej w Żelaźnie oraz w Jaskowej Dolnej i Górnej),
- Kompleksowe porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ołdrzychowice Kłodzkie (m.in. Budowa odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w Ołdrzychowicach Kłodzkich przy ul. Zielonej i Wodnej),
- Opracowanie planu ochrony Śnieżnickiego Parku Krajobrazowego,
- Modernizacja kompostowni polegająca na dobudowaniu dwóch bioreaktorów oraz budowie placu z odciekami na odpady kuchenne biodegradowalne wraz z zakupem pojazdu do odbioru ww. odpadów oraz pojemników na odpady biodegradowalne kuchenne, Szalejów Górny,
- Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Nysy Kłodzkiej od km 179+500 do km 113+000 i strefy cofkowe dopływów. Pracami objęty zostanie odcinek o długości 66,5 km. Planowane prace związane są z przebudową i remontem ubezpieczeń brzegowych oraz zwiększeniem przepustowości koryta, budową obwałowań i murów ochronnych na odcinku o długości około 14,5 km, przebudowa obwałowań i murów ochronnych na odcinku o długości około 6,5 km, zwiększeniem przepustowości 38 budowli mostowych i kładek pieszych, zwiększeniem przepustowości 13 jazów i stopni regulacyjnych oraz przeniesieniem 145 zabudowań poza granice zalewów powodziowych,
- Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich,
- zgodnie z pismem WR.RPP.610.822.2022.pp PGW Wody Polskie z dnia 12 września 2022 r. lista inwestycji celu publicznego zawarta w PZPWD winna być aktualizowana i winna być uzupełniona o następującą inwestycję: „Opracowanie wielowariantowej koncepcji zabezpieczenie przeciwpowodziowego Kotliny Kłodzkiej” Zadanie polegające na opracowaniu analizy możliwości zwiększenia retencji powodziowej w zlewni Nysy Kłodzkiej wraz ze wskazaniem niezbędnych działań ochrony biernej”,
- w zakresie ochrony lądowych korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym:
 - Karkonosze – Góry Stołowe,
 - Góry Stołowe,
 wskazanych w Modelu jako lądowe korytarze ekologiczne,
- w zakresie ochrony rzecznych korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym:
 - rzeka Ścinawka – wskazana w Modelu jako rzeczny korytarz ekologiczny,
 - rzeka Nysa Kłodzka – wskazana w Modelu jako rzeczny korytarz ekologiczny,
- w zakresie głównych tras rowerowych:
 - Trasa Kłodzka – wskazana w Modelu jako powiązanie rowerowe,
 - Trasa Złota – wskazana w Modelu jako powiązanie rowerowe,
- w zakresie inwestycji ponadlokalnych zaplanowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne:
 - Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: S-260 relacji R-Skałeczno – R-Kłodzko,
 - Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: oraz S-262 relacji R-Bystrzyca – R-Kłodzko,
 - Budowa linii 110 kV relacji: R-Kłodzko – R-Przyłęk,
 - Budowa linii 110 kV relacji: R-Kłodzko do linii L-S-200.

Plan województwa określa także ustalenia w zakresie zasad zagospodarowania dla obszarów funkcjonalnych obowiązujących dla gmin wynikających z następujących celów i kierunków:

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu

Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich:

Uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym, w tym korytarza ekologicznego Góry Złote – Góry Sowie GKZ-7B, w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny – szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych.

Zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt); nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych.

Na obszarach otulin parków krajobrazowych działalność związana z usługami turystycznymi i sportowymi powinna zostać dostosowana skalą i intensywnością do charakteru obszaru chronionego i jego otoczenia poprzez obligatoryjne wskazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy szczegółowych parametrów zabudowy dla projektowanej działalności.

Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu:

Uwzględnianie istniejących analiz krajobrazowych i wytycznych zawartych w planach ochrony dla parków krajobrazowych.

Wprowadzenie zakazu lokalizacji wysokościowych urządzeń infrastruktury technicznej, takich jak maszty telewizyjne i wieże telefonii komórkowej w strefach ekspozycji widokowej wyznaczonych w studiach gmin.

Wskazanie w studiach gmin obiektów regionalnej architektury drewnianej wraz z otoczeniem do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w gminnej ewidencji zabytków). Wprowadzenie do studium gminy zapisów w zakresie zasad ochrony obiektów regionalnej architektury drewnianej.

Wskazanie w studiach gmin obszarów planowanych do rozwoju turystyki i rekreacji, które należy wyznaczyć na podstawie szczegółowych analiz przyrodniczych, krajobrazowych, fizjograficznych i kulturowych przyjmując następujące zasady ich turystycznego udostępniania:

- 1) w obszarach chronionych realizacja infrastruktury turystycznej zgodnie z zasadami prawnej ochrony tworzących je zasobów,
- 2) w terenach zurbanizowanych realizacja zagospodarowania turystycznego przez uzupełnianie luk w istniejącej zabudowie, jej kontynuację, adaptację lub proturystyczną rewitalizację zdegradowanych obszarów,
- 3) w obszarach otwartych pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych terenu oraz zapewnienia indywidualnych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej na terenach położonych poza zasięgiem istniejących mediów.

Wskazanie w studiach gmin obszarów, które wymagają opracowania, we współpracy z sąsiednimi gminami, planów rozwoju ponadlokalnej infrastruktury turystycznej, udostępniającej wskazane obszary jako całość.

Wskazanie w studiach gmin przebiegu regionalnych szlaków turystycznych, w tym planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z „Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego” przyjętą Uchwałą nr 5425/V/18 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 maja 2018 r.

Wskazanie w studiach gmin węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej zintegrowanych ze szlakami turystycznymi prowadzącymi w obszarze gminy.

Zintegrowanie systemu szlaków turystycznych w obszarze pogranicza i wskazanie powiązań z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej.

Wskazanie w studiach gmin przebiegu planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.

Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu:

Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji. Zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

Stosowanie w studiach gmin zasad ochrony środowiska i jego zasobów uwzględniających ograniczanie odpływu wód opadowych i roztopowych (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencyjne).

Ustalanie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów oraz wytycznych umożliwiających:

- 1) lokalizowanie w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, w lokalnych obniżeniach, zbiorników małej retencji,
- 2) stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku (zakola, meandry),
- 3) utrzymanie w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych,
- 4) odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,

- 5) ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego (retencja skokowa) poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% na zalesianie.

Plan województwa określa także postulaty dla Gminy Kłodzko w następujących zakresach:

Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz dostępu do usług i rynku pracy dzięki hierarchicznej strukturze sieci osadniczej.

Kierunek 1.2. Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją:

Uwzględnienie w dokumentach gminnych polityki rozwoju zawartej w „Strategii Rozwoju Sudety 2030”.

Kierunek 1.3. Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji:

Uwzględnianie w studiach gmin obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, wskazanych na rysunku Planu nr 1. *Osadnictwo* jako terenów lokalizacji budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności mającej na celu wytwarzanie dóbr i materiałów oraz jako rekomendowanych przedsiębiorcom optymalnych lokalizacji nowych inwestycji w rozumieniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji.

Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami:

Kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:

- 1) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych, oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- 2) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach.

Uwzględnienie w studiach gmin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu.

Kierunek 2.1. Tworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich:

Uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).

Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.

Uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Wyłączenie obszarów chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2018 r. poz. 2389 z późn. zm.).

Obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.

Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.

Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu:

Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.

Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).

Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.

Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:

- 1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,
- 2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.

W obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z „Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego”.

Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi i konnymi w ich otoczeniu (wzdłuż rzek o sezonowej zmienności poziomu wód).

Weryfikacja przebiegu i modernizacja Drogi Śródsudeckiej (Via Montana) poprawiająca bezpieczeństwo trasy i jej atrakcyjność turystyczną oraz skuteczność ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych w obszarze oddziaływania trasy.

Wyłączenie z zabudowy, w tym z zabudowy turystycznej i rekreacyjnej:

- 1) terenów otwartych o największych walorach widokowych predysponowane do rozwoju szlaków turystycznych,
- 2) obszarów o ekspozycji północnej, obszarów osuwiskowych, zalewowych, inwersyjnych.

Wyeliminowanie lokalizacji zwartych kompleksów zabudowy produkcyjnej o powierzchni większej niż 1 ha oraz usługowej o powierzchni większej niż 2 ha na terenach o nachyleniu powyżej 5%.

Ustalenie minimalnego wskaźnika powierzchni terenów biologicznie czynnych na poziomie 75% na terenach o nachyleniu powyżej 5% dla zabudowy mieszkaniowej

jednorodzinnej, letniskowej, zamieszkania zbiorowego, usług zdrowia (lecznictwa uzdrowiskowego), usług sportu i rekreacji oraz usług turystycznych.

Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska:

Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją.

Ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową.

Uwzględnienie obszarów i wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) i Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych (LZWP), które zostały wskazane na rysunku Planu nr 4. Zasoby środowiska, jako obszary ochrony Zbiorników Wód Podziemnych, zgodnie z warunkami określonymi w planach gospodarowania wodami.

Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych.

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.

Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu:

Uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3 i na rysunku Planu nr 6:

- Budowa linii 110 kV relacji: R-Kłodzko-R-Przyłęk oraz R -Kłodzko do linii L-S-200,
- Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: S-260 relacji R-Skałeczno – R-Kłodzko oraz S-262 relacji R-Bystrzyca – R-Kłodzko.

Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią oraz wdrażanie (po opracowaniu) wytycznych Planu Zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry w zakresie „Lokalizacyjnych i technicznych aspektów zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią”.

Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia, z uwzględnieniem cyklicznych zalewów.

Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego.

Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów.

Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.

Wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy.

Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.

Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.

Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku.

Ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają:

- 1) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych,
- 2) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową,

z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.

Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej.

Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa

W ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się o uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego, dla:

- Korytarz (poznańsko-hradecki) – przebieg: S5 Rawicz – Trzebnica – Wrocław Północ – dalej jako DK5 Wrocław Południe – dalej jako S8 Magnice – dalej jako DK8 Łagiewniki – Ząbkowice Śląskie, Kłodzko – Kudowa-Zdrój granica państwa.
- Korytarz „sudecki południowy” – przebieg: DK30 Zgorzelec – Lubań – Jelenia Góra – dalej jako DW367 Kowary – Kamienna Góra – Wałbrzych – dalej jako DW381 Nowa Ruda – Kłodzko – dalej jako DK46 Paczków.
- Korytarz (ołomuński) – przebieg: DK33 Kłodzko – Bystrzyca Kłodzka – Boboszów granica państwa.

ZASADY ZAGOSPODAROWANIA DLA GMINY KŁODZKO WYNIKAJĄCE Z USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KŁODZKO³⁴

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłodzko w ramach misji rozwoju przestrzennego gminy wskazuje się za naczelną kierunek: *Rozwój funkcji turystycznej z uwzględnieniem rozwoju rolnictwa, usług i nieuciążliwego przemysłu.*

Ogólne kierunki rozwoju budownictwa

Nowa zabudowa, jak i zabudowa uzupełniająca powinny rozwijać się zgodnie z tradycyjnym i historycznym sposobem jej kształtowania, harmonijnie komponować się z otaczającym krajobrazem wykorzystując powszechnie spotykane, a szczególnie lokalne modele architektoniczne i urbanistyczne.

W granicach gminy Kłodzko wskazuje się dwie grupy obejmujące obszary urbanizacji oraz obszary chronione.

Obszary urbanizacji to obszary zabudowy, jej kontynuacji oraz rozwoju, a także zagospodarowania terenów w kierunku tworzenia struktur osadniczych lub związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W ramach obszarów urbanizacji wyróżniono grupę 4 obszarów funkcjonalnych, zdefiniowanych przez ich funkcję dominującą: obszary funkcjonalne mieszkaniowe, obszary funkcjonalne usługowe, obszary funkcjonalne aktywności gospodarczej oraz obszary zabudowy rekreacyjnej. Obszary te mogą się wzajemnie przenikać – ich granice stanowią wytyczne rozmieszczenia funkcji, a w dalszej kolejności, przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dopuszczalnych kategorii przeznaczenia terenów.

W granicach wszystkich wymienionych obszarów funkcjonalnych dopuszczalne są tereny komunikacji (dróg, placów, parkingów, ścieżek rowerowych lub pieszych), lokalizacji urządzeń infrastruktury technicznej i związanej z nimi zabudowy służące zaopatrzeniu ludności i podmiotów gospodarczych w wodę, energię, gaz, łączność oraz utylizacji ścieków lub odpadów.

W ramach określonych dopuszczalnych kategorii przeznaczenia terenu dopuszczalne są również lokalizacje obiektów lub urządzeń towarzyszących, które zgodnie z przepisami lub powszechnym zwyczajem stanowią wraz z obiektami o ustalonym przeznaczeniu całość użytkową i służą utrzymaniu właściwego standardu użytkowania terenu lub nieruchomości.

Zagospodarowanie obszarów urbanizacji, terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, terenów sportu i rekreacji, terenów rolniczych uwzględniać powinno wymagania ładu przestrzennego, walory środowiskowe i ekonomiczne, wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i ich mienia, wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych.

O ile grupa obszarów przyrodniczych winna podlegać ochronie polegającej na wykluczeniu lub ograniczeniu zabudowy, to obszary rolnicze, ze względu na obecną strukturę rozmieszczenia zabudowy, nie kwalifikują się jako obszary bezwzględnej ochrony przed zainwestowaniem związanym z produkcją rolną.

³⁴ Opracowano na podstawie: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłodzko, 2021 r. (Załącznik Nr 1 do uchwały nr 277/VIII/2021 Rady Gminy Kłodzko z dnia 27 maja 2021 r.).

Na obszarze gminy występują tereny, na których wprowadzenie zainwestowania jest ograniczone. Oprócz warunków fizjograficznych najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór terenów przeznaczonych pod zabudowę jest ochrona krajobrazu i przestrzeni przyrodniczej, ochrona zabytków oraz ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Z tego względu spod zabudowy należy eliminować:

- obszary cenne przyrodniczo, na których znajdują się stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt,
- enklawy o wyjątkowych walorach krajobrazowych, korytarze ekologiczne i naturalne ekosystemy łąkowo-rolno-leśne, które należy pozostawić w stanie nienaruszonym.

W ramach kreowania struktur przestrzennych zaleca się uzupełnienie istniejących jednostek osadniczych z zachowaniem dotychczasowego układu przestrzennego. Nowa zabudowa powinna kontynuować istniejące układy przestrzenne z zachowaniem porządkowania, uzupełniania i kontynuacji.

Ogólne zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

Zasady ochrony środowiska

Działania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska powinny zmierzać do poprawy czystości powietrza atmosferycznego, wód oraz powierzchni ziemi.

Naczelną zasadą korzystania z zasobów środowiska jest zasada zrównoważonego rozwoju. Oznacza ona m.in. dążenie do:

- zachowania możliwości odtwarzania zasobów naturalnych,
- racjonalnego użytkowania zasobów nieodnawialnych i zastępowania ich substytutami,
- ograniczania uciążliwości dla środowiska i nieprzekraczania granic wyznaczonych jego odpornością.

Rozwój zrównoważony oznacza więc taką filozofię rozwoju globalnego, regionalnego i lokalnego, która przeciwstawia się ekspansji opartej wyłącznie o wzrost gospodarczy.

Głównym celem władz samorządowych winno stać się niedopuszczanie do działalności inwestycyjnej degradującej środowisko, co w rezultacie zaowocuje poprawą jakości życia mieszkańców i przywróceniem równowagi w środowisku.

Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają szczególnej ochronie polegającej zwłaszcza na niedopuszczaniu do zanieczyszczenia wód oraz zapobieganiu i przeciwdziałaniu szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania. Utrzymanie właściwego poziomu wód gruntowych i powierzchniowych w naturalnych zbiornikach wodnych można uzyskać poprzez zastosowanie na istniejących ciekach i rowach melioracyjnych budowli piętrzących (np. zastawek) a także poprzez odbudowę i utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym urządzeń służących tzw. małej retencji. Bardziej radykalne prace melioracyjne powinny być dopuszczalne jedynie w celu przywrócenia stanu naruszonego wcześniej, nieprawidłowymi działaniami.

Wszystkie ciekі winny charakteryzować się naturalnym spływem i naturalnymi korytami. Ewentualne zastosowanie niektórych elementów obudowy hydrotechnicznej może wystąpić w wyjątkowych przypadkach (zabezpieczenia przeciwpowodziowe czy przeciwpożarowe, względy ogólnogospodarcze itp.)

Specjalnej ochronie podlegają tereny podmokłe, obszary źródliskowe, naturalne źródła, ciekі i zbiorniki wodne, aby zapewnić naturalną zdolność retencyjną terenu. W podobnym celu przewiduje się zalesienie i dolesienie obszarów źródliskowych oraz gleb o niskich klasach bonitacyjnych, wprowadzenie fitomelioracji oraz zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń są ścieki, nielegalne wysypiska odpadów oraz środki ochrony roślin. Konieczne jest szybkie uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej i likwidacja dzikich wysypisk odpadów.

Ochrona gruntów rolnych polega przede wszystkim na ograniczeniu przeznaczania gruntów wysokich klas bonitacyjnych na cele nierolnicze. Ze względu na stosunkowo korzystne warunki glebowo-klimatyczne dla rozwoju produkcji rolnej gminy należy maksymalnie ograniczyć przeznaczenie gruntów wysokich klas bonitacyjnych na cele inne niż związane z produkcją rolną w tym również terenochłonnnych urządzeń produkcji rolnej (fermy hodowlane o charakterze przemysłowym). Na terenach zagrożonych erozją wietrzną gleby gorsze niż III kl. powinno się przeznaczyć do zalesienia.

Na obszarze gminy występują tereny, na których wprowadzenie zainwestowania jest ograniczone różnymi formami ochrony, dlatego w ramach kreowania struktur przestrzennych miasta i wsi zaleca się uzupełnienie istniejących jednostek osadniczych z zachowaniem historycznego układu przestrzennego. Oprócz warunków fizjograficznych najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór terenów przeznaczonych pod zabudowę jest bogactwo przyrodnicze, ochrona krajobrazu i przestrzeni przyrodniczej, ochrona zabytków i ukształtowanych historycznie układów urbanistycznych oraz ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Z tego względu spod zabudowy należy eliminować:

- obszary cenne przyrodniczo, na których znajdują się stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz położone w ich sąsiedztwie, obszary otwartej rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz obszary stanowiące zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych o szczególnych wartościach krajobrazowych,
- enklawy o wyjątkowych walorach krajobrazowych, korytarze ekologiczne i naturalne ekosystemy łąkowo – rolno – leśne, które należy pozostawić w stanie nienaruszonym.

Niekorzystne również ze względów krajobrazowych i komunikacyjnych jest zabudowywanie terenów przy głównych ciągach komunikacyjnych oraz wprowadzenie zabudowy zbyt rozproszonej, wykorzystującej tereny zbyt oddalone zarówno od siebie jak i od istniejącej jednostki osadniczej.

Nowa zabudowa powinna skupiać się wokół istniejących układów przestrzennych drogą porządkowania, uzupełniania i kontynuacji.

Ekspansja nowej zabudowy w obrębie stref ochrony konserwatorskiej bezwzględnie winna pozostawać pod kontrolą konserwatorską.

W miarę możliwości należy wprowadzać nowe zalesienia kierując się następującymi przesłankami:

- na terenach zagrożonych erozją,
- na gruntach o przeważającym kompleksie gleb gorszych niż III kl.,
- na terenach stanowiących uzupełnienie istniejących kompleksów leśnych,
- na terenach stanowiących ekosystem wodno-łąkowo-leśny.

W granicach gminy Kłodzko przebiegają dwa korytarze ekologiczne, których rolą jest powiązanie cennych przyrodniczo obszarów chronionych, położonych po wschodniej i zachodniej stronie Kotliny Kłodzkiej. Pierwszy, w północnej części gminy, łączy Stołowogórski Park Narodowy z Obszarem Chronionego Krajobrazu Gór Bardzkich, drugi, w południowej części gminy, łączy Śnieżnicki Park Krajobrazowy z Obszarem Chronionego Krajobrazu Gór Bystrzyckich. Działania w obrębie ekosystemów wodno-łąkowo-leśnych powinny zmierzać do:

- zachowania istniejącej obudowy biologicznej cieków,

- wzbogacenia i uzupełnienia istniejących nasadzeń zgodnie z zasadami unikania zwartych nasadzeń utrudniających przewietrzanie dolin rzecznych oraz obsadzania głównie południowych brzegów dla ochrony przed nadmiernym parowaniem i zarastaniem roślinnością wodną,
- zakazu lokalizacji inwestycji kubaturowych,
- zakazu zabudowy poprzecznej dna dolin rzecznych.

W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego, tj. cech elementów zagospodarowania przestrzennego odnoszących się do przestrzeni historycznie ukształtowanej w wyniku działalności człowieka, zawierającej wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze, wskazuje się zasady, jakie należy stosować w procesie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także, jakimi należy się kierować w działaniach związanych z kreowaniem rozwoju gminy:

- należy zachować spójność systemu obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy wraz z utrzymaniem ciągłości łączących je korytarzy ekologicznych,
- należy chronić naturalny charakter obszarów leśnych, terenów zalewowych rzek i potoków, zbiorników wodnych, obszarów podmokłych, terenów źródliskowych i stref ochrony ujęć wody oraz obszarów graniczących z wyżej wym. terenami,
- przy przeznaczaniu terenów pod zabudowę należy rozwijać istniejące układy urbanistyczne i ruralistyczne,
- należy chronić ekspozycję wartościowych obiektów i zespołów architektury poprzez ograniczanie wprowadzania elementów mogących stanowić ich przesłonę, przede wszystkim w widoku z głównych tras komunikacyjnych, parametry i wskaźniki zabudowy dobierać w sposób umożliwiający zachowanie istniejących punktów, otwarć i dróg widokowych, przy jednoczesnym uszanowaniu regionalnych tradycji budowlanych.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

Działania służące ochronie wartości zabytkowych w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej zmierzają do:

- zachowania historycznego układu przestrzennego w zakresie rozplanowania dróg, ulic, placów, linii zabudowy, kompozycji wewnątrz urbanistycznych i kompozycji zieleni,
- konserwacji zachowanych historycznych elementów układu przestrzennego, szczególnie: posadzki (nawierzchnie, cieki i zbiorniki wodne, sposób użytkowania gruntów), ścian (zabudowa, zieleń) oraz dążenia do usunięcia elementów zniekształcających założenia historyczne i odtworzenia elementów zniszczonych,
- dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów oraz nawiązanie formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej,
- usunięcia obiektów dysharmonizujących,
- dostosowania współczesnych funkcji do wartości zabytkowych zespołu i jego poszczególnych obiektów oraz eliminacji funkcji uciążliwych.

Ochrona obejmuje obszary, w których elementy dawnego układu zachowały się w stosunkowo dobrym stanie. Strefy te są równoznaczne z obszarami ewidencji zabytków. Strefy ruralistyczną wyznaczono dla wszystkich wsi na terenie Gminy Kłodzko. Działania służące ochronie wartości zabytkowych w strefie ruralistycznej zmierzają do zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym przede wszystkim zabudowy, układu dróg, podziału i sposobu zagospodarowania działek, a także do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości obiektów.

W strefie ruralistycznej winno się określać następujące zasady:

- zachować i wyeksponować elementy historycznego układu przestrzennego tj. rozplanowanie dróg, ulic i placów, linie zabudowy, kompozycje wnętrz urbanistycznych oraz kompozycję zieleni,
- zachować historyczne nawierzchnie kamienne,
- obiekty o wartościach zabytkowych poddać restauracji i modernizacji technicznej z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości obiektu,
- przy nowych inwestycjach oraz związanych z modernizacją, rozbudową, przebudową obiektów istniejących nawiązać gabarytami i sposobem kształtowania bryły i użytymi materiałami do miejscowej tradycji architektonicznej, w przypadku istniejącego obiektu – po rozbudowie budynek powinien tworzyć spójną kompozycję z istniejącą częścią,
- formę nowych obiektów dostosować do skali, ukształtowania bryły i detalu istniejącej wartościowej zabudowy, w tym formy i wysokości dachu, układu kalenicy, poziomu posadowienia parteru, formy i wysokości ogrodzenia,
- działalność inwestycyjna winna uwzględniać istniejące związki przestrzenne i planistyczne,
- elementy dysharmonizujące, zwłaszcza kolidujące z ekspozycją wartościowych obiektów zabytkowych, winny być usunięte lub poddane odpowiedniej przebudowie,
- przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jaki w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków i znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- preferować te inwestycje, które stanowią rozszerzenia lub uzupełnienie istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji oraz pod warunkiem, iż nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu,
- wykluczać prowadzenie napowietrznych linii teletechnicznych i energetycznych,
- wykluczać stosowanie ogrodzeń z betonowych elementów prefabrykowanych.

Jako zieleń chroniona mogą występować obszary zielone, oznaczone jako teren zielony do zachowania, to jest:

- założenia zieleni komponowanej: parki, ogrody, skwery ukształtowane przez człowieka,
- cmentarze powstałe przed 1945 rokiem,
- szpalery aleje, pojedyncze drzewa pomnikowe.

Na terenach zieleni komponowanej zaleca się:

- dążyć do ich zachowania lub scalenia w granicach historycznych,
- założenia te winny pozostać założeniami zielonymi, należy lokalizować tu funkcję reprezentacyjną lub rekreacyjną,
- założenia te należy uporządkować, wskazana jest ich rewaloryzacja.

Na terenie cmentarzy, jeżeli są one nadal użytkowane, należy zachować ich dotychczasową funkcję, cmentarze nie użytkowane należy zachować jako tereny zielone, uporządkować – zachowane nagrobki zabezpieczyć przed dewastacją i pozostawić na miejscu, ewentualnie utworzyć dla nich lapidarium lub zachować je w inny sposób.

W przypadku szpalerów, alei i pojedynczych okazów zaleca się:

- utrzymanie obiektu w miejscu i granicach historycznych,
- właściwą pielęgnację zieleni,

- w przypadku szpalerów i alei usuwanie chorych i uzupełnienie układu nasadzeniami właściwych gatunków drzew.

Gdy nie przewiduje się prac renowacyjnych należy pozostawić zbiorowisko naturalnej sukcesji przyrodniczej. W miarę możliwości należy zachować dawne funkcje poszczególnych części zespołów pałacowych; folwark jako tereny gospodarcze, polany parkowe jako łąki krajobrazowe – bez prowadzenia nasadzeń, tereny zadrzewione jako naturalne masywy zieleni. Prace melioracyjne winny być projektowane i prowadzone w taki sposób, aby nie niszczyć naturalnych zadrzewień, zwłaszcza tych, które rosną nad brzegami cieków wodnych. Zakłada się, że prace melioracyjne winny dążyć do odtworzenia dawnego systemu wodnego.

Postuluje się połączenie poszczególnych założeń zielonych pasmami zadrzewień zlokalizowanymi wzdłuż cieków wodnych, alei, grup zadrzewień śródpolnych, tworząc tunele ekologiczne.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja drogowa

Potrzeby i kierunki modernizacji systemów komunikacji:

- utwardzanie i poprawa nawierzchni i dróg,
- budowa jednostronnych lub obustronnych (w zależności od zabudowy i możliwości terenowych) chodników na terenach zabudowanych celem segregacji ruchu kołowego i pieszego;
- budowa miejsc postojowych przy usługach lub innych obiektach stanowiących cele ruchu,
- ustalone w aktach prawa miejscowego drogi i ulice lokalne winny mieć szerokości w liniach rozgraniczających co najmniej 15 m, z wyjątkiem obszarów zabudowanych lub miejsc o szczególnych warunkach terenowych, gdzie należy je dostosować do możliwości wynikających z istniejącego zagospodarowania i granic władania,
- drogi i ulice dojazdowe projektowane na obszarach niezabudowanych powinny mieć szerokość w liniach rozgraniczających co najmniej 10 m, a na terenach z istniejącą zabudową szerokości dostosowane do lokalnych możliwości wynikających z istniejącej zabudowy i granic władania,
- drogi wewnętrzne powinny mieć szerokości odpowiednie dla sposobu użytkowania i zagospodarowania terenów, w których granicach zostają wyznaczone, co najmniej 6 m.

Infrastruktura techniczna

Ustala się następujące ogólne zasady uzbrojenia terenów w infrastrukturę techniczną:

- sieci uzbrojenia technicznego terenu w obszarze zabudowy zwartej należy prowadzić w obrębie linii rozgraniczających ulic,
- projektowane sieci uzbrojenia należy sytuować równolegle w stosunku do istniejących i planowanych linii rozgraniczających ulic, w takich poziomych i pionowych odległościach od istniejących i projektowanych elementów podziemnego i naziemnego uzbrojenia terenu, jakie przewidują obowiązujące przepisy szczególne,
- w przypadku realizacji sieci uzbrojenia technicznego poza liniami rozgraniczającymi ulic, należy w miarę możliwości prowadzić je równolegle do granic działek, w pasie terenu wolnym od innego istniejącego uzbrojenia,
- w przypadku, gdy istniejące uzbrojenie terenu prowadzone jest w sposób sprzeczny z zasadami określonymi powyżej, należy dążyć do jego przełożenia, umożliwiając tym samym prawidłowe sytuowanie innych sieci,

- realizacja układu komunikacyjnego powinna obejmować kompleksową realizację uzbrojenia technicznego,
- dopuszcza się realizację urządzeń technicznych uzbrojenia, w tym ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej oraz urządzeń łączności publicznej i sygnalizacji, a także innych podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń w granicach wszystkich obszarów funkcjonalnych, o ile przepisy szczególne nie będą tego wykluczać.

Zaopatrzenie w wodę:

- postuluje się rozbudowę istniejących systemów zaopatrzenia w wodę,
- sieci rozdzielcze winny być realizowane w układach pierścieniowych,
- należy zapewnić odpowiednią jakość wody pitnej poprzez ochronę obszarów zasobowych wód podziemnych,
- dla terenów aktywności gospodarczej w przypadku znacznego zapotrzebowania na wodę dopuszcza się budowę ujęć własnych wody, pod warunkiem uzyskania zgody stosownych instytucji,
- dopuszcza się dla budownictwa rozproszonego indywidualne zaopatrzenie w wodę.

Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków:

- zakłada się odprowadzenie ścieków bytowych z terenów zainwestowanych do gminnej sieci kanalizacyjnej,
- w ramach uporządkowania i rozbudowy sieci kanalizacyjnej należy dążyć do utworzenia na terenie gminy systemu kanalizacji rozdzielczej poprzez sukcesywną, prowadzoną w etapach rozbudowę sieci kanalizacyjnej;
- na obszarach nie wyposażonych w sieć kanalizacji sanitarnej dopuszcza się stosowanie lokalnych systemów, w tym przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych;
- w zakresie odprowadzania ścieków przemysłowych należy dążyć do ich całkowitego unieszkodliwiania na terenie własnym inwestora i w miarę możliwości do stosowania obiegu zamkniętego procesów produkcyjnych; należy ustalać obowiązek podczyszczania ścieków o przekroczonych dopuszczalnych wartościach zanieczyszczeń, przed ich wprowadzeniem do komunalnej kanalizacji sanitarnej, w oczyszczalniach zlokalizowanych na terenach wyznaczonej działalności gospodarczej.

Zaopatrzenie w gaz:

- zakłada się rozbudowę rozdzielczej sieci gazowej na nowych terenach przewidzianych pod zabudowę,
- w celu wykorzystania gazu do celów grzewczych i umożliwienia podłączenia kotłowni lokalnych do sieci gazowej proponuje się wybudowanie gazociągów średniego ciśnienia w rejonach zasilanych niskim ciśnieniem.

Zaopatrzenie w energię elektryczną:

- dopuszcza się rozbudowę istniejącej sieci przesyłowej średniego i niskiego napięcia i prowadzenie nowych linii energetycznych w miarę potrzeb, szczególnie na terenach wyznaczonych obszarów aktywności gospodarczej,
- dla terenów wskazanych pod zabudowę należy przewidzieć stosownie do potrzeb budowę dodatkowych stacji transformatorowych, których lokalizację należy uzależnić od rodzaju i sposobu zabudowy,

- wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokich napięć należy przestrzegać ograniczeń w użytkowaniu terenu w pasach o szerokości zależnej od wartości napięcia oraz wysokości trakcji; w granicach strefy ochronnej nie należy lokalizować budynków mieszkalnych i innych budowli przewidzianych do stałego przebywania ludzi; dopuszczalne jest zmniejszenie szerokości stref ochronnych w uzgodnieniu z administratorami odpowiednich sieci;
- należy wprowadzić ograniczenie prowadzenia nowych napowietrznych linii energetycznych na terenach obszarów chronionego krajobrazu,
- zaleca się w miarę możliwości technicznych i finansowych skablowanie istniejących napowietrznych linii przesyłowych,
- dla terenów wskazanych pod zabudowę należy przewidzieć:
 - a) budowę dodatkowych stacji transformatorowych, wraz z liniami zasilającymi stosownie do potrzeb, których lokalizację należy uzależnić od rodzaju i sposobu zabudowy,
 - b) przełożenie lub skablowanie linii napowietrznych średniego i niskiego napięcia, których obecny przebieg koliduje z istniejącą i planowaną zabudową ww. terenów – szczególnie zalecane na terenach osiedli zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, gdzie linie napowietrzne są elementem zakłócającym krajobraz zurbanizowany,
- dopuszcza się urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW na potrzeby własne,
- na terenach rzek Bystrzycy Łądeckiej, Białek Łądeckiej, Nysy Kłodzkiej wraz z ich korytami dopuszcza się rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW w zakresie lokalizacji małych elektrowni wodnych.

Zaopatrzenie w energię ciepłą:

- przewiduje się utrzymanie istniejących systemów zaopatrzenia w ciepło z zaleceniem modernizacji i wymiany urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności grzewczej i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- należy dążyć do likwidacji lokalnych kotłowni poprzez zamianę nośnika energii na paliwo nie powodujące zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- dla zabudowy indywidualnej proponuje się przechodzenie na ogrzewanie gazowe w miejscach wyposażonych w sieć gazową lub inne z wykorzystaniem ekologicznych źródeł energii.

Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów:

- celem strategicznym jest minimalizacja powstawania odpadów w sektorze komunalnym i gospodarczym, ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania,
- pojemniki do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów winny być lokalizowane w pierwszej kolejności na terenach publicznych, w miejscach dostępnych, lecz nie kolidujących z otoczeniem,
- obiekty i urządzenia związane z odzyskiwaniem surowców wtórnych powinny być lokalizowane w odpowiedniej izolacji od zabudowy mieszkaniowej.

VIII.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Teren gminy Kłodzko znajduje się poza Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) wyznaczonymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, a zatem nie stanowi miasta średniego tracącego funkcje społeczno-gospodarcze i obszaru zagrożonego trwałą marginalizacją.

Konsekwencją tego jest to, iż w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 – gmina Kłodzko nie znalazła się w zestawieniu gmin objętych OSI.

IX. **SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH**

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Skuteczna realizacja wyznaczonych celów i kierunków działań dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022–2030” zależy będzie od prawidłowego ustanowienia systemu zarządzania procesami rozwojowymi i włączeniem w te działania szerokiego grona interesariuszy wszystkich szczebli administracji publicznej oraz sektora pozarządowego i gospodarczego. Poza określeniem systemu instytucjonalnego równie ważne będzie zarysowanie warunków organizacyjnych dla wdrażania, monitorowania, aktualizacji i ewaluacji Strategii.

Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii opisano główne założenia systemu, a szczegółowe rozwiązania będą ustalane według potrzeb wraz z postępem prac.

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA WDRAŻANIE STRATEGII

Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Gminy Kłodzko, która odpowiada za:

- zatwierdzenie Strategii,
- zatwierdzenie zmian Strategii,
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez zatwierdzanie rocznego raportu o stanie gminy, który zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym obejmuje podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii.

Wójtem Gminy Kłodzko, który odpowiada za:

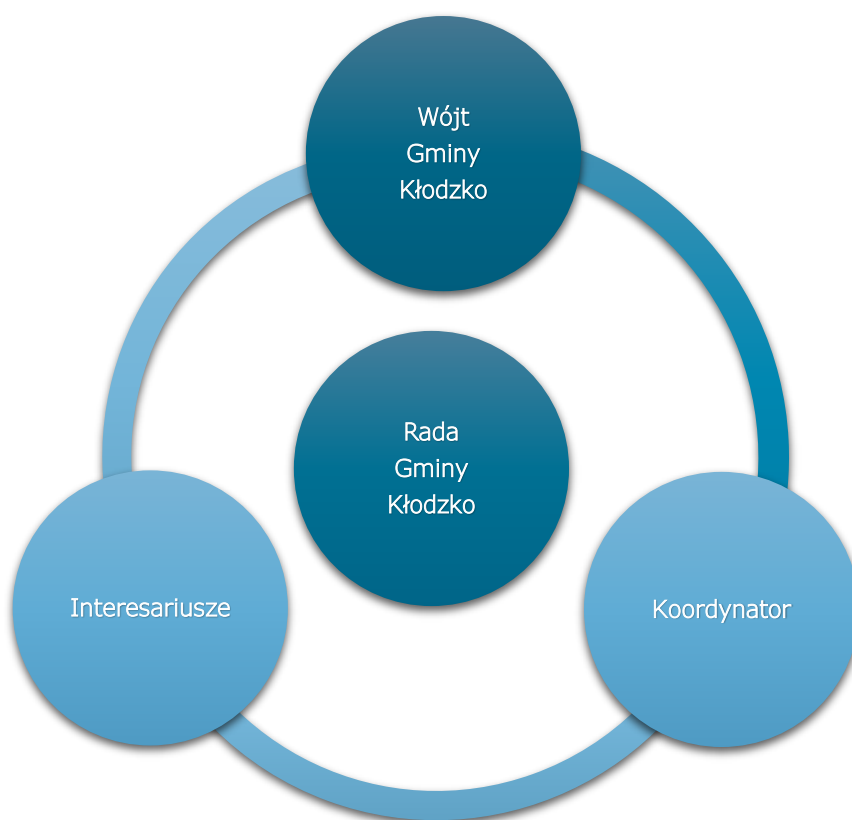
- nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- zapewnienie środków finansowych na realizację celów i kierunków działań przyjętych w Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej, jak również poprzez pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,
- monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Koordynatorem wdrażania Strategii (jednostka/osoba w strukturach Urzędu Gminy Kłodzko), który odpowiada za:

- obsługę Wójta Gminy Kłodzko w zakresie jego zadań związanych z realizacją Strategii,
- przepływ informacji na temat działań związanych z wdrażaniem Strategii,
- promocję efektów realizacji Strategii,
- współpracę z interesariuszami Strategii w procesie jej wdrażania.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- realizację zadań wynikających ze Strategii,
- wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

Rysunek 35. Podmioty zaangażowane w zarządzanie Strategią
Źródło: opracowanie własne.

MONITORING STRATEGII

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, w szczególności opisanych w rozdziale Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji Strategii w ramach raportu o stanie gminy, zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów kierunków działań Strategii i dostarczy danych do działań ewaluacyjnych.

EWALUACJA

W związku z postanowieniami art. 10 f. 5. ustawy o samorządzie gminnym – Strategia podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Badanie ewaluacyjne powinien przeprowadzić podmiot zewnętrzny niezależny od podmiotów wdrażających Strategię. Realizowane będą następujące rodzaje ewaluacji:

1. Ewaluacja mid-term

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2030 r. zasadne jest przeprowadzenie ewaluacji „połówkowej” tzw. mid-term, tj. w 2026 r. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników realizacji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji mid-term podejmie Wójt Gminy Kłodzko na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

2. Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu realizacji Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja ex-post powinna obejmować również pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji ex-post służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu interwencji publicznych w kolejnych latach. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji ex-post podejmie Wójt Gminy Kłodzko na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

3. Ewaluacja on-going (według potrzeb)

Ocena realizacji Strategii typu on-going może zostać przeprowadzona w każdym momencie jej wdrażania, w sytuacji, gdy nastąpi konieczność potwierdzenia występowania przesłanek, o których mowa art. 10f. 5. ustawy o samorządzie gminnym. O potrzebie przygotowania ewaluacji on-going zdecyduje Wójt Gminy Kłodzko na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Za dokumenty wykonawcze uznaje się Plany, Programy, dla których kompetencje do zatwierdzenia z tytułu przepisów prawa posiada Rada Gminy Kłodzko lub Wójt Gminy Kłodzko. Poniżej prezentowane wytyczne mają zastosowanie dla dokumentów wykonawczych opracowywanych lub aktualizowanych po dacie przyjęcia niniejszej Strategii:

1. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej monitoringu (jeżeli dotyczy) zaleca się uwzględnienie odpowiednich wskaźników, które zostały wskazane w rozdziale pn. *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*.
2. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich zarządzania (jeżeli dotyczy) zaleca się włączenie koordynatora wdrażania Strategii w procesy przepływu informacji w zakresie opracowania i wdrażania przedmiotowych planów i programów.
3. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich realizacji zaleca się wskazanie spójności tych dokumentów z niniejszą Strategią.

4. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze społecznej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w *Celu 1. Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie kapitału społecznego*.
5. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze gospodarczej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w *Celu 2. Przyspieszenie lokalnego rozwoju gospodarczego*.
6. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze przestrzennej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających
7. z adekwatnych kierunków działań wskazanych w *Celu 3. Wzmocnienie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia*.

Dodatkowo ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zawarte w niniejszej strategii powinny być w pierwszej kolejności przeniesione Studium Gminy Kłodzko, a następnie powinna nastąpić ich szczegółowa implementacja do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z przepisami art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy należy wykonać analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy oraz wynikający z niej wieloletni program sporządzania aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ww. dokument powinien zawierać m.in. analizę spójności ustaleń Studium Gminy Kłodzko z zapisami niniejszej strategii rozwoju. W przypadku znacznych rozbieżności tych dokumentów należy jak najszybciej przystąpić do sporządzenia aktualizacji Studium Gminy Kłodzko.

Poza tym dla zapewnienia wysokich walorów przestrzeni, kształtowania ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju na wysokim poziomie, co najmniej raz na 10 lat należy ujednolicić i dostosować do aktualnych potrzeb formalno-prawnych oraz trendów rozwojowych Studium Gminy Kłodzko oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Docelowo należy objąć miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego cały obszar Gminy Kłodzko w jej granicach administracyjnych.

Plany miejscowe, zgodnie z obowiązującymi przepisami, należy sporządzać według kolejności określonej w analizie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Kłodzko oraz wynikającego z niej wieloletniego programu ich sporządzania.

Sugeruje się jednak, aby poza obszarami wymagającymi istotnej i szybkiej interwencji planistycznej, projekty planów miejscowych w pierwszej kolejności były wykonywane dla terenów jeszcze nimi nie objętych.

W drugiej kolejności sporządzaniem nowych planów miejscowych należałoby objąć tereny posiadające dokumenty planistyczne, dla których stwierdzono największą rozbieżność między nimi, a ustaleniami zawartymi w aktualnym Studium Gminy Kłodzko.

Trzeci etap sporządzania planów miejscowych powinien być związany z korektą dokumentów, które weszły w życie przed uchwaleniem aktualnego Studium Gminy Kłodzko. Ich kolejność powinna być warunkowana datą powstania poszczególnych opracowań.

X.

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w niniejszej Strategii jest pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych kierunków działań i projektów.

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w Strategii będą:

- budżet gminy,
- budżet wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- fundusz pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków budżetu państwa,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Unii Europejskiej,
- środki pomocowe pozyskiwane przez interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- środki własne interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- inne środki zewnętrzne (np. Polski Ład).

Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków gminnych należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Ramy finansowe realizacji Strategii określać będzie budżet gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Kłodzko. Ze względów formalnych i praktycznych nie ma możliwości określenia pozabudżetowych ram finansowania Strategii, w szczególności w zakresie podmiotów spoza sektora finansów publicznych.

XI.

OPIS PRZEBIEGU OPINIOWANIA ORAZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Partycypacja społeczna może przybierać różne formy, które różnią się zakresem wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje w zależności od stopnia i zakresu gotowości władz publicznych do uznania roli mieszkańców w tych procesach. W rozwoju gminy, ze względu na jej kompleksowy charakter i przedmiot działania – konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia jest generalna zasada, że partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem działań rozwojowych zarówno na etapie przygotowania jak i wdrażania Strategii.

W związku z realizacją tej zasady zostały wprowadzone mechanizmy zapewniające realną partycypację społeczną w procesie opracowywania Strategii oraz formy przygotowania i prowadzenia konsultacji społecznych zapewniające skuteczne włączanie mieszkańców gminy. Włączenie społeczności lokalnej w proces przygotowania Strategii ma na celu lepszą diagnozę sytuacji i pełniejszą analizę potrzeb, co pozwoli podjąć trafniejsze decyzje dotyczące celów i kierunków działań oraz uzyskać społeczny konsensus wokół proponowanych rozwiązań. Dzięki społecznej akceptacji zmian zwiększa się szansa na utrzymanie trwałości rezultatów interwencji i minimalizację społecznych konfliktów. Z drugiej strony bezpośrednie uczestnictwo interesariuszy w procesie kształtowania zmian bezpośrednio związanych z podnoszeniem jakości życia przełoży się na zwiększenie wiedzy wśród uczestników procesu, pogłębienie ich identyfikacji z miejscem, a także podniesienie poziomu motywacji związanej z aktywnością społeczną.

W celu przeprowadzenia dogłębnej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy, pełnej identyfikacji potrzeb mieszkańców oraz wyznaczenia celów i kierunków działań rozwojowych w marcu 2022 r. zostały zorganizowane dwa warsztaty konsultacyjne z mieszkańcami oraz przedstawicielami poszczególnych instytucji z terenu gminy.

Na podstawie danych zebranych w trakcie spotkań konsultacyjno-warsztatowych zostały zdefiniowane problemy oraz potencjały, a także opracowane cele strategiczne i kierunki rozwoju gminy Kłodzko na lata 2022-2030.

Zgodnie z zapisami z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, z późn. zm.), Wójt Gminy Kłodzko dnia 10 sierpnia 2022 r. wystąpił do Zarządu Województwa Dolnośląskiego z prośbą o wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie dokumentu pn. „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022–2030” ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Zarząd Województwa Dolnośląskiego, w opinii z dnia 30 sierpnia 2022 r. (Załącznik do uchwały nr 5826/VI/22) wskazał, że Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (dalej jako SRWD 2030) została uchwalona w dniu 20 września 2018 r. i nie zawiera ustaleń oraz rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, gdyż obowiązek ich uwzględnienia został ustanowiony na mocy art. 5 pkt

1 lit. b ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378), który wszedł w życie z dniem 13 listopada 2020 r. Dodatkowo, na podstawie art. 31 ust. 1 wskazanej regulacji, dotychczasowe strategie rozwoju województw zachowują swoją moc do dnia 31 grudnia 2025 r. Jednocześnie Zarząd Województwa Dolnośląskiego pozytywnie zaopiniował (z uwzględnieniem wskazanych uwag) pod względem spójności z zapisami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, przyjętym Uchwałą nr XIX/482/2020 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. Uwagi Zarządu Województwa Dolnośląskiego dotyczyły uwzględnienia w dokumencie Strategii niektórych ustaleń i postulatów zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Ponadto w związku z uchwałą nr 354/VIII/2021 Rady Gminy Kłodzko z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030” oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Wójt Gminy Kłodzko, dnia 10 sierpnia 2022 r. wystąpił również do Dyrektora Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag i opinii do przedłożonego projektu dokumentu. Pismem z dnia 12 września 2022 r. (znak WR.RPP.610.822.2022.pp) zostały przekazane uwagi odnośnie zapisów części diagnostycznej oraz sugestie dotyczące części strategicznej. Szczegółowe uwagi PGW Wody Polskie zostały zawarte w sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji.

W dniach od 10 sierpnia do 14 września 2022 r., na podstawie uchwały nr 354/VIII/2021 Rady Gminy Kłodzko z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030” oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, został przeprowadzony proces zgłaszania uwag i opinii do upublicznionego projektu „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030”. Projekt dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030 dostępny był w wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej <https://bip.ugklodzko.nv.pl/a,35332,konsultacje-projektu-strategii-rozwoju-gminy-klodzko-na-lata-2022-2030.html> oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy Kłodzko <https://www.gmina.klodzko.pl/aktualnosc-4781-konsultacje-projektu-strategii-rozwoju.html>.

Uwagi i opinie można było zgłaszać za pośrednictwem internetowego formularza, który dostępny był pod adresem <https://konsultacjeglodzko.webankieta.pl/>. W celu osobistego zgłoszenia uwag i opinii do dokumentu dnia 9 września 2022 r. w godzinach od 15:00 do 16:00 w sali Podhalanka w Krosnowicach zostało zorganizowane spotkanie konsultacyjne. Do dnia 14 września 2022 r. w ramach konsultacji wpłynęły 3 zgłoszenia zawierające uwagi i opinie do projektu Strategii.

Z przebiegu i wyników konsultacji projektu „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030” zostało sporządzone sprawozdanie, które zawierało szczegółowe odniesienie do propozycji, uwag i opinii zgłoszonych zarówno przez mieszkańców jak i instytucje. Uwagi uznane za zasadne uwzględniono w treści ostatecznej wersji dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030”.

XII.

OPIS PROCEDURY STRATEGICZNEJ OCENY ODZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Dnia 10 sierpnia 2022 r. Wójt Gminy Kłodzko wystąpił, do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (DPWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ), z prośbą o uzgodnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030”.

Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu pismem z dnia 19 sierpnia 2022 r., znak ZNS.9022.4.78.2022.DG, wskazał, iż przedmiotowy dokument należy do grupy projektów innych niż wymienione w art. 46 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.), gdyż „nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. W związku z powyższym uzgodnienia, co do ewentualnej potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przekazanego projektu dokumentu należy dokonać z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Dnia 7 września 2022 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu pismem znak WSI.410.2.69.2022.HL uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030”.

W opinii RDOŚ stwierdził, że projektowane działania (przykładowe rodzaje przedsięwzięć realizujące kierunki działań), zawarte w przedmiotowej Strategii w większości mają charakter nieinwestycyjny i nie należą do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Niemniej jednak, część z działań inwestycyjnych może potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko na etapie realizacji inwestycji. Wymienione działania inwestycyjne mają jednakże charakter ogólny i nie określono dla nich konkretnej lokalizacji, ani parametrów. Potencjalne oddziaływanie wymienionych w projekcie dokumentu inwestycji na środowisko przyrodnicze można ograniczyć poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, określonych w ramach ewentualnej procedury oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym RDOŚ uznaje, że realizacja planowanych w przedmiotowym dokumencie zadań, przy wyborze właściwej lokalizacji i technologii oraz zachowaniu wymogów ochrony środowiska wynikających z przepisów odrębnych, nie powinna znacząco negatywnie wpłynąć na poszczególne komponenty środowiska, w tym na obszary chronione zlokalizowane na terenie gminy Kłodzko.

Stwierdzając, po uzgodnieniu z ww. organami, iż realizacja postanowień projektu dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, w trybie art. 48 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2022-2030”.

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. STRUKTURA WIEKOWA GMINY KŁODZKO – STAN NA 31 GRUDNIA	7
RYSUNEK 2. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW W OSTATNICH 5 LATACH JAKO % LUDNOŚCI W ROKU BAZOWYM	8
RYSUNEK 3. LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY	14
RYSUNEK 4. GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	16
RYSUNEK 5. ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW	19
RYSUNEK 6. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W 2021 R. W SZKOŁACH PUBLICZNYCH GMINY KŁODZKO	23
RYSUNEK 7. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W 2021 R.	23
RYSUNEK 8. WYDATKI NA KULTURĘ I DZIEDZICTWO NARODOWE PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA	28
RYSUNEK 9. WYDATKI NA KULTURĘ FIZYCZNĄ, SPORT I REKREACJĘ PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA	30
RYSUNEK 10. UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORA KREATYWNEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW OGÓŁEM (W %) – ŚREDNIA TRZYLETNIA	35
RYSUNEK 11. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REGON NA 1000 MIESZKAŃCÓW	37
RYSUNEK 12. STRUKTURA (%) DOCHODÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY KŁODZKO NA KONIEC IV KW.	40
RYSUNEK 13. DOCHODY OGÓŁEM PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA	41
RYSUNEK 14. STRUKTURA (%) WYDATKÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY KŁODZKO NA KONIEC IV KW.	42
RYSUNEK 15. KWOTA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH NA PROJEKTY DOFINANSOWANE Z UE PRZYPADAJĄCA NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA	43
RYSUNEK 16. POŁOŻENIE GMINY KŁODZKO NA TLE WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I POWIATU KŁODZKIEGO ..	45
RYSUNEK 17. ZASIĘG SUDECKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO I STREFY GÓRSKIEJ ORAZ PRZYGRANICZNEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO	46
RYSUNEK 18. STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY KŁODZKO	48
RYSUNEK 19. STRUKTURA OSADNICZA GMINY KŁODZKO	51
RYSUNEK 20. TERENY USŁUGOWE, W TYM SPORTOWO-REKREACYJNE GMINY KŁODZKO	54
RYSUNEK 21. TERENY PRZEMYSŁOWE GMINY KŁODZKO	55
RYSUNEK 22. TERENY ROLNE GMINY KŁODZKO	57
RYSUNEK 23. LESISTOŚĆ (%)	58
RYSUNEK 24. UKŁAD KOMUNIKACYJNY GMINY KŁODZKO	62
RYSUNEK 25. ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE W CIĄGU ROKU OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA (KG/OSOBA)	64
RYSUNEK 26. WSKAŹNIK EFEKTYWNOŚCI KOSZTOWEJ OGÓŁEM USŁUG ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH (zł/t) W 2020 R.	66
RYSUNEK 27. UDZIAŁ (%) OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH W POWIERZCHNI GMINY	72
RYSUNEK 28. OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY KŁODZKO	73
RYSUNEK 29. MAPY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO DLA GMINY KŁODZKO Z UWZGLĘDNIENIEM Q1% I Q10% ...	75
RYSUNEK 30. PLAN PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM SUSZY – ŁĄCZNE ZAGROŻENIE SUSZĄ	76
RYSUNEK 31. OBSZAR REWITALIZACJI W GMINIE KŁODZKO	77
RYSUNEK 32. LOGIKA INTERWENCJI STRATEGII	82
RYSUNEK 33. ANALIZOWANE SCENARIUSZE ROZWOJU	84
RYSUNEK 34. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY KŁODZKO	109

SPIS TABEL

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI – STAN NA 31 GRUDNIA.....	6
TABELA 2. STRUKTURA WIEKOWA GMINY KŁODZKO – STAN NA 31 GRUDNIA	7
TABELA 3. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW W OSTATNICH 5 LATACH JAKO % LUDNOŚCI W ROKU BAZOWYM	8
TABELA 4. PROGNOZA LUDNOŚCI GMINY KŁODZKO DO 2030 R.	8
TABELA 5. RUCH NATURALNY NA 1000 OSÓB W GMINIE KŁODZKO W LATACH 2014–2020.....	9
TABELA 6. PRZYROST NATURALNY NA 1000 OSÓB	9
TABELA 7. RUCH MIGRACYJNY NA 1000 OSÓB W GMINIE KŁODZKO W LATACH 2014–2020.....	10
TABELA 8. SALDO MIGRACJI OGÓŁEM NA 1000 OSÓB	10
TABELA 9. WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W GMINIE KŁODZKO	10
TABELA 10. WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO OSOBAMI STARSZYMI	11
TABELA 11. PRACUJĄCY OGÓŁEM	12
TABELA 12. PRACUJĄCY NA 1000 LUDNOŚCI	12
TABELA 13. BEZROBOTNI OGÓŁEM	13
TABELA 14. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM OGÓŁEM	13
TABELA 15. LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH OGÓŁEM NA 1000 MIESZKAŃCÓW GMINY	13
TABELA 16. POMOC SPOŁECZNA W GMINIE KŁODZKO	14
TABELA 17. BENEFICJENCI ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 10 TYS. LUDNOŚCI.....	15
TABELA 18. GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	15
TABELA 19. POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE KŁODZKO.....	16
TABELA 20. ZADANIA W ZAKRESIE POMOCY TERAPEUTYCZNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU W GMINIE KŁODZKO	17
TABELA 21. PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ (ŁĄCZNIE Z FILIAMİ)	17
TABELA 22. LOKALE SOCJALNE I ICH POWIERZCHNIA UŻYTKOWA	18
TABELA 23. FUNDACJE, STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW	19
TABELA 24. ORGANIZACJE SPOŁECZNE NA 1000 MIESZKAŃCÓW	19
TABELA 25. DZIECI OBJĘTE OPIEKĄ W ŻŁOBKACH I W WIEKU ŻŁOBKOWYM W GMINIE KŁODZKO	21
TABELA 26. ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH OPIEKĄ W ŻŁOBKACH	21
TABELA 27. DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA 1000 DZIECI W WIEKU 3-5 LAT	22
TABELA 28. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W 2021 R. W SZKOŁACH PUBLICZNYCH GMINY KŁODZKO.....	23
TABELA 29. WYNIKI EGZAMINU ÓSMOKLASISTY W 2021 R.	23
TABELA 30. PORADY LEKARSKIE OGÓŁEM.....	24
TABELA 31. ZDARZENIA WYMAGAJĄCE UDZIAŁU JEDNOSTEK OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	25
TABELA 32. BIBLIOTEKI PUBLICZNE W GMINIE KŁODZKO	27
TABELA 33. WYDATKI NA KULTURĘ I DZIEDZICTWO NARODOWE PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA	27
TABELA 34. IMPREZY ORGANIZOWANE PRZEZ JEDNOSTKĘ I UCZESTNICY	28

TABELA 35. KLUBY SPORTOWE I ICH CZŁONKOWIE W GMINIE KŁODZKO	29
TABELA 36. WYDATKI NA KULTURĘ FIZYCZNĄ, SPORT I REKREACJĘ PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA.....	30
TABELA 37. INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA POWIATU KŁODZKIEGO – STAN NA 31 GRUDNIA 2020 R.	31
TABELA 38. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON W GMINIE KŁODZKO	32
TABELA 39. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG SEKCJI PKD W GMINIE KŁODZKO	33
TABELA 40. UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORA KREATYWNEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW OGÓŁEM	34
TABELA 41. UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW SEKTORA KREATYWNEGO W LICZBIE NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW OGÓŁEM (W %) – ŚREDNIA TRZYLETNIA	34
TABELA 42. WSKAŹNIKI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE KŁODZKO	36
TABELA 43. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI	36
TABELA 44. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REGON NA 1000 MIESZKAŃCÓW	37
TABELA 45. TURYSŤCI ZAGRANICZNI (NIEREZYDENCI)	39
TABELA 46. WYKONANIE DOCHODÓW I WYDATKÓW W BUDŻECIE GMINY KŁODZKO NA KONIEC IV KW. (W ZŁ)....	39
TABELA 47. STRUKTURA DOCHODÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY KŁODZKO NA KONIEC IV KW. (W MLN ZŁ)	40
TABELA 48. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH BUDŻETU GMINY KŁODZKO NA KONIEC IV KW. (W ZŁ)	40
TABELA 49. DOCHODY OGÓŁEM PRZYPADAJĄCE NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA	41
TABELA 50. STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM BUDŻETU GMINY KŁODZKO NA KONIEC IV KW. (W MLN ZŁ)	42
TABELA 51. KWOTA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH NA PROJEKTY DOFINANSOWANE Z UE PRZYPADAJĄCA NA 1 MIESZKAŃCA – ŚREDNIA TRZYLETNIA	42
TABELA 52. WYDATKI BUDŻETOWE GMINY KŁODZKO WEDŁUG DZIAŁÓW NA KONIEC IV KW. (W ZŁ)	43
TABELA 53. ZASOBY MIESZKANIOWE – MIESZKANIA	52
TABELA 54. LESISTOŚĆ (%)	58
TABELA 55. ZMIESZANE ODPADY ZEBRANE W CIĄGU ROKU NA MIESZKAŃCA (W KG)	63
TABELA 56. ODPADY KOMUNALNE ZEBRANE W CIĄGU ROKU OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA (KG/OSOBA).....	64
TABELA 57. ODPADY ZEBRANE SELEKTYWNIE W RELACJI DO OGÓŁU ODPADÓW 2020 R.	64
TABELA 58. WSKAŹNIK EFEKTYWNOŚCI KOSZTOWEJ OGÓŁEM USŁUG ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH (ZŁ/T)	65
TABELA 59. ODSETEK GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH Z INSTALACJI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ	67
TABELA 60. OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY KŁODZKO ORAZ ICH WYDAJNOŚĆ	67
TABELA 61. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE (W HA)	71
TABELA 62. UDZIAŁ (%) OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH W POWIERZCHNI GMINY	72
TABELA 63. STOPIEŃ ZAGROŻENIA SUSZĄ W OBSZARZE DORZECZA ODRY (% POW. OBSZARU DORZECZA).....	76
TABELA 64. ZESTAWIENIE CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ STRATEGII	86
TABELA 65. SPÓJNOŚĆ CELU 1 STRATEGII ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I KRAJOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU REGIONALNEGO 2030	92
TABELA 66. SPÓJNOŚĆ CELU 2 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I KRAJOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU REGIONALNEGO 2030.....	97
TABELA 67. SPÓJNOŚĆ CELU 3 STRATEGII ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I KRAJOWĄ STRATEGIĄ ROZWOJU REGIONALNEGO 2030	104
TABELA 68. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	105
TABELA 69. MATRYCA EWALUACYJNA TRAFNOŚCI, SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII.....	106

